IN TERTIVM IVSTINI FEBRONII TOMVM ANIMADVERSIONES ROMANO-CATHOLICAE TRIBVS EPISTOLIS COMPREHENSAE

ADCEDIT APPENDICIS INSTAR

S. CYPRIANI *Epiſcopi* Carthaginienſis *&* *Martyris*

LIBER

DE UNITATE ECCLESIAE

Cum adnotationibus Illuſtriſs. Maſſilienſis *Epiſcopi nunc primum ex* Gallico *idiomate* latine *redditis*, *aliiſque Editoris adverſus* Febronium, Böhmerum, *&* Schubertum *recentiſſimum inter* Proteſtantes *Pontificii Primatus oppugnatorem*.

ROMÆ MDCCLXXIV.

EX TYPOGRAPHIO JOHANNIS ZEMPEL.

SUMPTIBUS VENANTII MONALDINI.

PRAESIDVM FACVLTATE.

Digitized by Google

Quid non audeat humana temeritas, quum in ſententiam nefandi praecipitatur erroris, quam relinquere propter vanitatem pudet, & defendere contra veritatem non pudet?

S. AVGVSTINVS

contra Creſconium *Grammaticum Lib. IV. cap.* 38.

UNIVERSIDAD CENTRAL
BIBLIOTECA
DE LA FACULTAD DE DERECHO
Vol. 1604 Obra 643
Estante 0 Tabla 1
Clasif. 348. 321

Digitized by Google

TYPOGRAPHUS
LECTORI.

I. QUum *Carthaginem* delatus ne-
ſcio quis adverſus *Cornelium*
Romanum Pontificem liber fuiſ-
ſet , legi illum vetuit S. *Cy-*
prianus . Cauſſas ipſe *Cyprianus* in Epiſto-
la ad eumdem *Cornelium* , quae XLII.
eſt *Pamelianae* editionis, ita aperit : ,, ho-
,, noris etiam communionis memores , &
,, gravitatis ſacerdotalis , ac ſanctitatis re-
,, ſpectum tenentes, ea, quae ex diverſo
,, in librum ad nos tranſmiſſum congeſta
,, fuerant acerbationibus criminoſis, reſpui-
,, mus ; conſiderantes pariter , & ponde-
,, rantes, quod in tanto fratrum religioſo-
,, que conventu conſidentibus Dei Sacerdo-
,, tibus , & altari poſito nec legi debeant,
,, nec audiri . Neque enim facile promen-
,, da ſunt, & incaute ac temere publican-
,, da,quae diſcordioſo ſtylo audientibus ſcan-
,, dalum moveant , & fratres longe poſitos
,, ac trans mare conſtitutos incerta opinio-
,, ne confundant . Viderint qui vel furori
,, ſuo, vel libidini ſervientes , & divinae
,, legis ac ſanctitatis immemores , vel jacti-
,, tare interim geſtiunt, quae probare non

Digitized by Google

„ poſſunt, & quum innocentiam deſtruere
„ atque expugnare non valeant, ſatis ha-
„ bent fama mendaci & falſo rumore ma-
„ culas inſpergere. Certe quod praepoſi-
„ tis & ſacerdotibus congruit, danda ope-
„ ra eſt, ut talia, quum a quibuſdam ſcri-
„ buntur, per nos reſpuantur. Ubi enim
„ erit, quod diſcimus, ac docemus ſcri-
„ ptum eſſe: *contine linguam tuam a ma-*
„ *lo, & labia tua ne loquantur inſidioſe*;
„ item alibi: *os tuum abundavit malitia*,
„ *& lingua tua complectebatur inſidias; ſe-*
„ *dens adverſus fratrem tuum detrahebas,*
„ *& adverſus filium matris tuae ponebas*
„ *ſcandalum*; item quod Apoſtolus dicit,
„ *omnis ſermo malus de ore veſtro non pro-*
„ *cedat, ſed bonus ad aedificationem fidei,*
„ *ut det gratiam audientibus*? Porro haec
„ fieri debere oſtendimus, ſi quando talia
„ quorumdam calumnioſa temeritate con-
„ ſcripta ſunt, legi apud nos non patimur „.

II. Hoc *Cypriani* exemplum praeſtantiſſi-
mos *Germaniae* Epiſcopos, qui primum *Fe-
bronii* volumen damnarunt, ſequutos fuiſſe,
iiſdemque ferme de cauſſis ſi dixero, nihil
ſane, quod cum a veritate non omnino con-
ſentiat, protulero. An non enim in eum
librum congeſta fuerant plurima *acerbatio-
nibus criminoſis*? an non omnia *diſcordioſo*
ſtylo

ſtylo in magnum legentium *ſcandalum* in illo propoſita ? An non eo ſpectaſſe *Febronius* videtur, ut *Romanae* Curiae *fama mendaci, & falſo rumore maculas inſpergeret* ? Quid ergo Epiſcopi facerent, praeſertim *Romani* Pontificis exemplo, & auctoritate ad id ſe ſe compulſos eſſe quum intelligerent, niſi ut legi *Febronianum* opus *apud ſe non paterentur* ? At fortaſſe *Febronius* reponeret, librum a *Cypriano* confixum ad unitatem ſcindendam a *Novatiani* adſeclis fuiſſe compoſitum; ſe contra librum ſuum, ut ad Eccleſiam ab ea diſſidentes revocarentur, edidiſſe. Inane perfugium ! Audiamus eumdem *Cyprianum* Ep.LV. ,, Neque enim aliunde ,, haereſes obortae ſunt, aut nata ſunt ſchiſ- ,, mata, quam dum Sacerdoti Dei non ob- ,, temperatur, nec unus in Eccleſia ad tem- ,, pus judex *vice Chriſti* cogitatur. Cui ſi ,, ſecundum magiſteria divina obtempera- ,, ret fraternitas univerſa.... nemo diſci- ,, dio unitatis Chriſti Eccleſiam ſcinderet; ,, nemo ſibi placens ac tumens ſeorſum ,, foris haereſim novam conderet ,,. Quantum iſthaec a *Febronianis* commentis ſunt diſſentanea ! *Cyprianus non aliunde haereſes obortas, non aliunde nata ſchiſmata* putabat, *quam dum Sacerdoti Dei non obtemperatur*; *Febronius* non obtemperari *Roma-*

no Pontifici jubet. *Cyprianus unum in Eccleſia ad tempus Sacerdotem & ad tempus Judicem* VICE CHRISTI *cogitandum* monet; *Febronius unum* hunc in *Eccleſia Sacerdotem, & ad tempus Judicem* VICE CHRISTI iis coloribus pingit, ut veluti publicus bonorum direptor ac praedator, ſuperbus Eccleſiaſticae libertatis oppreſſor, crudelis vexator Eccleſiae & orbis in commune odium vocetur. Atque hunc ego *Febronium*, qui quod omnium haereſum ſchiſmatumque fons, cauſſa, origo ex *Cypriani* ſententia fuit, illud maxime commendet, urgeat, inculcet, hunc, inquam, de extinguendis haereſibus, ac de amovendis ſchiſmatibus ſerio cogitaſſe exiſtimem?

III. Utinam vero quae de primo *Febroniano* volumine hactenus dicta ſunt, ea de ceteris quoque, quae illud ſequuta vidimus, adfirmare non cogeremur! Sed heu! eadem ubique *Romanae* curiae inſectatio, idem in *Romanos* Pontifices furor, idem univerſae cujuſdam in eos conflandae ſeditionis ſtudium dominatur. Ac de ſecundo quidem *Febroniani* operis tomo id a Cl. *Kauffmanſio* in luculenta ad novam ſui *Apologetici Theologici* editionem praefatione, ab egregio inter *Italos Capucinos* Theologo P. *Viatore* a *Cocaleo* tomo tertio ſuarum Epiſto-

la-

larum *Tridenti* excuſo a. 1772. & ab Auctore *Antifebronii vindicati* dilucide, copioſeque fuit demonſtratum. De tertio autem ubi tres, quas edimus, epiſtolas legeris, idipſum neceſſario fateberis. Exhibent hae, quam plures efflagitabant, nefarii operis confutationem, brevem illam quidem, ſed ſolidam, perſpicuam, audeo etiam dicere abſolutam, atque ad ſeditioſum, ac turbulentum larvati *Febronii* declarandum ingenium aptiſſimam. Ne tamen exigua libelli moles minus peritos in ſuſpicionem adduceret, *Febronianam* audaciam, quae frangi debuiſſet, leviter adtactam fuiſſe, placuit auctori epiſtolarum, inſigne illud Chriſtianae antiquitatis monumentum, librum, inquam, S. *Cypriani Carthaginienſis* Epiſcopi & Martyris *de unitate Eccleſiae* appendicis inſtar adtexere. Nam & in eo libro, quo Sanctiſſimus ille Antiſtes ampliſſimi Primatus auctoritatem, Epiſcopatus exordium, Eccleſiaſticae unitatis originem *Petro* Apoſtolorum Principi vindicat, *Febronianum* ſyſtema a fundamentis ſubverti, & *Febronianarum* in quibuſdam explicandis ejuſdem libri ſententiis fallaciarum detegendarum commodam ſibi offerri occaſionem intelligebat. Ut autem nova haec praeſtantiſſimi operis editio Chriſtianae Reipublicae utilior

 eſſet,

eſſet, quoniam Clariſs. *Maſſilienſis* Eccleſiae Antiſtes *Henricus Franciſcus Xaverius de Belſunce* de *Caſtelmoron* an. MDCCXLIV. eumdem hunc librum *Maſſiliae* cum egregiis *Gallicis* animadverſionibus divulgaverat, has rurſus heic dari voluit Epiſtolarum Auctor, ſed latine a ſe redditas. Quid nempe ad coercendam hominis *Gallicanae* Eccleſiae auctoritate tam ſaepe abutentis arrogantiam opportunius, quam praeclariſsimi noſtro hoc ſaeculo Epiſcopi dogmata in medium adferre, illumque etiam poſt celebrem a.MDCLXXXII. *declarationem* nunc *Petrum* Eccleſiae fundamentum, & caput, atque unitatis Sacerdotalis exordium, nunc ampliſsimam *Petro*, eamque *juriſdictionis* etiam in Apoſtolos collatam poteſtatem, nunc Epiſcopalem poteſtatem in *Petro* ejus veluti fonte primum conſtitutam, nunc *Petri* ſucceſſores *Romanos* Pontifices Eccleſiae ſponſos, ac poteſtatis plenitudine a Chriſto donatos, nunc denique Epiſcopos ſi cum *Romanae* Eccleſiae Pontifice comparentur, oves eſſe ab illo paſcendas, regendaſque agnoſcentem, ac praedicantem audire? *Febronius Launojos*, *Dupinios*, *Fleuryos*, *Realios*, idque genus virulentos Scriptores fruſtra appellat. Non enim a privatis Doctoribus nulla praeditis auctoritate (quid

vero

vero ſi inimico in *Romanam* Sedem animo fuerint ? Quid ſi graviſsimorum errorum convicti, quemadmodum hi ?) ſed ab Epiſcopis, *quos Spiritus Sanctus poſuit regere Eccleſiam Dei*, niſi forte ceteri diſſentiant, quaenam Eccleſiae *Gallicanae* ſententia ſit, diſcere tandem debemus. Ceterum Editor ſuas quoque adnotationes idemtidem addidit, quibus non *Februniani* modo libri, ſed etiam *Juſti Henningi*, *Böhmeri Diſſertationes Juris Eccleſiaſtici antiqui ad* Plinium ſecundum, *&* Tertullianum Halae MDCCXXIX. iterum excuſae, & *Johannis Erneſti Schuberti commentatio hiſtorico-Theologica de juriſdictione Pontificis Romani in terris Principum Romano-Catholicorum* Helmſtadii, & Halae a. MDCCLXIV. typis expreſſa refellerentur.

IV. Erunt tamen fortaſsis, qui hac, licet utiliſsima, praetermiſſa appendice *Febronii* quartum & quinctum volumen ab Epiſtolarum auctore confutatum mallent. At quid ſi vix quartum ampliſsimi Cardinalis benignitate videre illi licuiſſet ? Numquid tertium interea abire impune debuit, nemine illud reprehendente, dum quarto, & quincto, qui expectabatur, tomo ſatisfieret ? Brevi tamen utrumque refelletur, nec neceſſaria defenſionis dilatio cauſſae oberit aequi-

aequitati. Illud vero praemoneo, non longa confutatione ad id opus futurum, quum *Febronius* nulla ad ſuorum adverſariorum argumenta adhibita reſponſione, de more eadem iteret, ſi in *Romanos* Pontifices petulantiam, in eorumque vindices convicia & maledicta dempſeris, quibus ſane ſuperiorum voluminum longe impudentiam atque acerbitatem, multumque ſuperavit. Optamus interea omnes boni, ut liber, qui e meo typographio nunc prodit, fructum ab auctore ſibi praeſtitutum obtineat, illorum nempe, qui aut ſectarum diſsidio, aut partium ſtudio Apoſtolicae Sedis dignitatem, ſi fieri poſſet, evertere conantur, emendationem.

Digitized by Google

ADPROBATIO.

Quid de Febronii Opere ſentirem, R̃me Pater, jamdudum aperui in meis ad *Didymi* libros *de Trinitate* adnotationibus. His, quæ tunc ſcripſi, illud nunc addam, *Febronium Voltærio* ipſo peſtilentiorem quodammodo mihi videri, non quod eo impietatis devenerit, ut divinos etiam libros irrideat, ut *Voltærius* fecit, ſed quod impia quidem hujus ſcripta nemo non deteſtetur, ſi paucos aliquot ei non diſſimiles exceperis; *Febronium* vero etſi abjecti ſtyli ſcriptorem, & cujuslibet fere auctoritatis, quæ illius erroribus adverſetur, contemptorem haud pauci neſcio quomodo admirantur, aut certe admirari ſe ſimulant. Hinc facile intelliges, R̃me Pater, quam libenter legerim librum calamo exaratum, quem mihi miſiſti ſic inſcriptum: *In tertium Febronii Tomum Animadverſiones &c.* Quemadmodum vero ipſe illum libenter percurri, ita ab omnibus Catholicis, aut veri amantibus hominibus lectum iri puto. Nihil enim eis occurret, quod orthodoxam Fidem, nihil quod morum ſanctitatem lædat: Romani vero Pontificis jura ſtrenue Auctor a Febronii objectis vindicat, ac *potiorem* illam, ſeu *potentiorem principalitatem* tuetur, quam in Romana Eccleſia agnovit, & graece *ἡγεμονίαν* vocavit S. Irenæus, ut in Notis ad librum *Didymi* ſecundum *de Trinitate* monui, id eſt, *omnium qui ſunt undique Fidelium gubernationem*, *rectionem*, ac *principatum* ſpiritalem. Ita cenſeo ego Sacræ Theologiæ Lector Emeritus, Sacræ Indicis Congregationis Conſultor, & Publicus in Bononienſi Archigymnaſio Lector. Dabam Romæ in Ædibus S. Petri ad Vincula die XXVI. Decembris Anno Domini MDCCLXXIII.

D. Johannes Aloyſius Mingarelli Abbas, & Procurator Generalis.

AD-

ADPROBATIO.

CUm *Animadverſiones in tertium Tomum Juſtini Febronii Juriſconſulti*, & ad S. *Cypriani Epiſcopi Carthaginienſis Librum de unitate Eccleſiæ Adnotationes*, demandante Rmo P. M. Thoma Ricchinio Sacri Palatii Apoſtolici Magiſtro attente perlegerim, non modo omnia Catholicæ Fidei probiſque moribus apprime conſona reperi, verum etiam miratus ſum eruditionis copiam, vimque rationum, quibus Romani Pontificis Primatus & Auctoritas in univerſam Eccleſiam perpetuo aſſeritur, & ab Obtrectatoris conatibus ſtrenue vindicatur. Quare eas publica luce dignas cenſeo. Dabam in Cœnobio Ss. XII. Apoſtolorum duodecimo Kalendas Januarii 1774.

I. Joſeph Andr. Martinelli S. T. M. Sancti Officii Conſultor.

IMPRIMATUR,

Si videbitur Reverendiſſimo Patri Magiſtri Sacri Palatii Apoſtolici.

F.A.Epiſcopus Montis Alti, ac Viceſgerens.

IMPRIMATUR,

Fr. Thomas Auguſtinus Ricchinus Ord. Præd. Sacri Palatii Apoſtolici Magiſter.

Digitized by Google

INDEX

EPISTOLARUM.

EPiſtola prima ad *Juſtinum Febronium*, ut reſipiſcat. Secunda ad Clariſſimos Theologicae Facultatis *Sorbonicae* Doctores, ut *pro ſua in Apoſtolicam Sedem reverentia* Febronium Gallicanae *Eccleſiae auctoritate abutentem compeſcant*.

Tertia ad *Italos*, *Germanoſque Febronii* oppugnatores, ut a refellendo tertio ejus tomo, in quo praeter effraenatiorem in Romanos Pontifices licentiam nihil eſt non antea ab ipſis contritum, penitus abſtineant.

INDICVLVS.

rerum in prima Epiſtola contentarum.

I. *Proponuntur*, *quae in* Febronii *libro reprehenſione viſa ſunt digna*, *audacia*, *levitas*, *inconſtantia*, *mala fides*. p. 1. & ſeq.

II. *Levitatis ſpecimen primum*; *plures in refellendis adverſariis perſonas mentiri* p. 2.

III. *Specimen alterum*; *vindicias oſtentare*, *quae ne vindiciarum quidem umbram praeſeferant*; *adeo caſſae & nullae ſunt*. p. 4.

IV. V. *Inconſtantia*, *qua* Febronius *ſecum ipſo non raro pugnat*. *Specimen primum*; *quaedam veterum ſententiae operi praemiſſae*, *quarum recitatio* Febronianis *placitis non admodum conſentanea videtur*, *ut haec concilientur*, *fruſtra obnitente* Febronio. p. 7. *ſeqq*.

VI. *Specimen alterum*, Paulli Sarpii *defenſio*. p. 12.

VII. *Specimen tertium*, Richeriani *ſyſtematis explicatio*, *cum iis primum comparata*, *quae Tomo II*. Febronius *docuit*. p. 13. ſeq.

VIII. *Dein-*

VIII. *Deinde cum illis collata, quae tomo primo tradidit*. p.15.

IX. *Specimen quartum, Pontificii Primatus adverſus* Walchium *ex locis* Matthaei p. 17., *&* Johannis *collectio* Febronii *decretis plane contraria*. p.21.

X. *Specimina alia*. p. 24.

XI. *Mala* Febronii *fides*. *Specimen primum, quaeſtioni, quae ſuper R. P. in Epiſcopos poteſtate potiſſimum agitur, Romanae Curiae cum Principibus diſcordias immiſcere*. p.27.

XII. *Specimen II., rerum ad declarationem Cleri* Gallicani *ſpectantium fraudulenta narratio*. p. 29.

XIII. *Specimen III. Corruptus* Innocentii *I. locus*. p. 32.

XIV. *Specimen IV. Decretorum* Conſtantienſium *adprobatio* Eugenio *IV. temere & falſo adſerta, ac tribus mendaciis explicata* p.33.ſeq. *mendacium primum* p.37. *mendacium ſecundum* p.38. *mendacium tertium*. p.39.

XV. *Specimen V. Malitioſum veteris renovandae diſciplinae ſtudium*. p.40.

XVI. *Impudentia* Febronii *ſingularis*. *Specimen primum, gloriatio de Proteſtantium laudibus*, p.48.

XVII. *Specimen ſecundum, Scriptorum, qui Pontificis* Romani *cauſſam tuentur, ut S.* Franciſci Saleſii, *contemptus*. p.5c.

XVIII. *Alia impudentiae ſpecimina conglobata*. p.56.

XIX. *Epiſtolae concluſio, & ad* Febronium *adhortatio, ut palinodiam canat*. p.57.

EPISTOLA II.

I. *Doctorum* Sorbonicorum *in Apoſtolicam Sedem obſervantia*. p. 59.

II. *Hinc cauſſa ad eos ſcribendi, ut* Febronium *Academico judicio refellant* p.61. *Proponuntur illis aliquot* Febronianae *Theſes ex III. Volum. graviore reprehenſione dignae*. p.62.

III. *Pri-*

III. *Prima de Pontificii Primatus finibus* p.62. *quae nec ſatis cum* Febronianis *decretis cohaeret* p.63. *& juribus Patriarcharum* ibid. *Epiſcoporumque* p.64. *immo & Principum maxime adverſatur* ibid. *ac praeterea caſſo nititur fundamento*. p.65.

IV. *Secunda de* Richerii *ſyſtemate* p. 65. *quod* Febronius *ut* Richeriſmi *notam declinet, perperam explicat, corrumpitque* p.67. *ipſo refragante* RICHERIO ibid. *ac doctiſſimis* Galliarum *Epiſcopis repugnantibus*. p.68.

V. *Theſis tertia de loco* S. IRENAEI p. 75. *quem* Febronius *falſa interpretatione corrumpit* p. 76. *contra* Gallicanae *Eccleſiae ſententiam*. p.77.

VI. *Theſis quarta de jure appellationum* p. 80. *quod* Romano *Pontifici adverſus* Gallicanorum *Antiſtitum ſcita* Febronius *denegat ex ſui* Richeriſmi *principiis* p.81.ſeq. *&* Nicaenis *Canonibus perperam intellectis*. p.82.

VII. *Theſis quincta de jure generalium Conciliorum convocandorum* p.86. *cui Theſi* Podienſis *Epiſcopus ſtrenue adverſatur* p.87. *Inepta & falſa* Febronii *argumentatio*. p.89.

VIII. *Theſis ſexta de jure praeſidendi Conciliis Oecumenicis* p.90. *quod* Febronius *chriſtiana antiquitate ac recta ratione reluctante* R. *Pontifici eripit, ut tandem Concilium quodpiam cogi poſſit ad Primatum evertendum*. p.90.ſeq.

IX. *Theſis ſeptima ad elevandam* Tridentini *Concilii auctoritatem magno haereticorum plauſu, ac fructu* p.91.ſeq. *ſed ſumma falſitate, ut produnt* Gallicani *Praeſules*. p.93.

X. *Theſis octava de Apoſtolicarum Conſtitutionum examine ab Epiſcopis inſtituendo, ſtatuens id facere Epiſcopos debere cum deliberatione, maturitate, & judicio* p.95.ſeq. *in qua Theſi quod veri praeſefert*, Febronii *cauſſam non juvat* p. 96. *quod falſitatis ineſt, a* Gallicanis *Epiſcopis jampridem confutatum novimus* p. 98. *& appellantium cauſſae patrocinatur*. p.101.

XI. *Theſis nona,* Sarpii *vindicationes* p.106. *ex* Sarpii *ipſius epiſtolis falſitatis convictae*. p.107.

XII. *The-*

Digitized by Google

XII. *Theſis decima*, Febronii *ſyſtema S.*Bernardo *per ſummam injuriam adſcriptum*, *quum S. Abbas nonniſi vitia quaedam Curiae* Romanae *reprehenderit ſalvis omnibus Primatus juribus*, p.111.ſeq. *uti ſunt* 1.*Jus in Epiſcopos, quos numquam ait immediate a Deo ſuam obtinere dignitatem* p.111. *quamvis ſine dominatu* p.112. *ſed cum plenitudine poteſtatis nullis limitibus circumſcripta* p.114. *vi cujus ipſos deponere poſſit Epiſcopos* 2.*jus appellationum* p. 116. 3. *jus diſpenſationum* p. 117. *In ipſa vitiorum reprehenſione quantum inter S.* Bernardum, *&* Febronium *diſcriminis intercedat* p. 118. *Epiſtolae concluſio*. p. 119.

EPISTOLA III,

Inanes quorumdam conqueſtiones de non refutato tertio Febronii *libro* p.120. *quum nihil in eo ſit non antea a* Romano-Catholicis *Scriptoribus plane contritum*, *ut vel una cum eo* Antifebronii *collatione demonſtrandum ſuſcipitur*. p.120. ſeq.

Tertii Febroniani *Voluminis cum* Antifebronio Italico, *eodemque* latine vindicato *collatio*. p.122.

APPENDIX,

Seu S. Cypriani *Epiſcopi* Carthaginienſis, *&* *Martyris Liber* de unitate Eccleſiae *cum adnotationibus Illuſtriſs.* Maſſilienſis *Epiſcopi nunc primum ex* Gallico *idiomate latine redditis*, *aliiſque Editoris adverſus* Febronium, Böhmerum, *&* Schubertum *recentiſſimum inter* Proteſtantes *Pontificii Primatus oppugnatorem*. p.159.

EPI-

EPISTOLA PRIMA

AD IVSTINVM FEBRONIVM

VT RESIPISCAT

Proponuntur, quae in Febronii libro reprehenſione viſa ſunt digna.

I. NUdius tertius adcepi tandem novam illam tuorum in *Romanam* Sedem maledictorum farraginem, quae *Francofurti* & *Lipſiae* ſuperiore anno prodiit inſcripta: IVSTINI FEBRONII JVRE CONSVLTI *de ſtatu Eccleſiae, & legitima poteſtate Romani Pontificis liber ſingularis, ad reuniendos diſſidentes in Religione Chriſtianos compoſitus, tomus tertius ulteriores operis vindicias continens*. Speraveram equidem, mi *Juſtine*, fore, ut in tanta adverſus te Catholicorum Doctorum conſpiratione, tuos demum errores agnoſceres, ſchiſmaticos tuos in *Romanam* Sedem conatus defleres, ab illaque tot, quas in eam contuleras, criminationum, & contumeliarum veniam demiſſis precibus peteres. Verum proh! dolor, tertium hunc tomum emiſi-

ſti non ad deponendam, ſed ad confirmandam audaciam. Quae enim in eo tradis, tam explicatae ſunt, projectaeque impudentiae, ut niſi fortaſſis *Lipſiae* in haeretica urbe, quae una proferre illum potuit impune, legi abſque indignatione omnino non poſſint. Multum quoque in hoc libro levitatis, multum inconſtantiae, multum malae fidei animadverti, etſi illum non tam adcuratae lectionis, quam curioſitatis ſtudio percurri. Cave credas, me iſthaec tibi ex praeconceptis quibusdam opinionibus objicere. Vitiorum, quae indicavi, ſpecimina dabo, ſi lubet. Utinam vero tandem ſapias! ſerum id quidem; debitum tamen & laudabile, tibi longe utiliſſimum.

Audacia. *Levitas, inconſtantia, mala fides.*

Levitatis ſpecimen primum; plures in refellendis adverſariis perſonas mentiri.

II. A levitate ordior, quae non uno modo ſe prodit. Enimvero quid magis ridiculum, ac puerile, quam quum unus idemque ſis, qui *Viatori* a *Cocaleo* erudito inter PP. *Capuccinos* Theologo, *Andreae Schmidio*, & *Walchio Lutherano* reſpondere hoc tertio volumine adgrederis, hos quidem tuo nomine refellas, illum vero *Danielis Bertoni* perſona in ſcenam immiſſa? Id equidem alias a te uſurpatum novi. Nam quum in primi voluminis appendicibus neſcio quem larvatum *Juſtinianum* FROBENIVM, *Joſephum* KLEINERVM *Heidelbergenſem* Theologum, & *Lipſienſem Fridericum* BAHRDT confutandos ſuſcepiſſes, tres ſuſtinuiſti perſonas, *Juſtiniani novi*, *Johannis Clerici*, & *Auli Jordani*; *Johannis* praeterea a *Calore*, & *Theodori* a *Palude* nomina ementitum te video in ſecundo operis tui volumi-

lumine, quo *Godefridi Kauffmans*, *Gregorii Trautwein*, *Julii Antonii Sangalli*, *Ladislai Sappel*, & *Franciſci Antonii Zaccaria* conatus refutaſti. Cauſſas, cur novo tibi *Proteo* tot libeat perſonas commutare, non inepte Auctor *Antifebronii vindicati* (*diſs. I. cap. I. pag.* 10.) coniecit, ſeu ut *incautis perſuadeas neſcio quas doctorum hominum phalanges ſub tuis vexillis ſtipendia mereri*, *ſeu ut ſi forte te tibi non ſatis conſtare obtigerit* (obtigiſſe autem non ſemel infra oſtendam), *alteri tribuere confidentius poſſis*, *quae in tuis doctrinis pugnantia occurrant*. Verum nae tu lepidum caput es, qui rem tibi cum pueris, aut ſtipitibus fore credideris, ut quum exploratum ſit (quod idem Auctor monuit *p.* 16.) *non doctrinam modo puram putam* Febronianam *eſſe*, *ſed ſtylum*, *totamque operis conformationem unum* Febronium *horum omnium opuſculorum auctorem prodere*, latere tamen ſub hac larva impune te poſſe confidentiſſime exiſtimaris. Apage mi *Febroni* ſcenicas has perſonas, quae *Juriſconſulti* (hoc enim nomine delectaris; mallem ego Theologi) gravitatem non decent, ſed quamdam animi levitatem praeſeferunt. Nobis quidem ſeu *Bertonum*, ſeu etiam *Caninianum* te dixeris, *Febronius* ſemper eris, nec magis *calorem* tuum, quam *frigus*, aut *paludes*, quam *ſtagna* pertimeſcemus, ſi forte *Johannis* a *Calore*, aut *Theodori* a *Palude* detracta larva repente in ſcenam prodeas *Martinus* a *Frigore*, aut *Joh. Nicolaus a Stagno*.

III. Quamquam levitatis tuae aliud eſt,

Specimen alterum; vindicias oſtentare, quae ne vindiciarum quidem umbram praeſeferant, adeo caſſae, & nullae ſunt.

illudque ſingulare argumentum; nempe vel in *libri fronte ulteriores operis tui vindicias* magno nobis hiatu promittis. At quid quaeſo *vindiciae* tuae ſunt? Vin? ſcire? Verba ſunt; conglobatae in *Romanam* Curiam criminationes; prolixae ſententiarum vel ex *Guilielmo Durando, Gerſone, Cuſano*, Card. *Juliano, Baſileenſibus* Theologis, qui perturbatis omnino temporibus, aut etiam vigente ſchiſmate ſuas edidere lucubrationes, vel ex apertis *Romanae* Sedis hoſtibus *Maimburgio, Van-Eſpenio*, idque genus aliis depromptarum recitationes; inanes ſcilicet gerrae (quid enim ab his exſpectandum, quam ut ſive temporum iniquitate, ſive animorum malevolentia tui ſimiles quum eſſent, tuis ſimilia in *Romanam* Sedem probra & convicia jactarint? quidve ab horum obtrectationibus cauſſae tuae adcedere ponderis, praeſidiique poſſit?); adverſariorum, quos repellere debueras, contemptio; mira cum primis in tergiverſando, in elabendo, in obiectis tibi rebus extenuandis, aut (quod certe tutius) plane diſſimulandis calliditas. Vere *Cocaleenſis* Theologus abs te quaerere poſſet, quod a *Juliano S. Auguſtinus* (*lib. I. contr. Julian.*): *cur libro ſuo ſaltem ſpecietenus te reſpondiſſe glorieris, quum tuo ſui partem nec quartam reprehendendo tetigeris, eoſque ſaltus in praetereundis ſuis diſputationibus feceris, quaſi omnino deſperares utriuſque operis, ſui ſcilicet & tui, quemquam eſſe poſſe lectorem, qui iſta deprehenderet*. Fortaſſe te, inquies, multa praeteriiſſe, quod in prioribus libris a Te, commen-

mentitiiſque ſubadiuvis tuis *Johanne* a *Calore*, & *Theodoro a Palude* fuerant antea occupata. Animadverti enimvero, te quamſaepiſſime ad ea, quae in illis libris edita ſunt, digitum intendere, ut vel eorum locorum indicationes non exigua tuarum vindiciarum pars eſſe videantur. Fucum ſcilicet incautis lectoribus facis, quos tua in deſignandis hujuſmodi locis confidentia in eam ſuſpicionem adducere facile poſſet, ad rem, qua de agitur, bonae aliquid frugis illic ineſſe. Verum ſiquis loca illa adierit, quid tandem inveniet? niſi tuorum dictorum iterationes, nullis argumentis, ac rationibus confirmatas. Crederes tamen? Ea eſt, ac tam crebra in hiſce vindiciis rerum ſuperioribus annis a te prolatarum, a tuis vero oppugnatoribus non ſemel contritarum redintegratio, ut inani illo librorum tuorum appellandorum compendio multo ſaepius te uſum mallemus, quam nobis recoctam crambem adpoſitam toties fuiſſe. Quid enim adtinebat, ut *Cyprianicae* cum *Stephano*, *Aſianorumque* Antiſtitum cum *Victore* controverſiae in utroque priore volumine ad nauſeam fere inculcatae in hoc rurſus, nec ſemel mentionem faceres? Quid neceſſe fuit (p. 19.) *Clari Maſculani* Epiſcopi in *Carthaginienſi* Concilio ſententiam, & (p.21.) *Petri Guerreri Granatenſis* Archiepiſcopi orationem ob oculos ponere, quam utramque *Tomo II. p.* 242. exhibueras? Quid oportuit (ut alia omittam, exemplis enim ponendus eſt modus) aut *p.* 27. aculeati cujuſdam in *Gregorium* IV. maledicti, aut

 p. 291.

p. 291. editi a Concilio *Salegurſtadienſi* decreti memoriam refricare, quorum illud *To.II. p.*574., hoc *To.I.p.*533. pridem recitaveras? Haec eo ſpectant, *Febroni*, ut intelligas, nihil te minus feciſſe, quam quod recentis operis tui inſtitutum, atque adeo titulus poſtulabat. Quei Liber aliquis ſit refutandus, exemplo te ſuo docuerant *Sangallus*, *Kauffmans*, *Zaccaria*, & *Viator*. Singula illi, quae contra *Romani* Pontificis cauſſam vim aliquam habere videbantur, fide bona expreſſerunt; nullum tui impetum declinarunt; ſacri Codicis, Patrum, Conciliorumque ſententias ſententiis compararunt; excuſſerunt facta; fontes, ſeu potius faeces, de quibus tua hauſta ſunt dogmata, patefecerunt; curarunt autem cum primis, ut delirationes tuas, calumniaſque indubitatis tabulis ac monumentis coercerent; verbo, nihil intactum, nihil non perſpicue, ſolideque diſcuſſum reliquerunt. Quam tu uti opinionibus, ita earum defenſione ab illis diverſus! Audes tamen Librum, in quo nihil minus agis, quam quod agendum ſuſceperas, *vindicias* appellare, ac de victoria gloriari. Id enimvero (ut ad illud orationem propius conferam, de quo admonere te inſtitueram) leviſſimi animi, qualem ſcilicet miles ille *Plauti* glorioſus praeſeferebat, aut plane imbecilli eſt argumentum. Sed de levitate tua nimis fortaſſe multa. Haec enim ſapienti viro riſum magis, quam ſtomachum moveat. Quae objurgationem merentur (ſunt autem alia, quae initio indicavi) ea utilius perſequamur.

IV. Ac

IV. Ac de inconſtantia, ut primum dicam, qua fit, ut ſaepe ſaepius tecum ipſo incautus pugnes, adcipe exemplum, quod prima *Bertonianae*, ideſt tuae defenſionis pagina exhibet. Meminiſtine trium illarum ſententiarum, quas ex S. *Baſilio*, ex *Auxiliario*, ex S. *Bernardo Romanis* inſultaturus veluti ſummam quamdam operi tuo praemiſiſti? Recole illas eo, quo a te recitatae ſunt, ordine. „ S. *Baſilius* „ M. Epiſt. 239. de *Romanis* loquens: *Quale* „ *nobis auxilium ab Occidentalium ſupercilio* „ *aderit, qui veritatem neque norunt, neque* „ *dicere ſuſtinent*. *Auxiliarius* Praefectus Ur„ bis *Romae*, ad S. *Hilarium*, in hujus vita „ Cap. 17. *Impatienter ferunt* (Romani) *ſi* „ *ſic loquamur, quomodo nobis conſcii ſumus*. „ *Aures praeterea* Romanorum *quadam tene*„ *ritudine plus trahuntur*. *S. Bernardus* Lib. „ IV. de Conſideratione ad *Eugenium* Papam „ cap. 2. *Vides, omnem Eccleſiaſticum zelum* „ (Romae) *fervere pro ſola dignitate tuenda*. „. Vide autem, quam non moroſus ſim cenſor. Non heic ex te quaero, quid *Baſilii* ſententia ad inſtitutum tuum faciat. Nihil certe omnino, ſi quid intelligo. Numquid enim ſoli *Romani Occidentales* ſunt, de quorum *ſupercilio Baſilius* queritur? Cave amabo, id dicas. Nam *Baſilius*, dum eadem illa in epiſtola *Romanum* Pontificem *Occidentalium Coriphaeum* appellat, illum non *Romanorum*, ſed *Occidentalium* omnium, *Gallorum*, *Italorum*, ſeu *Occidentalis* Patriarchatus caput & principem te ipſo auctore & interprete (*T. I. p.* 168. *edit. a* 1765.) de-

Inconſtantia, qua Febronius ſecum ipſo non raro pugnat. Specimen primum; quaedam veterum ſententiae operi praemiſſae.

ſignavit. Quid ergo ad ſolos *Romanos* ea detorques, quae omnibus generatim *Occidentalibus Baſilius* exprobrat? Nihilne heic malitiae? nihil fraudis? Verum iſthaec, ut dixi, miſſa facio. Illud peto, quo *Bernardus*, quo *Baſilius*, & *Auxiliarius* tempore ſcripſerint. Quo iſta ſpectet interrogatio, non intelligis. Dicam plane. Quarto *Baſilius*, quincto *Auxiliarius* saeculo ſcripſit; tribus igitur iſte, quatuor ille fere ante procuſas *Iſidori* Decretales epiſtolas ſaeculis. Urgeo. Quei factum, ut quod undecimo labente ſaeculo, aut ineunte duodecimo, decretalibus illis longe lateque diſſeminatis *Claraevallenſis* Abbas in *Romanis* notavit, idem his vitium tot ante illas decretales ſaeculis *Baſilius* & *Auxiliarius* obiecerint? Ne mireris, me heic ancipitem haerere. Novi ſcilicet, te (T.I. p. 198.) in *Iſidorianis* pſeudo-decretalibus *agnoviſſe, formam illam Monarchicam, quam toto hoc opere expugnamus; ſicque facile intelligemus, per hanc Decretalium confictionem & introductionem*, Patrum diſciplinam *fuiſſe confractam, &, quoad hanc, Chriſtiano Orbi quaſi pro jure propoſita principia tamquam ab Apoſtolica traditione ad nos tranſmiſſa, quae tamen Apoſtolorum moribus, & primorum ſaeculorum obſervantiae directe repugnant*; immo eodem Tomo (*p.* 641.) aperte edixeras: *Cauſſa primaria lapſus diſciplinae, & alteratae formae Eccleſiaſticae, ſunt fictae Decretales* Iſidori. Novi, *Ladislao* te ſcripſiſſe (T.II. p. 104.): *apparet abunde ingens in regimine ſacro mutatio in vim & ſequelam ſpuriarum decretalium fa-*

quarum recitatio Febronianis *placitis non admodum conſentanea videtur.*

facta, cum ignota eouſque exaltatione Epiſcopi Romani, *& manifeſta derogatione auctoritatis reliquorum Epiſcoporum, Metropolitanorum, & Synodorum*. Novi te P. *Zaccaria* reſpondentem monuiſſe (*T.II.p.*550.) *ſi jam* ALTIVS *adſcendamus ad genuinam cauſſam tantorum malorum, id eſt omnium Statuum Eccleſiaſticorum corruptelam, primo mox paſſu incurrimus in corrupta* Iſidorianae *Jrriſprudentiae principia*. Quamquam quid haec memoro? *Quam univerſalem,* inquis in hoc ipſo, quod expendimus, tertio volumine (p.247.), *ſimul ac funeſtam illae in Eccleſiaſtica diſciplina & regimine ſacro, poſtquam receptae fuerant, revolutionem, in hanc uſque diem perdurantem, cauſſaverint generatim, referunt, & teſtantur Scriptores ſacri* (Canonicos Sacrorum Bibliorum Scriptores fere intellexeram; hos enim *Sacros* Romano-Catholici appellare conſuevimus) *quibus non habemus graviores in jure ſacro. Hi ſunt* Antonius Auguſtinus, Stephanus Baluzius, Natalis Alexander &c. Age jam. Non is mihi effutire pugnantia videatur, qui quum decretalibus multo vetuſtiores *Romanae* ſuperbiae atque intolerantiae teſtes appellet, in illis tamen epiſtolis cum Eccleſiaſticae diſciplinae labem omnem & ruinam, tum etiam *Romanae* ambitionis initia ac fundamenta agnoſcat? Num fallor?

ut haec concilientur, fruſtra obnitente Febronio.

V. Utique falli me, inquies, quum veluti hancce inconſtantiae accuſationem occupaturus in primo volumine diſerte ſcripſeris (*pag.* 647.): „ante falſas decretales Pontificia au„ctoritas aegre intra ſuos fines continebatur, „ ſic

„ ſic ferente humanae conditione infirmitatis,
„ quae a magna ſublimitate ſaepe augetur, &
„ ſuperiori poteſtati plerumque incitamenta
„ addit ad ſe altius efferendum cum depreſſio-
„ ne inferiorum. Eo jam aevo inventi ſunt,
„ qui *Romanam* Sedem de ſtudio augendae po-
„ teſtatis ſuae incuſarent. Saeculo IV. *Libe-*
„ *rius* Papa in epiſtola ad Imperatorem *Con-*
„ *ſtantium*, in *Petri Couſtantii* Collectione Epi-
„ ſtolarum RR. Pontificum col. 425. religioſe
„ pronuntiat: *Numquam mea ſtatuta, ſed A-*
„ *poſtolica ut eſſent ſemper firmata & cuſto-*
„ *dita perfeci: ſequutus morem ordinemque*
„ *Majorum nihil addidi Epiſcopatui urbis* Ro-
„ mae, *nihil minui paſſus ſum*. Talium aug-
„ mentorum haud pauca, ſive attentata, ſive
„ in effectum redacta, hoc ipſo Tractatu exhi-
„ bemus, ex Saeculo II. in *Victore* cap. IX. §. 7.
„ n. 2. Saeculo III. in *Stephano* cap. VI. §. 9.
„ Saeculo V. in *Innocentio* I. cap. V. §. 2. n. 2. in
„ *Bonifacio* I. ſeu potius *Zoſimo* cap. V. §. 6. n. 5.
„ in *Leone* M. cap. IV. §. 11. n. 2. item cap. V. §. 4.
„ n. 3. lit. d. in *Gelaſio* cap. V. §. 8. n. 1. Saeculo VI.
„ in *Gregorio* M. cap. V. §. 4. n. 9. Neque heic
„ quidem ſiſtebatur, ſed habebant praeterea
„ *Romani* tum modo aures delicatas, ita ut
„ aegre audirent eos, qui bona licet mente
„ de abuſu ſeu exceſſu poteſtatis loquebantur.
„ Sic igitur in epiſtola *Auxiliarii* &c. Quid
„ itaque mirum ſi homines ſive ambitioſi, ſi-
„ ve avari, ſive ſuperſtitioſi, falſorum docu-
„ mentorum adinventione & efformatione his
„ Eccleſiaſticae auctoritatis exceſſibus colorem
„ quae-

„ quaeſierunt, & ad multo magis majora ſu-
„ ſcipienda viam praepararunt „? Belle equidem; non tamen mihi de manibus elaberis, quin te tecum ipſo conflixiſſe fatearis. Verum id antequam exſequor, ſine quaeſo, ut recitatis ex tuo illo priore volumine verbis parumper inſiſtam. Nec te, *Febroni*, puduit, *Liberio* teſtante, *ſequutum* ſe MOREM ORDINEMQVE MAJORVM *nihil addidiſſe Epiſcopatui urbis Romae*, ſtudium augendae poteſtatis *Victori*, & *Stephano* exprobraſſe, quaſi aut illi *Liberii* majores non fuerint, quum tamen ſecundo ſaeculo alter, alter tertio deceſſerit, aut tibi perſpectiora geſta illorum eſſent, quam *Liberio*? Quid porro illud, quam audax, quam protervum, (parce verbo) quam ſceleſtum, *Victorem*, *Stephanum*, *Innocentium* I., *Zoſimum*, *Caeleſtinum*, *Leonem* Magnum, *Gelaſium*, *Gregorium* M. ſanctiſſimos ſcilicet Pontifices ſacris univerſae Eccleſiae faſtis inſcriptos, ac totius antiquitatis teſtimonio collaudatos uſurpatae non legitimae auctoritatis inſimulare? Hoc ἐν παρόδῳ. Redeo ad id, quod dixeram, latere heic aliquid placitis tuis haud penitus conſentaneum. Tu homo *Occidentalibus* omnibus *ſuperciliοſior* nobis ediſſere, veteremne *Romanam* Curiam, an recentiorem illis *Baſilii*, *Auxiliarii*, *Bernardique* ſententiis vellicare cogitabas? Si veterem, quid ſiquis ex vitiorum ſimilitudine ſimilem quoque recentioris, nempe *Iſidorianam* jam tum viguiſſe diſciplinam argumentetur? Sin recentiorem, quid ad eam *Baſilii*, & *Auxiliarii* querimoniae? Id

unum

unum ex his intelligimus, quum *humanae conditioni infirmitatis* antiqua illa *ſupercilii*, & *teneritudinis* exempla tribueris, te, ſi tibi conſtare voluiſſes, recentiora *ſolius dignitatis* tuendae ſtudia non *Iſidorianis* decretalibus, ſed eidem humanae imbecillitati adſcribere debuiſſe. Sed bonus ego, qui iſthaec veluti ſecum repugnantia diutius inſecter, quum conſpicua, eaque inſignia foedae hujuſmodi conflictionis exempla non deſint.

Specimen alterum; PAULLI SARPII *defeſio.*

VI. Nempe in *examine judicii &c.* p. 249. *dum*, inquis, *Jeſuita* certum eſſe, *ait* Paullum Sarpium *fuiſſe de Secta Proteſtantium*, *injuriam facit viro magno*; tum mira de *Sarpii* virtutibus, ac pietate praedicas; quae etiam adverſus *Boſſuetium* (*p.* 359. *ſeqq.*) multis confirmas. De hujus *Sarpianae* defenſionis veritate fortaſſe alias. Nunc tantum te quaeſo, ut primum adeas tui operis volumen *p.* 777. Amicum ibi inducis, qui non dubitarit, tibi *pro labore*, *laudando licet*, *ut ajebat*, *fine ſuſcepto*, *totam* Romanae *Curiae indignationem & vindictam augurari*. *An*, *inquit*, *ignoras fata* Paulli Sarpii, & Edmundi Richerii? *quorum hic ſtylum ferreum* Romanum *prope vidit*, *ille ſenſit etiam*. Addis deinde, te illi repoſuiſſe: *meum propoſitum a cauſſa & facto binorum illorum virorum toto caelo diſtare*; *illos fuiſſe oſores Papatus*, *& inimicos Pontificum*, *qui* Lutherum *&* Calvinum *habuere ductores*. *Ego S.* Bernardum *ſequi cupio &c.* Heic mecum parumper ſiſte. Tua iſthaec ſunt, *Sarpium fuiſſe oſorem Papatus*, *& inimicum Pontificum*, *qui* Luthe-

Lutherum & Calvinum *habuit ductores*. Hiccine *vir ille magnus*, cui injuriam facit, qui eum *fuiſſe de ſecta Proteſtantium* harioletur? in cujus vita, ut ais (*T. III. p.*250.) *non tantum nihil legitur, quo Proteſtanticae Religionis vel in minimo argui queat, ſed ex contrario certa Catholicae fidei, ab eo conſtanter profeſſae argumenta undique proſiliunt?* qui *Deo mira pietate, religione, continentia* addictus jure ac merito praedicari potuerit? Quam pulcre iſta ſibi conſentiunt, *Febroni*! hinc *odium Papatus*, inimicitia cum Pontificibus, *Lutheri* & *Calvini* ductorum conſectatio; illinc conſtans Catholicae fidei profeſſio, mira pietas, Religio!

VII. Sed *Richerii*, quae injecta eſt mentio, novum illudque ſplendidum, neque unum, ſed multiplex inconſtantiae tuae exemplum prodit. Dixerat *Viator*, ſummam *Richeriani* ſyſtematis hanc eſſe, *Chriſtum fundando Eccleſiam, prius, immediatius, atque eſſentialius claves ſive juriſdictionem toti dediſſe Eccleſiae, quam* Petro: *ſeu quod eodem redit, Claves toti contuliſſe Eccleſiae, ut per unum miniſterialiter exercerentur*; addideratque, *impium* hocce *Richerii* ſyſtema *ab omnibus bonis diris devotum* a te fuiſſe cooptatum. Quid tu? *Adverſum haec ego*, inquis (*p.*13.), *Capucino noſtro Italo audeo reponere*, Richerii *ſyſtema, quoad hoc, neque novum eſſe, neque impium, ſed hanc ejus doctrinam veram, piam, & ſtatui, ac inſtituto Eccleſiae conformem. In eo autem ille perperam & ſiniſtre docuit, quod tam in memorato opuſculo, quam in quatuor Tomis hiſtorias*

Specimen tertium; Richeriani *ſyſtematis explicatio*.

ſtoriae Conciliorum Generalium, *Eccleſiae Statum paſſim faciat* Ariſtocraticum, *quod aeque malum, ac falſum eſt*, *quam eum reddere* Monarchicum. De tui hujus effati falſitate alius fortaſſe erit dicendi locus. Nunc aliud agimus, te ſcilicet diſſona, atque invicem abhorrentia ſcripſiſſe. In hoc ergo omnis *Richerii* error demum ſitus eſt, te auctore, quod Eccleſiae Statum paſſim *Ariſtocraticum* conſtituerit. Verum mi bone, an non tu quoque *Ariſtocraticum* Eccleſiae Statum eſſe tradidiſti? Quaeris quo loco? Tomo II. tum in tuo illo ad epiſtolam *Ladislai* reſponſo, ubi *p.*87. *claves univerſitati Miniſtrorum Chriſti datas eſſe* fidenter ais; tum etiam in apologia adverſus quatuor Theologos (*p.* 180.) ubi ut *ſummam poteſtatem reſidere in univerſalitate Eccleſiae* oſtenderes, *hunc*, inquis, *divinum Spiritum Salvator noſter uni* Petro *neque promiſit neque dedit*: *Communicavit illum* omnibus ſimul Apoſtolis, *ideſt* univerſae Eccleſiae regenti. Quid enim eſt *univerſitas Miniſtrorum*, quid *Eccleſia regens*? utique Eccleſiae Principes, & optimates. Audi nunc. Penes illos Eccleſiae regimen eſt, quibus claves poteſtatis traditae a Chriſto ſunt, & ſpiritus veritatis conceſſus; porro te Magiſtro claves poteſtatis Chriſtus *univerſitati Miniſtrorum*, ſpiritum veritatis *Eccleſiae regenti* eſt impertitus; igitur penes *univerſitatem Miniſtrorum*, atque *Eccleſiam regentem* eſt Eccleſiae regimen. Ariſtocraticum ergo Eccleſiae regimen eſt, cujuſmodi illud *Richerium* voluiſſe adfirmas. *Richerianus* igitur, velis nolis, es totus.

cum iis primum comparata quae Tomo II. Febronius *docuit*

totus. Quid reſtat, niſi ut tandem concludam non te conſtanter & conſentanee loqui, qui quum *Richeriani* ſyſtematis notam a te depellere ſtudeas, illud ipſum tueris, in quo tamen univerſam ejus ſyſtematis improbitatem ſitam eſſe contendis?

VIII. Recognoſce jam *Febroni*, quae Tomo I. (*Append.III.p.*41.) de *Richeriano* ſyſtemate adverſus *Kleinerum* diſputaſti. „In eo „(verba tua ſunt) *Edmundus Richerius* a „doctrina, quam *Gallicana Eccleſia* publice „profitetur, potiſſimum diſcrepat, quod ille „docuerit, *Romanum* Pontificem Eccleſiae „quidem caput eſſe, at *ſymbolicum duntaxat*, *ſeu figurativum*, *miniſteriale*, *adcidentarium*, *non neceſſarium* .... „*An talia ſomniavit* Febronius? Vigilanſne, an dormiens, neſcio, ſomniavit tamen, qui cum *Richerio* iterum ſtatuit (p. 12.), *Chriſtum fundando Eccleſiam prius*, *immediatius*, *atque eſſentialius claves ſive juriſdictionem toti Eccleſiae dediſſe*, *quam* Petro. Nempe *Richerius*, quemadmodum *Petavius* animadvertit (*de Eccleſ. hier. Lib.III. cap.*16. *n.*7.) „*inſtrumentale* ac *miniſteriale* „caput exiſtimari voluit *Romanum* Pontificem, „quod immediate ab Eccleſia ipſa, communi- „tateque fidelium poteſtas in eum omnis, ac „juriſdictio profecta ſit: quippe qui illam a „Chriſto *prius*, & *immediatius* corpori ipſi „communicatam adferat, quam capiti; ac „per praeſides ſuos tamquam inſtrumenta, mi- „niſtroſque agere communitatem: quemadmo- „dum corpus per oculum videt, eumque ap- „plicat

deinde cum illis collata, quae Tomo I. tradidit.

„ plicat ad uſum , & actionem ſuam, vim
„ illi, ac motionem imprimens . Prorſus ille
„ utcumque cavillari, ac ludificari ſtudeat, &
„ quantoſcumque fumos , ac nebulas ancipi-
„ tis, & inconditi ſermonis obducat, perſua-
„ dere iſtud tamen nititur, Epiſcopos omnes,
„ & horum ſupremum *Romanum* Pontificem ,
„ non a Chriſto proxime, & *immediate* juriſ-
„ dictionem adcepiſſe : ſed ab Eccleſia ipſa ;
„ hoc eſt ab multitudine fidelium „ . Quum igitur *Richerianum* de clavibus *immediatius Eccleſiae datis*, *quam* Petro decretum, ex quo nefarium alterum de Papa *ſymbolico dumtaxat* , *ſeu figurativo* , *miniſteriali &c.* Eccleſiae capite dogma neceſſario conſequitur, omni conatu defenderis, ac porro defendas, aut & alterum hocce *Richerii* commentum te ſomniaſſe fatearis, neceſſe eſt, aut deliraſſe te dicam , qui ut a *Richerio* ſeu diſſentires, ſeu diſſentire videreris, a temetipſo diſſidere non dubitaris, conſequentia negans, quum illud , cujus conſequentia ſint , non conceſſeris modo , ſed etiam acriter propugnaris . Fac tamen , iſta vera non eſſe. Non idem certe erratum eſt , Ariſtocraticum regimen Eccleſiae tribuere , quod *Romano* Pontifici unam *ſymbolici* & *miniſterialis* capitis rationem adſcribere : ſunt haec plane diverſa. Tecum igitur ipſo ſaltem pugnabis, quod in primo Volumine *Richeriani* erroris ſummam omnem in hac capitis adſerenda conditione poſueris, in tertio autem totum , quod in novo *Galli* illius Scriptoris ſyſtemate vitii ineſt, ad Ariſtocratiam deflexeris.

IX. Tuae

IX. Tuae tamen inconſtantiae, qua fit, ut quam ſaepiſſime pugnantia invicem loquaris, aliud habeo exemplum, quod enucleatius proponam. *In reſponſionibus ad poſtulata* Walchii Goettingenſis Profeſſoris (*p.*322.) demonſtrandum adgrederis, *ad ſervandam Eccleſiae unitatem viſibili capite opus eſſe*. Id autem efficere cum primis niteris (*p.* 324.) celeberrimis illis apud *Matthaeum* XVI. Chriſti Domini verbis: *tu es Petrus &c.* tum etiam ex loco *Johannis* XXI. *Paſce agnos meos &c.* Nam „ ſane, inquis, verbis Chriſti *Tu es Petrus*, & „ quae ſequuntur, nec non illis *tibi dabo claves Regni Coelorum*, ſi mature ponderentur, „ aliqua praerogativa ſignificatur, quae nullatenus fuit ceteris Apoſtolis communis. „ Quamquam enim omnibus Apoſtolis *claves* „ *Regni Coelorum* datae ſint, & ad omnes „ pertineant iſta Domini verba: *Paſce oves* „ *meas*; adtamen ex ipſis his verbis elucet „ *Petri* praerogativa, quia S. *Petro* tamquam „ figuram Eccleſiae gerenti, ac primum inter „ ceteros Paſtores locum occupanti, claves Regni Coelorum, & regendas oves Chriſtus „ commiſit. Ad quid enim inter ceteros electus a Chriſto *Petrus*, ut in ejus perſona „ toti Eccleſiae claves Regni Coelorum daret, „ niſi quia Primatum in tota Eccleſia, Chriſto concedente, gerebat? Sint ergo, & dicantur reliqui Apoſtoli *Eccleſiae fundamenta*; „ ſemper ſalva & integra vindicari debet *Petro* dignitas & praerogativa primatus. Inſuper quum *Johannis* XXI. Dominus ſemel,

Specimen quartum, Pontificii Primatus adverſus Walchiū *ex locis* Matthaei.

 ite-

„ iterum, & tertium *Petrum* interrogaſſet: Si-
„ mon Johannis *diligis me* PLVS HIS? reſpon-
„ diſſet autem *Petrus*: *Domine tu ſcis, quia*
„ *amo te*, Chriſtus iterato adjecit. *Paſce agnos*
„ *meos*, & tertia demum vice: *Paſce oves*
„ *meas*. Ut quid autem repetita haec de amo-
„ re interrogatio, repetitumque paſcendi Do-
„ minici gregis mandatum *Petro* datur, ſi nul-
„ lum peculiare, & a ceteris diſtinctum munus
„ illi collatum fuiſſet„? Atque equidem maxime gratularer, *Febroni*, quod tandem horumcce verborum vim intellexeris, ſtudiumque tuum, quo *Lutheranae* factionis homini *Petri* primatum perſuadere conaris, meritis laudibus extollerem; niſi quod heic aedificas, tute funditus diruiſſes. Adverte animum. Primatus, quo de agis, non honoris, non ordinis, non dignitatis eſt (hunc enim ne ipſi quidem heterodoxi *Petro* denegabunt); poteſtatis primatus eſt, atque auctoritatis. Verum quei Lutherano ejuſmodi primatum ex verbis, quae indicavimus, comprobabis, ſi quae eorum vim declinaturus *Romanae* Monarchiae adſertoribus tu ipſe non ſemel reſpondiſti, tibi objecerit? Nam quae, dic ſodes, *praerogativa Petro* conceſſa verbis illis *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram* ſignificabitur, ſi Petra Chriſtus ſit? Atqui id duce te, ac Magiſtro *Walchius* reponet. „ De
„ loco *Matthaei* XVI. *v.* 18., inquis hujus ter-
„ tii Voluminis *p.*244., tres eſſe (vel omnino
„ quatuor) SS. Patrum & Eccleſiaſticorum Com-
„ mentatorum ſententias & interpretationes,
„ omnibus notum eſt. Eas indicavit *Febronius*

Cap. I.

,, Cap.I. §.9. Inter illos, qui per verba, *ſu-
,, per hanc petram aedificabo Eccleſiam meam,
,, & portae inferi non praevalebunt adverſus
,, eam*, Chriſtum ipſum ſignificari arbitrantur,
,, *Natalis Alexander Hiſt. Eccleſ. Tom. VIII.
,, pag.* 374. recenſet S. *Hieronymum*, S. *Augu-
,, ſtinum*, *Theodoretum*, Ven. *Bedam*, *Raba-
,, num Maurum*, S. *Anſelmum*, *Petrum Lom-
,, bardum*, *Johannem Sareſburienſem*, *Coele-
,, ſtinum* III. Pont. Max. *Innocentium* PP. III.
,, S. *Thomam* &c. Itaque verum manet, incer-
,, tum eſſe, an per memorata Evangeliſtae ver-
,, ba alius praeter Chriſtum intelligatur ,;.
Hactenus tu in *Examine Judicii*. I nunc, & *Lutheranos* his verbis urge, ut in *Petro* primatum non poteſtatis dicam, ſed ordinis fateantur. At ſaltem, inquies, Claves *Petro* datae id evincunt. Serione haec dicis, an jlocalariter? SCHUBERTI *Lutherani*, quem inter *eruditiſſimos*, *& moderatiſſimos Proteſtantium* (*p.*290.) enumeras, utique commentationem vidiſti *Helmſtadii* 1764. editam *de juriſdictione Pontificis Romani*. Noveris igitur, quid ille Cap.IV.pag. 208. hac ſuper re diſſeruit. Juvabit tamen ea tibi heic quoque ſub oculos ponere. ,, *Petro*
,, his verbis claves promitti, haud difficulter
,, concedimus. Sed quaeritur, *num illi ſoli
,, promiſſae ſint*? Graviter ſine dubio falluntur
,, adverſarii, ſi, quod *ſimpliciter* dictum eſt,
,, *excluſive* intelligere velint. Quid vero tunc
,, eos juvat prolixa illa diſputatio? *Petro* pro-
,, mittuntur claves Regni Coelorum. Concedo.
,, Num vero propterea illi ſoli promittuntur,

„ excluſis reliquis Apoſtolis „? Minime vero, inquies, qui primi tui Voluminis Cap. I. §. 2. n.6.p.19. *oppido falli illos*, *qui* uni Petro *claves a Chriſto datas autumant*, fere de cathedra pronunciaris. Sed audi *Schuberti* cetera: „Si „ autem *Petro* ita promiſſae ſunt claves, que- „ madmodum & reliquis Apoſtolis alibi pro- „ mittuntur, & dantur, quaenam eſt illa prae- „ rogativa, quam *Petro* his verbis traditam „ eſſe putent „? Si eam dixeris, *quae*, ut citato primi Voluminis loco ajebas, *quae* fines directorii, & formae *non egrediatur*, undenam quaeſo id ex adlatis *Matthaei* verbis extundas? „ Claves (reddo tua verba ex Tomo II. *pag.* „ 171.) quando actu tradebantur, omnibus „ Apoſtolis communiter datae ſunt. In omni- „ bus occaſionibus, ubi Chriſtus Dominus di- „ ſcipulis ſuis aut dedit, aut confirmavit po- „ teſtatem reſpondentem fini, quem ſibi in „ conſtitutione Eccleſiae propoſuerat, multa „ ſollicitudine ad eos verba *collective* dirigit, „ ut per hoc ſingulis praetextum tollat ſibi „ privative arrogandi jura, quae omnibus vo- „ lebat eſſe communia „. Nullum igitur jus *Petro* datum eſt, quod Chriſtus ceteris quoque Apoſtolis commune non eſſe voluerit. Igitur vel primatus ille, *qui fines directorii*, *& formae non egrediatur*, juris aliquid deſignat, vel honoris tantummodo eſt argumentum. Si hoc ais, nihil ad rem tuam dicis: ſi illud, a *Schuberto* negabitur tibi, qui eadem jura omnibus Apoſtolis communia a Chriſto conſtituta fuiſſe tradideris. *At enim quid inter ceteros electus*

a Chri-

a *Chriſto* Petrus, *ut in ejus perſona toti Eccleſiae claves Regni Coelorum daret, niſi quia Primatum in tota Eccleſia, Chriſto concedente, gerebat?* Recte. Verum in *Petri* perſona toti Eccleſiae dari claves a Chriſto potuere, quod Eccleſiam *Petrus* ſignificaret ut ejus Princeps; potuere etiam dari, quod totius Eccleſiae geſtarit perſonam veluti ejus Legatus. Illud tu inficiaris; ex hoc autem Legati munere quid tandem pro primatu, qui *fines directorii, & formae* non egrediatur, ſed tamen ſit poteſtatis, efficies? *Johannis* locus ſupereſt, quem expendens ajebas: *ut quid repetita haec de amore interrogatio, repetitumque paſcendi Dominici gregis mandatum* Petro *datur, ſi nullum peculiare, & a ceteris diſtinctum munus illi collatum fuiſſet?* Verum quid *Schuberto* facies ita repetitam hanc de amore interrogationem enarranti *p.* 213.? „Quod „hoc loco ſingulariter & tribus vicibus *Petro* „commendatur, ſine dubio factum eſt, quod „ille Dominum ſuum ter abnegaverat. Suam „namque infirmitatem hoc lapſu ſatis demon-„ſtraverat, ſeque tanto munere indignum red-„diderat *Petrus*, ideoque in officio confirman-„dus, & ſingulariter monendus erat, ut cu-„ram gregis majori diligentia & fide, mino-„ri vero temeritate impoſterum gereret. Hinc „& prius interrogatur, num Chriſtum dilige-„ret „. Facile ego *Schubertum* refellerem. Ex eo ſcilicet percunctarer, cur Chriſtus antequam Apoſtolos omnes, atque adeo *Petrum Joh. XX.* mitteret, ac remittendorum peccatorum poteſtate donaret, ex *Petro* ſciſcitatus non

& Johannis *collectio* Febronii *decretis plane contraria.*

fuerit, num ſe plus ceteris diligeret; ſciſcitatus porro fuerit *Joh.* XXI. antequam paſcendarum ovium curam illi deferret? Si enim nihil *Petro* contulit, quam quod eidem *Petro*, ceteriſque Apoſtolis *Joh. XX.* illos mittens, ſicut miſerat eum Pater, fuerat impertitus, quid erat, quod de *Petri* amore adeo ſollicitum ſe tunc tantummodo oſtenderet? ,, Sumpſit igitur, ut ,, cum doctiſſimo *Maldonato* loquar in hunc *Jo-* ,, *hannis* locum, occaſionem Chriſtus *Petrum* ,, interrogandi, utrum ſe plus quam ceteri di- ,, ſcipuli diligeret, a recenti ejus facto, quod ,, ſe unus omnium ceteris in navi relictis au- ,, dito Chriſtum eſſe, qui in littore apparebat, ,, in mare conjeciſſet, quod ſingularis amoris ,, fuerat. Quaſi dicat, *diligis me plus his*, ,, quemadmodum videris modo demonſtrare vo- ,, luiſſe? Si ergo ita eſt, *paſce oves meas*. Quid ,, ſequitur, niſi ſi non ita eſt, nolo, ut paſcas ,, oves meas. Atqui ſi *Petrus* non plus Chri- ,, ſtum, quam ceteri diſcipuli, diligeret, non ,, propterea profecto minorem, quam illi pa- ,, ſcendarum ovium Chriſti poteſtatem adcepiſ- ,, ſet; ergo ea poteſtas, quam ita Chriſtus il- ,, li dat, ut daturus non fuiſſet, niſi ſe pluſ- ,, quam ceteri diligeret, major utique, quam ,, poteſtas aliorum diſcipulorum, erat ,,. Haec autem poteſtas quum in Apoſtolos quoque eſſet a *Petro* exercenda, quos non minus ac ceteras oves Petrus *paſcere* jubetur, *directorii* certe & *formae* fines egrediebatur, niſi quis inſipientiſſime velit, Apoſtolorum quoque in gregem, ad quem paſcendum conſtituti a Chriſto fuerant,

pote-

poteſtatem *directorii* & *formae* finibus contentam fuiſſe. Ita ego *Schuberto* reponerem. Verum tu ad primatum illum tuum *directorii* & *formae* finibus comprehenſum a *Lutherani* hujus Profeſſoris cavillationibus vindicandum his uti non potes. Aditum enim omni defenſioni praecluſiſti, quum in nupero tuo libro ſcriberes (*p.6.*) „ Quocumque ſenſu adcipiantur haec
„ verba (*paſce oves meas*) nihil majus, latiuſ-
„ ve potuerunt exprimere poteſtate illa, quam
„ omnibus ſimul Apoſtolis Salvator contulit, ſi-
„ ve *ante*, ſi ve *poſt* colloquium, quod *Joh. XXI.*
„ cum *Petro* habuit. Etenim ANTE dixerat
„ omnibus *Joh. XX. v. 21. Sicut miſit me Pa-*
„ *ter, & ego mitto vos .... Adcipite Spiritum*
„ *Sanctum, quorum remiſeritis peccata, remittun-*
„ *tur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt.*
„ His verbis Apoſtolos conſtituit, ut ita lo-
„ quar, juris & loci ſui poſſeſſores, Miſſioni,
„ quam ipſe a Patre adceperat, aequalem eis
„ conferens, ut ſcilicet peccata abolerent, ac
„ juſtitiam inter homines inſtaurarent, Spiritum
„ Sanctum, cujus ſolius virtute haec fieri po-
„ terant, eis inſufflans. Nihil tantae aucto-
„ ritati adjici, aut cujuſquam egere poterat
„ haec divina Miſſio „. Quid enim abſurdius, quam aliquod *peculiare, & a ceteris diſtinctum munus* Petro collatum fuiſſe *Joh. XXI.* ſi haec verba *Paſce oves meas, quocumque ſenſu adcipiantur, nihil majus latiuſve potuerunt exprimere poteſtate illa, quam omnibus ſimul Apoſtolis Salvator contulit, ſive* ante, *ſive* poſt *colloquium, quod* Joh. XXI. *cum* Petro *habuit?*

 ſi ni-

ſi nihil tantae auctoritati adjici, aut cujuſquam egere poterat haec divina Miſſio? Vere de tui ſimilibus *idem Schubertus* (*p.* 234.): *ex verbis:* Dabo tibi claves Regni Coelorum; paſce oves meas, *demonſtrare volunt Primatum* Petri. *Et tamen fatentur, quidquid* Petro *his verbis promiſſum aut datum eſſet, reliquos quoque Apoſtolos adcepiſſe, quum Chriſtus ad eos diceret:* Sicut me miſit Pater, ita ego mitto vos; *hoc eſt plenam & aequalem poteſtatem.* Quantus iſte ſermonis, ac judicii conflictus!

Specimina alia.

X. Quid vero illud, ſingulos Apoſtolos modo falli neſcios, modo errori obnoxios ſtatuere? Utrumque enimvero mira ſententiarum pugna ſtatuiſti, *Febroni*. Recole primum, quae Tomo III. p. 114. vere & orthodoxe tradidiſti: *Teſtantur SS. Patres uno ore, Concilia ab Apoſtolis inſtituta fuiſſe ad dirimendas controverſias, & reformandos mores, licet ipſi ad ſtabiliendam fidem Conciliis non indigerent, quia erant ſinguli divino Spiritu adflati. Ita Patres Concilii V. Oecumenici:* Confer nunc Tomum ſecundum (*p.* 180.), ac lege: *heic ne* (in) *errorem incidamus, obſervandum eſt, quod Chriſtus Dominus conferens Apoſtolis Spiritum Veritatis, non intenderit* ſingulos *conſtituere depoſitarios* infallibiles *illius veritatis; hoc etenim ſi foret, ſequeretur, ſingulos Epiſcopos, tanquam Apoſtolorum Succeſſores, infallibiles eſſe.* Intelligis? Si Chriſtus *non intendit* ſingulos *conſtituere Apoſtolos depoſitarios infallibiles veritatis*; utique errori ſinguli erant obnoxii: *ſi erant ſinguli divino adflati ſpiritu,* falli profecto neſcii erant. Sed *per-*

pergis pugnantia ſecum
frontibus adverſis componere (1)
Conſtans eſt, inquis (*T. III. p.* 158.) *SS. Patrum doctrina, Epiſcopatum in S.* Petro *ſuum habuiſſe initium, quippe qui in tota Eccleſia unus eſt, licet inter multos diviſus: non quaſi Petrus ſolus fuiſſet Epiſcopus, ſed quia fuit primus, cui Chriſtus promiſit Epiſcopalem poteſtatem, ab illo receptam nomine totius Eccleſiae.* Bene eſt. Verum ut a duobus, iiſque difficillimis SS. *Leonis* & *Innocentii* I. locis te expedires, paullo antea (*p.* 153.) ſcripſeras: *attamen neque* Innocentius, *neque* Leo *loquitur de fonte, principio, atque dono* poteſtatis Epiſcopalis; *ſiquidem certum ſit ex ordine Evangeliſtarum, hanc prius communiter a Chriſto collatam fuiſſe Apoſtolis, quam adceſſerit praerogativa, ſeu principalitas* Petri *in eadem communione; non obſtante, quod ex Diſcipulis* Petrus *primus a Chriſto vocatus fuerit.* Haec autem non admodum conſentanea eſſe ni vides, coecus omnino es, mi bone. Si enim *Petrus* fuit *primus, cui Chriſtus promiſit Epiſcopalem poteſtatem, hancque recepit nomine totius Eccleſiae,* an non ſatis id erat, ut (quod ſupra negaveras) *Innocentius*, ac *Leo loquerentur de fonte, principio, atque dono poteſtatis Epiſcopalis*? At certum eſt, inquis, ex ordine Evangeliſtarum, poteſtatem Epiſcopalem *prius communiter a Chriſto collatam fuiſſe Apoſtolis, quam adceſſerit praerogativa, ſeu principalitas* Petri *in eadem communio-*

(1) *Horat. L. I. Sat. I.*

munione. Non abnuo. Verum quid ſi ea *communiter a Chriſto collata* per *Petrum* Apoſtolis fuerit? Non equidem ignoras, vir eruditiſſime, *Turrecrematae*, & *Bellarmini* (*de Rom. Pont. Lib. I. Cap. XXIII.*) hanc fuiſſe ſententiam, quod *ſolus* Petrus *a Chriſto Epiſcopus ordinatus fuerit*, *ceteri autem a* Petro *epiſcopalem conſecrationem adceperint*. Falſum tamen ſi vis, id dabo, modo ne inficieris, quod ex tertio tuo Volumine recitavi, *Epiſcopatum in S.* Petro *ſuum habuiſſe initium... quia fuit primus, cui Chriſtus promiſit Epiſcopalem poteſtatem, ab illo receptam nomine totius Eccleſiae*. Hoc enim ſi tandem tibi conſtans concedis; & Epiſcopatum in *beatiſſimo* Petro *Apoſtolorum ſummo* principaliter *collocatum*, *& ab ipſo quaſi quodam capite dona Chriſti veluti in corpus omne diffuſa* cum *Leone*, & cum *Innocentio* per *Petrum* & *Apoſtolatus*, & EPISCOPATVS *in Chriſto coepiſſe exordium*, ſeu poteſtatis Epiſcopalis *Petrum* in Chriſto *fontem* & *principium* fateberis; licet eam poteſtatem *prius communiter a Chriſto collatam fuiſſe Apoſtolis* (nec per *Petrum* eos Epiſcopos conſecrantem), *quam adceſſerit* (reipſa) *praerogativa* ſeu principalitas Petri (antea *Petro* ut Eccleſiae capiti deſponſa) dicamus. Cur enim primus fuit *Petrus*, cui Chriſtus Epiſcopalem promiſerit poteſtatem, eamque ille promiſſionem Eccleſiae atque adeo Apoſtolorum nomine adcepit; niſi quia, ut ait *Cyprianus* lib. de *Unit.*, *exordium* Epiſcopatus *ab unitate proficiſcitur*? An non autem ipſiſſimum id hoc eſt, quod negas, *fontem* eſſe *Petrum*, & *Epi-*

& *Epiſcopatus principium*? Sed tandem tam manifeſtam, turpiſſimamque dictorum inconſtantiam dimittamus. Tu tamen cogitato, quem illi colorem obducas, ac quemadmodum ſalvo te honore iis e laqueis expedias. Nihil enim magis ſapientem virum dedecet, quam miſerrime incurrere in ſeſe, & contrariis opinionibus quaſi vinculis & compedibus implicatum haerere.

Mala Febronii fides.

XI. Heu! tamen niſi te
mala ſtultitia, & quaecumque inſcitia veri
coecum agit (1);
pudere te multo magis deberet *malae fidei*, qua Patrum Doctorumque ſententias paſſim mutilas, aut in adverſum plane ſenſum detorques; facta quoque nunc falſa pro veris obtrudis, nunc vera alienis, ideſt falſis coloribus pingis. Id tibi vitii ſaepius a tuis oppugnatoribus exprobratum fuerat; ſed nullo fructu. Habeto exempla, quae dum recito, ne mihi iraſcare. Quid enim? Ego ne pudori tuo, quem omnem tute abjeciſti, magis conſulerem, quam veritati? Sed ad rem. Quamplurimas cum hoc tertio, tum ſecundo Volumine *Romanam* curiam inter, Regeſque, ac Principes ſuperiore, noſtroque ſaeculo exortas diſcordias narras, quaeque hi adverſus illam pro ſuis tuendis juribus egere, maximis laudibus extollis. Noli putare, me tam imprudentem eſſe, ut in haec me dumeta conjiciam. Iis ego te potius vepribus implicabo, a quibus vix incolumis elabaris. Ajo igitur, hoc quidquid eſt nonniſi per malam fidem ad

Specimen primum; quaeſtioni, quae ſuper R.P. in Epiſcopospoteſtate potiſſimum agitur, Romanae Curiae cum Principibus diſcordias immiſcere.

(1) HORAT. *Sat. III. Lib. II.*

ad eam , quae de *legitima poteſtate* Romani *Pontificis* nos inter & te agitur , quaeſtionem potuiſſe traduci . Ea enim quaeſtio Epiſcopos potiſſimum ſpectat. Id ex te didici , qui in tertii Tomi praefatione *Italum Capuccinum* non immerito laudans ais ! „ Sed nec eo capite hic „ Theologus laude vacuus dimittendus eſt , „ quod , quae alii ejus in hac arena ſocii in- „ certis involvunt verbis , & contortis ſaepe „ phraſibus , ille aperto ſenſu , plenaque expo- „ nat ſinceritate , ita ut cum eo de objecto „ diſputationis minime altercandum veniat. Sic „ pag. 49. *Quaeſtionis* , inquit , *ſumma haec* „ *eſt* : *an praeeminentia Paſtoralis* Petri , *relate* „ *ad curas Paſtorales ceterorum Apoſtolorum* „ (*idem intelligitur de officio Papae paſtorali* „ *reſpective ad Epiſcopos*) *ſit talis* , *ac tanta* , „ *ut formam Monarchicam praeſeferat* . *Nos* „ *adfirmamus* „ . Ad Principes igitur quod adtinet , antequam cum eorum dignitate Romani Pontificis acta conferantur , diſpiciendum primo , num Eccleſia in Principes , atque illorum de rebus , bonis , cauſſiſque Eccleſiaſticis leges aliquid ſibi eſſe auctoritatis ſenſerit . Si enim in Conciliis cum Provincialibus , tum Oecumenicis Eccleſia hanc ſibi poteſtatem (jurene an injuria , alia diſceptatio eſt , quam ingredi non ſit neceſſe) perpetuo vindicavit ; quo ſpectat haec tua in *Romanos* Pontifices vehemens hiſce de rebus objurgatio , niſi (quod neque Catholici , neque ſatis honeſti viri eſt) ad invidiam illis conflandam ? Nam quum *Romanos* Antiſtites canonum Exequutores , cuſtodes , vindices

dices plenis, ut ajunt, buccis tu ipſe praedices, quid aliud illis facere licuit, quam ut ſuas ad Ecclefiae ſententiam Conſtitutiones adcommodarent? Enimvero quis ſuper his controverſiarum capitibus Eccleſiae ſenſus fuerit, noſſe ſi cupis, excute *Sirmondi* Gallicana Concilia, Germanica *Hartzheimii*, Anglica *Wilkinſii*, *Peterfiy* Hungarica; excute veteres generales Lateranenſes Synodos, excute non *Tridentinam* modo, ſed illas, quae tibi valde ſolent in ore eſſe, *Conſtantienſem* ac *Baſileenſem*; invenies canones, qui te pudore ſuffundent. Si librum, *Febroni*, *de legitima Eccleſiae poteſtate* edidiſſes, in illumque, quae Principum cauſſam juvare poſſunt, omnia contuliſſes, tibi non difficilis ignoſcerem. At *Romanos* Pontifices cum Regibus, ac Principibus in ea re, quae ad univerſae Eccleſiae cum primis auctoritatem pertinent, dolo malo committi, in eoſque omnem invidioſae quaeſtionis offenſionem iniquiſſime derivari quis ferat? Plura hac de re dicere vetant alia, quae magno ſeſe numero offerunt ejuſdem malae tuae fidei argumenta.

Specimen II., rerum ad declarationem Cleri Gallicani ſpectantium fraudulenta narratio.

XII. Forte evenit, ut in paginam 267. incidam, ubi nonnulla indicas adverſus celeberrimam a MDCLXXXII. declarationem *Romae* acta. ,, Mirum, inquis, in modum hac *Gallorum* ſanctione commotus Innocentius Papa, ,, die II. Aprilis 1682. omnia, quae in dictis ,, *Gallicanis* comitiis acta & definita fuere, reſcidit, caſſavit, & interdixit. Ejus ſucceſſor *Alexander* VIII. morti proximus eadem ,, decreta & arreſta proſcripſit per Bullam in-

,, cipien-

„ cipientem *Inter multiplices*, nec non in Bre-
„ vi ad Regem Chriſtianiſſimum die 30. Jan. an.
„ 1691. Sed nec in ſimplici prohibitione ſte-
„ tere Pontifices. Nota eſt pertinax illa ad
„ decennium protracta negatio Bullarum con-
„ firmationis, facta iis, qui memorato Cleri
„ decreto, a Rege etiam confirmato, ſubſcri-
„ pſerant, & dein ad Epiſcopatus nominati
„ ſunt „. Heus tu quid *pertinaciam* heic me-
moras? Vix ignoraſſe te crediderim orationem,
quam ad ſacrum Cardinalium coetum *Innocentius* XII. habuit 9. Januarii an. 1692. Ejus, ſi
meminiſti, hoc erat initium: „ Venerabiles Fra-
„ tres; tamdiu eſt quod plurimas florentiſſimi
„ Regni Eccleſias Paſtoribus viduatas *intimo*
„ *cordis affectu miſeremur*. Ex quo vero divi-
„ nae bonitati placuit ad praeexcelſum Apoſto-
„ lici muneris culmen, & ad ſollicitudinem
„ omnium Eccleſiarum humilitatem noſtram vo-
„ care, deplorabili ſane tot animarum pericu-
„ lo conſulere dies, noctesque adſidue cogita-
„ vimus; tandem quum pro graviſſima rerum,
„ ac temporum difficultate non alia aequior ha-
„ ctenus occurrerit ratio huic neceſſitati pro-
„ ſpiciendi, de complurium Fraternitatum ve-
„ ſtrarum conſilio in eam ſententiam ivimus,
„ ut ex eorum numero, quos nobis cariſſimus
„ in Chriſto filius noſter *Ludovicus Francorum*
„ Rex Chriſtianiſſimus nominavit, illos dum-
„ taxat, qui ſatis notis Cleri *Gallicani* Comitiis
„ anno 1682. habitis non interfuere, nec ini-
„ bi geſtis, merito ab hac Sancta Sede repro-
„ batis, ullatenus adſenſere, quoſque non
modo

„ modo ab ea labe immunes, ſed & alioquin „ idoneos legitimis documentis fore conſtite- „ rit, ad Eccleſiae regimen admitteremus „. Valent haec multum contra falſam pertinaciae criminationem, quam Apoſtolicae Sedi impingis. Anne enim *pertinaciam* dicere Catholicus vir poſſit Sedis Apoſtolicae non tam in avitis juribus, quam in receptis apud univerſas gentes dogmatibus adſerendis conſtantiam, conjunctam pari in adverſarios pietate ac benevolentia, qualem *Innocentii* adloquutio palam prodit? Sed cur qui tam ſaepe *Bertonios*, ceteroſque tuos defenſores appellas, hoc loco lectores non monuiſti, ut paginam 201. conferrent, ubi *Bertonius Gallicanorum* Praeſulum, qui comitiis interfuerant, palinodiam, litteraſque ea ſuper re ad eumdem *Innocentium* a piiſſimo Rege *Ludovico* XIV. perſcriptas indicat? Nempe lectores horum non meminiſſe tua tunc intererat, ut Curiae *Romanae* facilius iraſcerentur. Videarne tibi plus aequo infenſior, ſiquid malae fidei ſub hoc ſilentio latere conjecero? Quamquam & altero illo loco de duobus his monumentis nullo potius, quam quo feciſti modo, loquutum te fuiſſe praeſtitiſſet! adeo indecore, malevole, & callide Capuccino inſultas *memoranti*, ut ais, *de revocatione Decretorum ejuſdem conventus a Rege* Ludovico *XIV. praetenſe facta in litteris* 24. *Septembris* 1693. *ad Papam ſcriptis, demum de vi & efficacia Epiſtolarum deprecatoriarum, tunc ad* Innoc. XII. *ab iis, qui in ipſis Comitiis decreto Cleri ſubſcripſerant, exaratarum*. O *Germani* candoris dede-

dedecus ! quid *revocationem* a *Ludovico* XIV. *praetenſe factam* appellas ? Audeſne de litteris, quas ad *Innocentium* XII. magnus ille Rex perſcripſit, non a *Viatore* ſolum, aut ab *Antifebronii vindicati* Auctore, ſed a *Dupinio* quoque tuo redditis dubitare ? an *Ludov.* XIV. exiſtimas, ſummo Pontifici illudere voluiſſe, dum *irritum, & effectu vacuum* fore ſuum de declaratione illa ſervanda edictum Sanctae Sedi promiſit ? Illud etiam vide, quantam *Gallicanis* Epiſcopis injuriam irrogaveris, qui eos nulla gravitatis ſuae, nulla pudoris, nulla conſcientiae ratione habita epiſtolas ad eumdem *Innocentium* deprecatorias miſiſſe *vi & efficacia* deſtitutas, *Innocentio* nempe XII. ſeu potius *Petro* turpiter mentitos fuiſſe deblateraſti.

Specimen tertium; corruptus Innocentii I. *locus.*

XIII. Illos ſcilicet tui ſimiles tibi fingis, qui etiam admonitus mendacia iteras. ,, Audiamus, inquis *p.* 110. Innocentium I. ,, qui epiſt. 24. n. 4. rem paucis diſtincte ex- ,, plicat, quum reſponſis ad *Alexandri Antio-* ,, *cheni* conſultationes datis adjungit: *Gravi-* ,, *tas itaque tua haec ad notitiam Coepiſcopo-* ,, *rum, vel per Synodum, ſi poteſt fieri, vel* ,, *per harum* (litterarum) *recitationem, faciat* ,, *pervenire,* VT OMNIVM CONSENSV STV- ,, DIOQVE FIRMENTVR ,,. Heic mendacium latet; non enim FIRMENTVR, ut ut uncialibus litteris illud expreſſeris, ſed SERVENTVR legitur in *Innocentii* epiſtola, quam ex *Conſtantio* recitas; atque in hanc unam lectionem Codices omnes conſentire vel id argumento ſit, nullam verbo *ſerventur* ab ipſo *Conſtan-*

tio

tio variantem lectionem adſcribi. Verum quod gravius eſt, ac majore reprehenſione dignum, fueras hujus mendacii, quod in primo quoque Volumine admiſeras *Cap. II.* §.8. *n.*5., ab Auctore *Antifebronii* his verbis convictus *p.*11.*Lib. II. Cap. III. n.* 6. *pag.* 430. *Caeſen. edit.* „ *Febbronio* legge *confermate*, come appunto il „ P. *Couſtant* moſtra nella Prefazione alle let- „ tere Pontificie di aver letto; anzi da quel „ dotto *Benedettino* ſenza citarlo traſcrive „ queſta rifleſſione; *ma dove ci è conſenſo*, „ *ivi ancora ſi ſuppone facoltà di deliberare e* „ *di diſſentire*. Ma il *Benedettino* ſcriſſe *fir-* „ *mentur* per isbaglio, *Febbronio* lo ha per „ malizia ritenuto. Perocchè quegli cita ſolo „ la lettera, ma poi nel pubblicarla ſtampò „ *ſerventur*; queſti non ſolo cita la lettera, „ ma anche la pagina, ove è ſtampata, e „ nondimeno avendoci letto chiaramente *ſer-* „ *ventur*, torna a rimetter nel teſto il *firmen-* „ *tur*, che per errore era nella Prefazione sfug- „ gito a quel celebre *Benedettino*. Nò. *Inno-* „ *cenzio* non volea, che le ſue leggi foſſero „ *confermate*, ma *oſſervate* con comune con- „ ſenſo, cioè da tutti „. Quid faciam tibi, poſtquam *Zachariae* admonitu nihil cautior factus, quae tum peccaras, ad eadem ipſa revolveris?

Specimen IV. Decretorum Conſtantienſiū adprobatio

XIV. Atque utinam non in re multo graviore idem objicere crimen tibi deberem! Verum quid illis mendacius, quae de *Eugenio* IV. narras *p.* 138.? „ Cum in Conventu Franco- „ furtano dicti anni 1446. Legati Pontificis „ Eu-

Eugenio *IV. temere & falſo adſerta, ac tribus mendaciis explicata.*

„ *Eugenii* IV. Imperatorem & Principes Imperii, univerſam nationem repraeſentantes, a ſua, in qua ab octennio hactenus perſtiterant, neutralitate revocare, & ad obedientiam eidem *Eugenio* praeſtandam pertrahere conarentur, unanimi conſenſu concluſum eſt, *Germanos* impoſterum *Eugenium* pro vero Pontifice agnituros, dummodo ille nonnulla nationi concederet; quae etiam *Eugenius*, dum ad ſe per ſolemnem Legationem ab Imperio deputatam deferrentur, auditis in Conſiſtorio ſecreto Legatis, indulſit. Inter hos a *Germanorum* Legatis propoſitos, a Papa adceptatos articulos duo erant notabiliores: Primus, *ut novum quoddam generale Concilium in* Alemanniae *partibus*, *in uno de quinque locis*, *videlicet* Conſtantia, Argentina, Moguntia, Wormatia, Treviris *propter Eccleſiae neceſſitates convocaretur*. In altero profitetur Pontifex, *ſe Concilium generale* Conſtantienſe, *decretum* FREQVENS, *ac alia ejus decreta*, *ſicut cetera alia Concilia Catholicam militantem Eccleſiam repraeſentantia*, *ipſorum poteſtatem*, *auctoritatem*, *honorem*, *& reverentiam*, *ſicut & ceteri ejus Anteceſſores*, *a quorum veſtigiis deviare nequaquam intendit*, *ſuſcipere*, *amplecti & venerari*: Hoc Breve Apoſtolicum nonis Febr. an. 1447. datum ad *Fredericum Romanorum* Regem, *Theodoricum* Archiep. *Moguntinum*, & *Fredericum* Marchionem *Brandeburgenſem* proſtat apud *Raynaldum* ad ann. 1447. n. 5. & alios „. Tum me-

memorato, quod vocant, *Eugenii* IV. *Salvatorio* ſubjungis *p.* 140. ,, Cum non obſtante hoc ,, Salvatorio, neque in his Concordatis *Eugenii* IV., neque in illis *Nicolai* V. (de quibus mox) nec per poſterius aliquod Concilium, circa ea, quae per eumdem *Eugenium* ,, Nationi *Germanicae* declarata & promiſſa ,, fuerunt, quidquam noſcatur immutatum, ,, aut retractatum, ſponte ſequitur, nihil in ,, hiſce conceſſis offendi, quod regulis & do- ,, ctrinae SS. Patrum, aut eſſentiali aut inab- ,, dicabili Sedis Apoſtolicae auctoritati & privi- ,, legiis deroget; eorum proinde valorem & ,, conſtantem *obligationem pactitiam* a Natione ,, jure optimo urgeri & manuteneri poſſe. Tan- ,, tum autem abeſt, ut his per concordatum ,, Aſchaffenburgenſe, anno 1448. inter *Nicolaum* V. & *Germanicam* Nationem initum, ,, derogatum dici valeat, ut potius & ex con- ,, trario primum illud hac in parte per ſecun- ,, dum verbis ejus finalibus innovatum & ro- ,, boratum exiſtat. Verba hujus ſunt: *In aliis* ,, *autem, quae per felicis recordationis Dominum* Eugenium *Papam quartum pro Natione praefata, uſque ad tempus futuri Generalis Concilii permiſſa, conceſſa, indulta,* ,, *atque decreta, & per memoratum Sanctiſſimum Dominum Noſtrum Papam* Nicolaum ,, *confirmata fuere, in quantum illa Concordiae* ,, *praeſenti non obviant, iſta vice nihil exſtitit immutatum* ,,. Ex his porro illud ſponte fluere exiſtimas, quod *p.* 136. adſerueras ,, ſupremam univerſalium Synodorum auctorita-

 ,, tem

,, tem eſſe *unum ex praecipuis articulis Con-*
,, *cordatorum* Germaniae ; conſequenter eam-
,, dem non ſolum ab hac Natione tamquam ve-
,, ram & legitimam agnoſci , ſed & ejuſdem
,, auctoritatis pondere ac nexu ex publico &
,, ſolemni in hanc uſque diem perdurante pa-
,, cto , *Romanum* Pontificem ligari ,, ; hincque
addis *p.* 142. ,, privatis Doctoribus minime per-
,, mittendum , ut ſententias dictis Decretis con-
,, trarias , ſive e cathedris , ſive impreſſis li-
,, bris tradant , aut eorumdem Decretorum vi-
,, gorem per ſcholaſticas diſtinctiunculas & ſub-
,, tilitates ſpiritui legis & Concordati adverſas ,
,, quoquo modo enervent ,, . Mendacia omnia,
quae tamen pridem effutiiſſe *T. II. p.*5. , immo
& *T. I. Cap. VI.* §. 16. *n.*5. tibi ſatis non fuit,
ſed iterum Tomo III. impavidus eructas *p.*275.
ut non bis tantum aut ter , ſed quater ad eum-
Mendaciū primum. dem , quod ajunt , lapidem offenderis . Men-
dacium primum , *Eugenium* ſe Concilii genera-
lis auctoritati ex *Conſtantienſibus* decretis a ſe
probatis obnoxium agnoviſſe . Aliquanto paca-
tiore animo confer cum oratorum , quos ad
Eugenium inclyta tua Natio miſerat , petitione
ipſius *Eugenii* reſponſum . *Alterum eſt* , ajebant
illi apud *Raynald.* ad an. 1447. n.2. , *ut profeſ-
ſio poteſtatis , auctoritatis , &* PRAEEMINEN-
TIAE *generalium Conciliorum Catholicam mili-
tantem Eccleſiam repraeſentantium per tuos Ora-
tores facta tuis litteris adprobetur* . Quid ve-
ro illis *Eugenius* ? *Concilium generale* Conſtan-
tienſe , *decretum* FREQVENS , *ac alia ejus de-
creta , ſicut cetera alia Concilia Catholicam mi-
litan-*

litantem Eccleſiam repraeſentantia, ipſorum poteſtatem, auctoritatem, honorem & eminentiam, ſicut & ceteri anteceſſores noſtri, a quorum veſtigiis deviare nequaquam intendimus, ſuſcipimus, amplectimur, & veneramur. Adi jam *Antifebronium vindicatum* (*T.II. pag.*282.), haec invenies, quae rem noſtram conficiunt.
„ Primum (*Eugenius*) non *Praeeminentiae* ver-
„ bo utitur, quod Conciliorum potiorem Pon-
„ tificia auctoritatem indicare poterat, ſed
„ *honorem* & EMINENTIAM appellat; quae
„ nomina nemo Pontificiae dignitatis ſtudioſiſ-
„ ſimus uſurpare abnueret, neque Legati pro-
„ pterea conqueſti ſunt. Deinde Concilium
„ *Conſtantienſe*, Decretum *Frequens* (a tribus
„ obedientiis conditum) ac alia ejus decreta
„ ſuſcipit, ſed *ſicut ceteri anteceſſores noſtri*.
„ Porro *Martinus* ea ſolum *Conſtantienſis* de-
„ creta ſuſceperat, quae *conciliariter*, & *in*
„ *materia fidei* edita fuerant; cujuſmodi non
„ fuiſſe, quae *Conſtantienſis* auctoritatem fir-
„ maverant„, exploratum eſt. Ipſimet *Germani* mitiores facti ad *Eugenianum* reſponſum petitiones ejus ſucceſſori *Nicolao* V. exhibitas reformarunt. Praeſto tibi eſſe Illuſtriſs. ab *Hontheim* hiſtoriam diplomaticam non dubito: auctor tibi eſt adprime carus. Vide ergo Tomo II. *pag.*409. JACOBI *Electoris* Trevirenſis, & *aliquot* Germaniae *Principum Aviſamentum de eo, quod ſibi videtur dirimendo ſchiſmati* aptiſſimum. *Item*, inquiunt, *inſtabit Dominus Rex* Francorum, *quod S. D.* Nicolaus *Papa V.* Conſtantienſis *decretum* Frequens, & *alia ejus de-*
 cre-

creta, *ſicut cetera Concilia Catholicam militantem Eccleſiam repraeſentantia*, *ipſorum poteſtatem*, *honorem*, & EMINENTIAM (non *praeeminentiam*, quod verbum Oratores uſurparant) SICVT ET CETERI ANTECESSORES SVI, *ſuſcipiet*, *amplectetur*, & *venerabitur*. Non amplius de abſoluta decretorum *Conſtantienſium* adprobatione ſermo eſt; ea tantum petitur adprobatio, quae ad anteceſſorum ſuorum exemplum exigeretur. En ergo aliquid *immutatum*, quod negaveras. Mendacium ſecundum, ex verbis illis, quae a te reddita vidimus, concordati *Aſchaffenburgenſis*, *Eugenianum* reſponſum omnino perſtans intelligi. Exſtant ſcilicet apud P. *Hartzheim T.V. Concilior. Germaniae* p.382. *Eugenii* litterae, quarum initium *ad tranquillitatem*, uti etiam *p.*390. ejuſdem Conſtitutio: *inter cetera deſideria*. Hae porro Conſtitutiones ſi cum *Aſchaffenburgenſibus* pactis comparentur, non pauca in utroque diplomate deprehendemus, quae pactis illis minime continentur. Quaenam igitur cauſſa eſſe poteſt, cur ea verba ad *Conſtantienſium* decretorum confirmationem trahamus? Immo vero ut illa de aliis omnibus interpretemur, certiſſima nos ratio cogit. Quid enim? An non de iis agitur, quae *uſque ad tempus* FVTVRI *generalis Concilii permiſſa*, *conceſſa*, *indulta*, *atque decreta fuerant*? Quei igitur inter haec decretum FREQVENS, multoque magis Conciliorum veneratio percenſeatur? eritne aliquis, niſi emota mente ſit, qui *Eugenium*, ac *Nicolaum* ſe generalia Concilia veneraturos *uſque ad tempus futu-*

Mendaciũ ſecundum.

futuri generalis Concilii recepiſſe contendat? quaſi generalium Conciliorum adprobatio ejus generis ſit, quae aut temporum ſpatiis contineatur, aut a quoquam inſequente Concilio reformari poſſit. Quamquam ſi *Eugenianum* reſponſum heic ſpectari praefracte velis, dabo; ſed reſponſum intellige, qua demum germana ratione fuit a me paullo antea explicatum: quid inde efficies? Mendacium tertium, Conciliorum generalium in *Romanos* Pontifices auctoritatem ejuſmodi dogma eſſe, a quo *Germanis* Doctoribus nefas ſit diſſentire. Nemo ſcilicet ante *Bertonum*, ac *Febronium* in *Germania* fuit, qui Concordatorum vim adſequeretur. O fortunatam *Germaniam*! Huic tandem *Febronianae* lucis ope tenebras diſcutere licet, quibus ſuae Nationis concordata hactenus obducebantur. Sed Ironiae ſit ſatis. Tu nimirum callidiſſimus veterator tuis hiſce commentis in apertam ſeditionem *Germaniae* tuae Principes vocas. *Mendaciū tertium.*

> *Libera ſi dantur populo ſuffragia, quis tam perditus, ut dubitet* Senecam *praeferre* Neroni (1)?

Igitur inquis, *Germaniae* Theologis, & Jureconſultis non amplius per Principes integrum ſit *Romanorum* Pontificum in ipſas Oecumenicas Synodos poteſtatem tueri. Niſi enim id docere Academiae prohibeantur, irritus meus erit omnis conatus. Nam ecquis inter *Germanos* adeo hebes ſit, qui Concordatorum obtentu in re poſt exſtincta *Baſileenſis* odii ſemina apud *Viennenſem*, *Colonienſem*, *Moguntinam*,

(1) *Juven. Sat. VIII.*

Ingolſtadienſem, ceteraſque illuſtriſſimas ſuae gentis Academias rata & conſtituta imponi ſibi patiatur? Verum, *Febroni*, norunt, mihi crede, *Germani* tui, *quantum diſtent aera lupinis*, neque ii ſunt, qui veritatem ejuſmodi conſtringi vinculis diutius ſinant. Nationis ipſi tuae Principes tuorum dogmatum novitate delectari aliquando poſſunt, dum ad ejus virus pernoſcendum graviſſimis rei publicae curis diſtracti animum non adjecerint; ſed majorum tandem exemplis, ſuaque ipſorum in *Romanam* Sedem obſervantia excitati ubi dolos a te adhibitos intellexerint, te tuaſque artes juſtiſſimo odio proſequentur. Hunc demum tui operis fructum exſpectato.

Specimen V. malitioſum veteris renovandae diſciplinae ſtudium.

XV. Illud equidem Principum auribus non inſuave occinis *p.* 119. *Sane nullus, niſi communis ſenſus expers, ambigere poteſt, quin Imperatores, tamquam Juris divini, Naturalis, & Canonici vindices, atque communes Epiſcopi externae diſciplinae, jus habeant cogendi Eccleſiaſticos ad Legis divinae, Naturalis, & Canonicae exequutionem*: quorum ſimilia ea ſunt *p.* 178. *hinc Princeps, qua exequutor Canonum, etiam non exſpectato Eccleſiae mandato ſeu requiſitione, ad horum Canonum exequutionem procedere poteſt ... deſcendit hoc jus temporalium Poteſtatum ex jure protectionis & advocatiae, conſequenter ex jure divino*. Verum & iſta nonniſi malam tuam fidem confirmant. Quo enim ſpectant? ut *reducatur* (utor tuis verbis Tomo II. *p.* 553.) *diſciplina & regimen Eccleſiae ad terminos quatuor primorum Conciliorum*.

Nempe *nunc omnia*, inquis in hoc ipſo tertio operis Tomo (*p.*258.) *immutata & tam confuſa ſunt, ut veterem Eccleſiae faciem vix valeas agnoſcere*, licet enim (pergis dicere *pag.* 259.) *quaedam praeclara decreta a* Tridentina *Synodo emanaverint, attamen per ea effectum nondum eſt, ut Eccleſiaſtica diſciplina ad priſtinos mores componeretur. Itaque* (concludis *p.* 262.) *ſi Principes ſub velo pietatis aut religionis negligerent tantas corruptelas reprimere, atque ſacros Canones defendere, eo citius certiuſque Sancta Religio noſtra rueret; proinde illi ſe tanti mali participes, & gravis noxae reos conſtituerent*. De hocce tuo *Juris* antiqui *corpore*, quod *purum* appellas, multa, eaque obſervatu digna invenies *Antifebr. vindic. T. III. Diſſ. VI. Cap. IV. num.* 11. *ſeq.* Sed illa omitto; mihi fallaciae tuae ſunt heic tantummodo detegendae. Audi igitur, quid mihi in mentem venerit. Caeſari, Regibus, ceteriſque Catholicae Europae principibus libellum ſupplicem tuo nomine offerre conſtitui. Erit ille hujuſmodi, prooemio ex Tomi tui primi praefatione mutuato.

IUSTI-

EPISTOLA IVSTINI FEBRONII

Libellus ſupplex Regibus, & Principibus Chriſtianis datus ſuper veteris diſciplinae reſtitutione.

,, Quiſquis me de bono Catholicae religio-
,, nis & generali ſacrorum in *Europa* pu-
,, rificatione meditantem, ac pro ea vota, ver-
,, baque facientem audire volet, is unicam ad
,, deſideratiſſimum hunc finem ſemitam ſupe-
,, reſſe exiſtimet, ut omnis materia *diſciplinae*
,, reducatur ad eum ſtatum, quo fuit, ante-
,, quam adverſarii noſtri de injuſto jugo ex ex-
,, ceſſu poteſtatis haberent non infundatam
,, querendi materiam. Sublatis his ſcandalis
,, (quae quidem per ſe, tamquam ab Eccleſia
,, numquam adprobata, non debuiſſent, nec
,, potuiſſent dare fundatam anſam ſcindendae
,, unionis, attamen, prout nunc res ſunt, plu-
,, rimorum animos ita occupant, ut propterea
,, ſinum matris horreant) adparebit Religio
,, noſtra, omnibus, iis maxime, qui Evange-
,, lio credunt, qualis vel ipſis Ethnicis viſa
,, eſt, ſancta & amabilis. Verum id abſque
,, veſtro praeſidio obtineri quei poſſit? *Redeat*
,, *in memoriam* Conſtantinus *Imperator Chriſtia-*
,, *nus: quem famulatum exhibuerit Deo: quae*
,, *habuerit vota, ut remotis ſchiſmatibus, in-*
,, *termortua omni diſſenſione, ſub toto coelo fi-*
,, *lios ſuos gaudens in uno videret ſancta Ma-*
,, *ter Eccleſia. Reddiderat unam communionem,*

mari-

„ *maritis uxores, parentibus filios, fratribus*
„ *ſorores*. Hunc eundem famulatum exhibere
„ Deo, eoſdem jucundiſſimos fructus percipe-
„ re, eamdem communionem reddere, in ve-
„ ſtra, Sereniſſimi Principes, eſt poteſtate.
„ Interea quos ego veteris Eccleſiae Canones,
„ uſuſque veſtra auctoritate reſtitui maxime
„ velim, adcipite „.

1. „ Viſum eſt per ſingulos annos in
„ ſingulis quibuſque Provinciis bis in anno
„ Epiſcoporum Concilia fieri „. *Conc.* Nic. *Can. V.* Chalced. *Can. XIX.*

2. Praeterea. „ Ut propter cauſſas ec-
„ cleſiaſticas, quae ad perniciem plebium ſae-
„ pe veteraſcunt, ſingulis quibuſque annis
„ Concilium (plenarium ſeu Nationale) con-
„ vocetur: ad quod omnes Provinciae, quae
„ primas ſedes habent, de Conciliis ſuis ter-
„ nos legatos mittant „. *Conc.* Carthagin. an. 392. *Can. V.*

3. Vicarii Apoſtolici in *Galliis*, *Germania*, *Hiſpaniis*, aliiſque Regnis ex veteri *Siricii*, *Zoſimi*, *Leonis*, aliorumque, qui multo ante *Iſidorum* floruerunt, *Romanorum* Pontificum diſciplina ab Eccleſiis recepta conſtituantur. In his vero, quae *ad Eccleſiaſticam pertinent diſciplinam*, Vicario Apoſtolico parebunt omnes Epiſcopi. Ad Synodum quicumque fuerit evocatus occurrat, nec congregationi ſe deneget, in qua ad Deum pertinentes cauſſas noverit eſſe tractandas ... Quidquid cauſſarum, ut adſolet, inter Conſacerdotes evenerit, ejus, cui vicem ſuam Papa commiſerit, examini re-

fer-

ſervetur: ut illo ſub Dei timore praeſule, omnis ambiguitas finiatur. Eum quoque Epiſcopi *de ordinando Antiſtite* conſulent. Illi autem Metropolitani Epiſcopi conſecratio reſervetur. Praeterea ipſe *ſecundum definita Canonum de Statu Eccleſiarum* certiorem ſubinde ſua relatione ſummum Pontificem faciet. Siquae vero cauſſae graviores, vel appellationes emerſerint, eas ſub ipſius relatione ad Papam mitti debere decernatur, ut Pontificia ſecundum Eccleſiaſticum morem ſententia finiantur. *Ex S.* Leonis *M. Epiſt. V. ad Epiſcopos Metropolitanos per* Illyricum *conſtitutos*.

4. Quiſquis Epiſcoporum vel Clericorum, quum in Eccleſia ei fuerit crimen impoſitum, vel civilis cauſſa fuerit commota; & is relicto eccleſiaſtico judicio, publicis judiciis purgari voluerit, etiamſi pro illo fuerit prolata ſententia, locum ſuum amittat, & hoc in criminali judicio. In civili vero, perdat quod evicit, ſi locum ſuum obtinere voluerit. Cui enim ad eligendos judices undique Eccleſiae patet auctoritas, ipſe ſe indignum fraterno conſortio judicat, qui de univerſa Eccleſia male ſentiendo; de judicio ſaeculari poſcit auxilium: quum privatorum Chriſtianorum cauſſas Apoſtolus ad Eccleſiam deferri, atque ibi determinari praecipiat. *Concil.* Carthag. *an.* 392. *Can. IX. &* Chalcedon. *Can. IX.*

5. Quae Deo ſemel ſacrata ſunt Monaſteria ſecundum Epiſcoporum conſenſum, oportet in perpetuum Monaſteria nuncupari, & eorum res Monaſteriis reſervari, & non poſ-

ſe

ſe ulterius coenacula ſecularia fieri: ſi qui vero hoc fieri permiſerint, canonicis interdictis ſubjaceant. *Concil.* Chalcedon. Can. XXIV.

6. Omnes Clerici Eccleſiae ſuae incardinentur, quae univerſa bona in communi adminiſtrabit. Quatuor autem tam de reditu, quam de oblatione fidelium prout cujuslibet Eccleſiae facultas admittit, ſicut dudum rationabiliter eſt decretum, convenit fieri portiones, quarum ſit una Pontificis, altera Clericorum, tertia pauperum, quarta fabricis adplicanda. De quibus ſicut Sacerdotis intererit integram Miniſtris Eccleſiae memoratam dependere quantitatem: ſic Clerus ultra delegatam ſibi ſummam, nihil inſolenter noverit expetendum. *Conſtituta Gelaſii* Papae cap. XXIII. Sic igitur cum pluralitati beneficiorum, tum Regaliae, & primariarum precum juri aditus in perpetuum praecludetur.

7. Placuit omnem Eccleſiam habentem Epiſcopum etiam Oeconomum habere de proprio Clero, qui res Eccleſiaſticas diſpenſet cum conſenſu Epiſcopi ſui: ne quum diſpenſatio ſine teſtimonio fuerit, res Eccleſiaſticae diſperſae ſint ad contumeliam Pontifici irrogandam; ſi vero hoc non fecerint, eos ſanctis eſſe canonibus reos. *Conc.* Chalced. *can.* XXVI.

8. Poenitentibus ſecundum differentiam peccatorum, Epiſcopi arbitrio poenitentiae (publicae) tempora decernantur. Et ut Preſbyteri inconſulto Epiſcopo non reconcilient poenitentes, niſi abſentia Epiſcopi, & neceſſitate cogente. Cujuſcumque autem poenitentis

tis

tis publicum, & vulgatiſſimum crimen eſt, quod univerſa Eccleſia noverit, ante abſidem manus ei imponatur. *Concil.* Carthag. *ann.* CCCXCVII. *cap.* 30.

9. Praeter jejunia Quadrageſimae, aliaque dudum praeſcripta, ſexta feria, & ſabbato. ſingulis hebdomadis jejunandum. *Ex epiſt.* Innoc. I. *ad* Decent. *cap.* 4.

10. Non ſolum a carnibus, ovis, lacte, caſeo, idque genus ceteris, ſed etiam a vino jejunantes abſtineant. *Ex* Theophili Alexandr. Paſchali *epiſt.* III. & *Concilio* Gerundenſi *a.* DXVII.

11. Jejunia autem non ſolvantur niſi ſub ſolis occaſum Veſperis decantatis; *Concil.* Cabillon. *cap.* V.

12. Veſpertina collatiuncula, quae majoribus noſtris ignota fuit, omnino aboleatur.

„ Hanc ergo diſciplinam, Sereniſſimi „ Principes, ut omni ope revocandam curetis, „ oro atque obſecro. *Papa* quidem *ſuo ſenſui* (1) *& praejudiciis, quibus innutritus eſt, tam firmiter inhaerebit, ut ſperari minime valeat, futurum, ut ab illis abſcedat*. Si Princeps hanc juſtam defenſionem „ veterum canonum abijciendam, aut negligendam putaret, hoc a prudentioribus non „ immerito adtribueretur aut damnabili illius „ incuriae, aut defectui animi innovationibus „ Romanae Curiae reſiſtendi, quae per hoc „ au-

(1) *Febronii* verba *Tomo III. pag.* 260.

„ audacior reddita, Eccleſiae amplius nocere „ non omitteret (1). „

Age *Febroni*, quid ad haec dicturos Principes putas? Hoc unum, crede, hominem te aut inſaniſſimum aut audaciſſimum eſſe, qui antiquitatis obtentu turbare omnia velis, Principum jura evertere, populos duriſſimis legibus fatigare. At tu ne deſpondeas animum: urge illos pro tuo antiquae diſciplinae ſtudio, atque admone, ni faciant, ſe tantae corruptionis, qua undique obruimur, *participes*, *& gravis noxae reos* futuros. Si reſponderint, ſe Canonum, quibus praeſens Eccleſia utitur, vindices eſſe; minime vero, inquies, quemadmodum tomo primo dixeras *p.* 743. „ Imperator, Reges, „ Principes vigore ſupremi & regii muneris „ vel ipſo hoc declarante Concilio *Tridentino Seſſ. XXV. cap.* 20. *de reform.* jure di„ vino ſunt nati defenſores & protectores „ *Eccleſiae*, ideſt, *Conciliorum & Canonum*, „ ad ſtatus Eccleſiae conſervationem, & bo„ num ordinem ſpectantium, Canonum, in„ quam, *verorum*, non *ſpuriorum*, quos in„ genti, ad nos uſque propagato Eccleſiaſti„ ci ordinis & diſciplinae detrimento confin„ xit *Iſidorus*. „ Conſtantia tua vincentur. Quorſum iſta? Intelligas, velim, non eſſe cur de fauſtiſſima librorum tuorum fortuna tantopere tibi plaudas, uti facis *p.* 181. Tuarum fraudum fructus is eſt, non bonae cauſſae, quam tueri te ſimulas. Principibus nempe, eo-

(1) *Idem ibid. pag.* 261.

eorumque adminiſtris imponere poteſt pietatis ac religionis ſpecies, qua mendaciſſimas adſentationes tuas obtegis. Fac tamen (quod haud difficile eveniat), ut quo tantum veteris diſciplinae ſtudium vergat, penitius percipiant, omnes tuas fallacias excutiant, perniciem cum propoſita ſibi in Eccleſiam auctoritate conjunctam agnoſcant; nihil non erit ab illis tibi, tuiſque libris timendum.

Impudentia Febronii ſingularis. Specimen primum, gloriatio de Proteſtantium laudibus.

XVI. Ceterum infinitus ſim, ſi quae ediſti, malae fidei argumenta perſequi omnia dicendo velim. De his igitur hactenus. Ad impudentiam propero, qua temetipſum, mamque omnem tuam fidem plane viciſti. Verum hac in re unde ordiar, anceps haereo; tam multa undique me ſingularis hujus tuae, effraenataeque licentiae exempla circumſtant. Inconſulta tamen illa gloriatio, qua laudes a Proteſtantibus in tuum librum collatas memoras *p.* 206. *ſeq.* digniſſima eſt, quae primum exagitetur. Dixerat Larvatus auctor elegantis cujuſdam libelli, quem tu *judicium* vocas ſatis ineleganter *proteſtantico-Jeſuiticum*, *opus* Febronii *nec Proteſtantibus placere poſſe*, *nec Catholicis*. Id enimvero tuam modeſtiam pupugit. Quamobrem in medium adfers, quae in actis *Lipſienſibus* Eruditorum hominum de primo tuo volumine proſtant, & quae *Fridericus* a *Moſer* in ſuis quibuſdam *Reliquiis* (non certe Sanctorum) tuo de opere ſcripſit, immo quum P. *Schmid*, *te ipſis etiam Proteſtantibus commendatum* appellaſſet, hunc Profeſſorem hac in *parte ſuis Collegis ſinceriorem*, *& aequio-*

quiorem gratus praedicas *p.* 278. Equidem eos, qui te a Proteſtantibus laudari conſentiunt, cum illis, qui opus tuum Proteſtantibus placere non poſſe ajunt, multo minus, quam tu reris, pugnare crediderim. Video enim eos ipſos Proteſtantes, qui multis te laudibus ſunt proſequuti, eo tandem delabi, ut ad illorum cum Romana Eccleſia componendas diſcordias fruſtra te laboraſſe pronuncient. Plura vide in *Antifebronio vindicato T. I. p.* 90. *ſeq.* Satis fortaſſe ſit te admonere, ut *Lipſienſia* acta, quae appellas, diligentius recolas. Haec enim ibi legere eſt, quae hoc aperte innuunt: „ Nos
„ vero hanc ipſam operam, a doctiſſimo Au-
„ ctore, cujus inſignem rerum, quae formam
„ Eccleſiae, & leges concernunt, peritiam
„ ſingulae non paginae, ſed lineae produnt,
„ in tam arduo nec omni periculo libero ne-
„ gotio collocatam, ſatis mirari quidem & lau-
„ dare non poſſumus; neque tamen omnia
„ probare. Multa enim inſunt, quae Pontifi-
„ ciam ſuperſtitionem adhuc ſapere, & cum
„ fine, quem vir egregie cordatus ſibi propo-
„ ſuit, minus convenire videntur, ut eſt to-
„ ta ejus de primatu doctrina, quae veremur,
„ ne quemlibet noſtrum a conſilio auctoris per-
„ ſequendo deterreat. „ *Schubertus* quoque poſtquam ab eruditione non minus, quam *a veritatis* (*Lutheranae* ſcilicet) *amore* te plurimum commendaſſet, ait tamen *pag.* 116. te *multa de poteſtate Eccleſiae & Pontificis retinuiſſe, quae a nobis* (Proteſtantibus) *merito improbantur.* Quod igitur tu homo acutiſſimus non perſpexiſti,

perſpicimus omnes, opus quidem tuum a Proteſtantibus, qua parte *Romanos* Pontifices calumniis adficis impudentiſſimis, laudari, omnino tamen illis non probari; ut vere loquantur tum qui commendari, tum qui non placere illud Proteſtantibus adferunt. Hoc tamen noſtra nihil refert. Illud permagni intereſt, Catholicum virum de Proteſtantium laudibus ſibi plaudere potuiſſe. *Horrent*, ut cum Auctore *Antifebronii vindicati* loquar *T. I. pag.* 7. *horrent etiamnum noſtrorum hominum aures, dum* Launojum, *atque* Dupinium *heroes* Febronio *laudatiſſimos a Proteſtantibus audiunt* teſtibus veritatis, *haereticae nimirum falſitatis adnumerari*. An non perfrictae frontis ſit de ejuſmodi laudibus plauſum gloriamque captare?

Specimen ſecundum, ſcriptorum qui Pontificis Romani *cauſſam tuentur, ut* S. Franciſci Saleſii, *contemptus*

XVII. Aliud nunc tuae impudentiae genus agnoſce. Scriptores, qui Pontificiam auctoritatem tecum laceſſunt, aut etiam convellunt, ut *Fleury*, *Van-Eſpen*, judice te (*p.*247.) *tanti meriti viri ſunt*; *Paullus* ipſe *Sarpius* (p. 249.) *vir magnus audit*; *illuſtris Thuanus* eſt (p.251.) Contra qui cum *Romanis* Pontificis cauſſam tuentur, hi nullius bonae frugis ſunt, vix homines puto: *Romani* vero (p. 248) *non ſunt adſueti legendis ſeu ruminandis bonis ſcriptoribus, quos ſaepe vix nomine noverunt*. O lacrymabilem Quiritum inſcitiam, qui *Moſeros*, *Nelleros*, *Seckendorffios*, idque genus Boreales Scriptores *vix* (de) mellito ipſorum *nomine noverunt*! Tu quidem in tertii tomi praefatione non diffiteris, evenire in *Germania* tua conſueſſe, *ut quae in Italia im-*

imprimantur, *ſerius ad eas partes deferantur*. Sed Scriptores noſtri *boni* non ſunt, niſi forte ab avita noſtratium hominum in *Romanam* Sedem obſervantia deſciverint. Non id ergo *Germanis* exprobrandum, ſi noſtros Scriptores ignorarint. Sapienter tu quidem facis, qui *Romanis* eam ob rem ſalſe irrideas.

Boeotum in craſſo jurares aere natos (1)

Sed nimis fortaſſe in re ſeria jocati ſumus. Tanta Pontificiorum doctorum, tanta *Romanorum* contemptio quo demum nomine, mi *Febroni* compellabitur? Stultiſſimam ſi dixero temeritatem, haud equidem cenſor immoderatus fuero. Quid vero, ſi ne ſanctis quidem ipſis a te parcitum ſit? modo *Romanorum* Pontificum dignitatem praedicarint. Recito locum tam inauditae apud Catholicos impudentiae. *Habet hoc*, inquis pag. 286. *habet hoc* Febronius *commune cum non paucis SS. Patribus*, *cum multis Catholicis primae eruditionis*, *praeſertim Gallis*, *licet ſecus videatur* S. Franciſco Saleſio, *quem* Schmidius *hoc loco in ſubjecta nota citat*. *Fuit hic vir Sanctiſſimus magnus Aſceta*; *an in ſtudio critico Canonum & Conciliorum peraeque expeditus*, *dubitare licet*. Dubitare non licet, quin primi ſubſellii doctores ſint *Van-Eſpenius*, *Gibertus*, *Sarpius*; an *S. Franciſcus* Saleſius *in ſtudio critico Canonum & Conciliorum peraeque expeditus*, *dubitare licet*. Quam bene! Scilicet *Saleſio Van-Eſpenii*, *Giberti*, *Rieggeri* laboribus proficere haud licuit, ut an hic vel il-

(1) Horat. *epiſt. I. lib. II.*

le Canon Concilii, cujus nomine inſcribitur, genuinus foetus eſſet. Num propterea magnus Theologus eſſe non potuit, & in Patrum Conciliorumque ſtudio adprime verſatus? Ridiculus ſis, ſi id inficiere. Quei enim duo & ſeptuaginta haerericorum millia, in hiſque doctiſſimos Calvinianae ſectae Magiſtros ad orthodoxam veritatem traduxiſſet? *Bezam* ipſum nonne ſuis argumentis pervicit, etſi miſerrimo homini, ut erat libidinibus, & cupiditatibus fractus, ad veritatem, quam plane perſpexerat, amplectendam animus defuit? Quamquam quid his opus, ut de *Saleſii* doctrina atque eruditione niſi *Feboniis* dubitare non liceat? *Schmidius*, quem refellis, Polemicum *S. Saleſii* opus appellat ex *Gallico* Sancti Epiſcopi holographo codice, qui in *Ghiſianis* aedibus adſervatur, ab *Auguſtino Maria Taja* Italice redditum, primo *Romae* editum an. 1710. Illud evolve, & quantum *S. Franciſcus* in Patrum libris, atque Conciliorum canonibus fuerit eruditus, intelliges. Quid? quod ad rem, qua de agebas, *ſtudium criticum Canonum* & *Conciliorum* inepte confertur. Nam *Schmidius Saleſium* verba Chriſti: *dabo tibi claves &c.* interpretantem inducit. Num abſque *ſtudio critico Canonum & Conciliorum* haec legitime explicari nequeunt? *Studium criticum Canonum & Conciliorum* tibi, tuisque ſimilibus permitto; malim ego *Saleſio* ejus *ſtudii* ſi placet experti adſentiri, quam vobis. Quid? Credamne *ſpiritu veritatis* ad rectam Evangelicorum verborum intelligentiam edoctos *Dupinios*, *Sarpios*, *Oberhauſeros* potius, quam *S.Fran-*

S. Franciſcum Saleſium? Apage hujuſmodi deliramenta. Utinam vero plane divinam *Saleſii* prudentiam ſaltem imiteris! Copiam habeo litterarum, quas ille coeleſtis cujuſdam ſapientiae plenas ad Cardinalem *Burgheſium* non tam adflictis ſui temporis rebus medicam manum adhibiturus, quam futura, tuamque in primis ſeditionem quaſi vaticinans an. MDCXII. ſcripſit. Eas ex apographo *Ghiſiano* olim exſcriptas mecum vir amiciſſimus communicavit. Tibi aliquot illarum particulas ante oculos ſtatuere liceat, ut tua, ſi fieri poſſit, impudentia tandem aliquando reprimatur. „ Per avviſi particolari ricevuti da *Parigi* e di *Ginevra*, e „ per Libretti ſtampati in detti luoghi, ſi vede chiaramente, che quella diſputa dell' autorità del Papa ſopra li Regi ſi va tuttavia „ dilatando; come ancora quell' altra della „ comparazione delli Concilj con i ſommi Pontefici, ed è chiaro, che la maggior parte „ de' Parlamenti, e d' Uomini di Stato, e Cattolici inchinano dalla banda, che è manco „ favorevole, o per dir meglio, ch' è più contraria all' autorità Papale: ſtimando, che „ ſia più convenevole, e giovevole all' autorità Regale. E ſe le coſe vanno innanzi, „ c' è pericolo, che non ſi facci una notabile „ perdita, e lamentabile diviſione in quel Regno, e maſſimamente perche il Re in tre „ o quattro anni dovendo pigliare l' amminiſtrazione di quel Regno, ſarà facil coſa alla fazione di quelli, che ſono contrarii all' „ autorità della Santa Sede, di piegarlo da quel-

„ la banda, nella quale egli vedrà qualche ap-
„ parenza d' ingrandire le ſue ragioni, eſſendo
„ gli uomini tanto inchinati alla ſuperiorità
„ indipendente, come ſi vede, maſſimamente
„ in queſti tempi; ed anche all'età giovanile,
„ che per natura è temeraria ed audace, ſe
„ bene è da credere, che quel Re ſia di buo-
„ niſſima e Criſtianiſſima inclinazione. Eſſen-
„ do poi queſt' impreſa di ſcuotere ogni giogo,
„ un mal contagioſiſſimo, paſſarebbe pian piano
„ di regno in regno, e di corona in corona,
„ come ſi vede, che altri ſimili mali ſono paſ-
„ ſati: onde pare, che il pericolo ſia grande.
„ Il rimedio non pare, che ſia il volere col
„ mezzo di valenti Teologi diſputare la que-
„ ſtione, perche quanto più ſarà fervente la
„ diſputa, tanto più ſi accenderanno gli animi,
„ e ſi farà grande la diviſione: oltre che le
„ ragioni degli Avverſarj ſono grate all' orec-
„ chio de' Grandi, *non per eſſer vere*, ma per
„ eſſer giovevoli all' intento loro; *ne manche-*
„ *ranno Teologi*, che per diverſi riſpetti ab-
„ braccino la parte della diviſione. Sicche il
„ rimedio più efficace ſarebbe, che mentre go-
„ verna la Regina, ed il Conſiglio, ſi trat-
„ taſſe amorevolmente con lei dalla parte di
„ Sua Santità, che non eſſendo giammai nata
„ alcuna differenza tra ſua Beatitudine ed il Re,
„ anzi Sua Beatitud. avendo in ogni occorrenza
„ moſtrato un animo veramente paterno, affe-
„ zionatiſſimo, e deſideroſiſſimo del bene, e ſtabi-
„ limento della grandezza di quella Corona, pur
„ adeſſo ſpuntino certi cervelli pungenti, inquie-

„ ti

,, ti, e nemici della Santa Unione, che tra
,, Sua Santità, e ſua Maeſtà ſi trova, che vengono imprudentemente a ridurre in dubio,
,, ſe Sua Santita ſia affezionata a quella Corona,
,, movendo quelle inutili, e intempeſtive diſpute, per mezzo delle quali generano negli animi infermi, e deboli diffidenza del ſincero
,, affetto di ſua Beatitudine verſo il Re, ed il
,, Regno. Che pertanto ſia contenta ſua Maeſtà
,, d'imporre ſilenzio a tali temerarie e ſediziose diſpute, ſiccome ſua Santità dal canto ſuo
,, imporrà anche ſilenzio, dove ſia biſogno, a'
,, Cattolici.... La miglior riſpoſta, che ſi poſſa
,, fare all'importunità di queſti ſpiriti turbolenti
,, è non ſtimarli degni di riſpoſta, e così ſarebbe biſogno, che adeſſo in Francia tutti i Predicatori ſoavemente, e non turbolentemente
,, inculcaſſero l'unità Eccleſiaſtica, e la divozione delli Cattolici verſo il ſupremo Paſtore
,, ſenza venire a diſputare di quella autorità
,, Pontificia. Parlando male (*hujus auctoritatis adverſarii*), non biſogna riſpondere direttamente, ma indirettamente, lamentandoſi,
,, che queſto facciano ſenza neceſſità, e con maligna intenzione per mettere in odio la Santa
,, Sede, la quale è tutta dolciſſima ed affezionatiſſima Madre di quel Regno, ed invece di riſpondere alle loro propoſizioni ſarebbe meglio
,, d'impugnare le loro intenzioni, affine di renderli odioſi, come perturbatori della quiete,
,, e fra tali diſcorſi interporre ſoavemente quelli
,, due Capi dell'Unità Eccleſiaſtica, e Criſtiana,
,, e dell'amore, ovvero della devozione verſo

„ la Santa Sede, nodo dell' unione e comunio„ ne Eccleſiaſtica. „ Hactenus *Saleſius*. *Febroni*, ſi ſapis, *ſtudium criticum Canonum & Conciliorum* relinque; ac tanti Antiſtitis conſiliis adquieſce. Quod *gaudium erit in Coelo ſuper te peccatore poenitentiam agente!*

Alia impudentiae, ſpecimina conglobata

XVIII. Ac maximo quidem ut reſipiſcas, incitamento eſſe poterunt, ſi aequiore illa animo recogitaris, cetera impudentiae tuae argumenta. Quid? inquies, tantaene in maledicendo intemperantiae fuerim, ut in ſacram Indicis Congregationem furere & bacchari non ſim veritus *p.* 182. quaſi Romana *Librorum proſcriptio juribus Regum, & Vaſallorum, nec non inveteratis Provinciarum moribus queat obeſſe, atque inſuper Eccleſiae ac Reipublicae pacem & tranquillitatem turbare; praeſertim apud vulgus, quum intelligit, Libros tamquam pernicioſos, immo ut haereticos proſcribi, vel eo ſolo titulo, quod in illis libertates Eccleſiarum, quin & jura Regnorum atque Provinciarum adſerantur?* Ut *Romanam* Curiam omnibus ſuſpectam,& inviſam reddere ſtuduerim cum ſaepe alias, tum p. 232. illis verbis: *Haec curia conſtat ingenti numero Tribunalium, officialium, Miniſtrorum, Aulicorum, qui ſub ſpecie & praetextu ſervandae auctoritatis ſummae Sedis re ipſa laborant, ut Papam conſtituant abſolutum Monarcham non in ſpiritualibus ſolum, ſed etiam in temporalibus. Ab eo tempore Epiſcopi, Reges & Principes ſaepe ſe viderunt obligatos ad reſiſtendum huic Curiae, immo ad recurrendum adverſus illam ad media quandoque extrema?* Ut *S. Leonem*

nem M. epiſtolam decimam ad *Gallicanos* Antiſtites exaraſſe monuerim *p.* 154. in cauſſa S. Hilarii Arelatenſis, *quem ille, uti communiter creditur, non juſte exagitavit; adeo, ut ad eum opprimendum etiam* Valentiniani *III. Imp. auctoritate uſus ſit, quod pro ſua apud hunc gratia facile valuit?* Ut *S. Gregorium* VII. *dictatus* edidiſſe pag. 58. adfirmarim, *ad quos* Curia Romana *pro adſerenda Papae Monarchia, prioribus ſaeculis incognita, collimaret*; diſtantes a *principiis traditis in octo primis generalibus Conciliis, & a forma regiminis Eccleſiaſtici in eiſdem expreſſis?* Ut *Juliani* Cardinalis & *Pii* II. palinodiam mihi objectam declinaturus ſcripſerim *p.* 147. qnae tumulentus vix funderet, *Aeneam Sylvium, quum eſſet Juvenis, & necdum ſibi ad opes, beneficia, atque honores animum induxiſſet, ad Acta Synodi* Baſilienſis *fideliter, abſque ullo fuco, & fallaciis conſcribenda adceſſiſſe, conſequenter potius illi habendam fidem ut Juveni & pauperi privato, quam ut Cardinali ac Pontifici ſeni & diviti.* O ſcelus! o propudium! o effraenationis portentum!

XIX. Perge mi *Febroni* tua ſcripta religioſis hiſce ſenſibus recognoſcere. Palinodiam a te ſperare liceat, non ſtricto pugione extortam, qualem *Richerio* p. 13. ex falſis rumoribus audacter tribuis, ſed Dei gratia peractam. Mors eſt omni aetati communis, ſed ſenibus fere neceſſaria. Quamobrem quum ſenex ſis, de morte tibi ſerio cogitandum. Quid ergo? Memoria repete ſapiens illud *Oſvvi* Regis reſponſum, quod *Beda hiſtor. lib. III. cap.* 25. commemorat, in ea, quae de

Epiſtolae concluſio, & ad Febronium *adhortatio, ut palinodiam canat.*

de Paſchate celebrando mota in *Anglia* eſt ann. DCLXIV. quaeſtione. Quum enim adverſus *Colmanum* Epiſcopum, qui Sanctorum *Johannis* & *Columbae* exemplo ſervandum *Aſianorum* morem ajebat, *Wilfridus* Presbyter ex *Romana* conſuetudine Paſcha peragendum docuiſſet, dignitatem *S. Petri* amplificans, cui Dominus ait: „ Tu es *Petrus* & ſuper hanc petram aedificabo „ Eccleſiam meam; & portae inferi non praevalebunt adverſus eam & tibi dabo claves Regni Coelorum: Rex tunc dixit: verene *Colmane*, haec *Petro* dicta ſunt a Domino? Qui „ ait: vere Rex. At ille: Habetis, inquit, vos „ proferre aliquid tantae poteſtatis veſtro *Columbae* datum? Ait ille, nihil. Rurſum Rex „ ſi utrique veſtrum in hac controverſia conſentiunt, quod haec principaliter *Petro* dicta, & „ claves regni Coelorum ei ſunt datae a Domino. Reſponderunt etiam utrique. Rex ita concluſit... Et ego vobis dico, quia hic eſt *oſtiarius* ille, cui ego contradicere nolo, ſed in „ quantum novi & valeo, huic cupio in omnibus obedire, ne forte me advenieute ad fores „ regni Coelorum, non ſit qui referet, averſo „ illo, qui claves tenere probatur. „ O ſententiam in omnium quidem Chriſtianorum, ſed ſenum maxime animis imprimendam! Quo morti ſunt hi propiores, eo ſollicitiores eſſe debent, quei *S. Petri* gratiam ſibi concilient. Quid igitur ſeni faciendum, qui *Petrum*, quemadmodum tu *Febroni*, in ſuis ſucceſſoribus *Romanis* Pontificibus graviter laeſerit? Nonne omni ſtudio curandum eſt, ut ſuis recantatis erroribus a Coe-

a Coeli oſtiario veniam tandem efflagitet? Ad id etiam atque etiam te hortor, *Juſtine, ne forte te adveniente ad fores regni Coelorum* (quod a pio illo Rege nuper adcepiſti) *non ſit qui reſeret, averſo illo, qui claves tenere probatur*. Vale XIII. Kalendas Septembris *S. Bernardo*, cujus te imitatorem per ſummam impudentiam jactaſti, ſacra die.

EPISTOLA II.

Ad clariſſimos Theologicae Facultatis Sorbonicae Doctores, ut pro ſua in Apoſtolicam Sedem reverentia Febronium Gallicanae *Eccleſiae auctoritate abutentem compeſcant*.

I. Quanta Doctores Sorbonici reverentia Apoſtolicam Sedem ab antiquiſſimis uſque temporibus proſequuti fuerint, in Eccleſiaſtica & litteraria hiſtoria plane hoſpes ſit, qui ignoret. Nam in celebri tractatu, quem ann. MCCCLXXXIV. ad vindicandam in *Johannis Monteſonii* errores a ſe latam cenſuram ediderunt, *ille*, inquiunt, *ſupremam habet in definiendis fidei controverſiis auctoritatem, qui in ſuis deciſionibus errare non poteſt; atqui Sedes Apoſtolica in ſuis deciſionibus errare non poteſt; ergo Sedes Apoſtolica ſupremam in definiendis fidei controverſiis auctoritatem habet*. Quid ad extollendam, confirmandamque Apoſtolicae Sedis cum ſupremam auctoritatem, tum

Doctorum Sorbonicorum *in Apoſtolicam Sedem obſervantia.*

tum ἀσφαλῶς praeclarius? *Romani* Pontificis ex jure divino repetendam juriſdictionem *Pariſienſis* facultas in laudatiſſima adverſus *Lutherum* cenſura an. MDXLII. diſerte profeſſa eſt his verbis: *non minus certum eſt, unum eſſe jure divino ſummum in Eccleſia militante Pontificem, cui omnes Chriſtiani* PARERE *tenentur*. Non multos poſt annos, ſcilicet MDLIV. in cenſura quam de Regulari quodam ordine recens inſtituto adprobatoque vulgavit, ajebat: *ingenue profitemur, ac ſincere teſtamur, ut ſemper a nobis factitatum eſt, Romanum Pontificem univerſalem eſſe Jeſu Chriſti Vicarium, ſupremum totius Eccleſiae Paſtorem, qui a Chriſto* PLENITVDINEM POTESTATIS *adcepit, cui omnes utriuſque ſexus Fideles obedire, & omnimodam ipſius decretis fidem praebere, atque ea decreta adcurate ſervare ſingulari obſequio tenentur*. *Aegidii* quoque RIGOTII Theologi *Cadomenſis* propoſitionem, qua *claves non ſolum fuiſſe promiſſae* Petro, *ſed etiam aliis Apoſtolis* AEQVALITER dicebantur, a. MDLVIII. eadem *Pariſienſis* Facultas *haereticam* judicavit fideique contrariam. Quid vero pro *Romani* Pontificis auctoritate, atque Eccleſiae Monarchia illuſtrius, quam quod in cenſura adverſus quatuor *de Republica* libros a *M. Antonio de Dominis* evulgatos ab iiſdem *Pariſienſibus* Theologis an. MDCXVII. lata legere eſt. *Pariſienſium*, inquiebat Apoſtata *de Dominis*, *doctrina enucleate intellecta nihil diſcrepat a mea his libris tradita doctrina, & ab ipſa veritate... Schola itaque* Pariſienſis *& noſtra eſt, & re-*

ipſa

ipſa poteſtati ſtudet Ariſtocraticae, non Monarchicae: quare ex ejus quoque doctrina Papatus nullo poteſt ſolido ſubſiſtere fundamento. At *Pariſienſes* doctores hanc illi theſi notam adſcripſerunt: *mera eſt contra Facultatem* Pariſienſem *impoſtura*. Quincta porro ejuſdem de *Dominis* propoſitio haec erat: *diſparitas Poteſtatis inter Apoſtolos, humanum eſt inventum, in ſacris Evangeliis, & divinis Novi Teſtamenti ſcripturis minime ſubſiſtens*. Porro Sacra *Pariſienſis* Facultas in eadem cenſura hanc ei propoſitioni notam inuſſit: *haec propoſitio eſt haeretica & ſchiſmatica, de* IVRISDICTIONE *Apoſtolica ordinaria, quae in* SOLO *divo* Petro *ſubſiſtebat, intellecta*. Demum, ne longior ſim, an. MDCLX. duodecimo Decembris die in *Sorbona* (quod illuſtriſſimus *Petrus* de *Marca* in obſervationibus ſuper theſes *Claramontanas* teſtificatur) haec theſis fuit propugnata: *Romanus Pontifex controverſiarum Eccleſiaſticarum eſt conſtitutus judex a Chriſto, qui ejus definitionibus indeficientem fidem promiſit*.

Hinc cauſſa ad eos ſcribendi, ut Febronium *Academico judicio refellant*,

II. Quo iſta ſpectent, pro veſtra utique ſapientia, doctiſſimi viri intelligitis; ut nempe miretur nemo, me de *Juſtini Febronii* decretis ad vos litteras dare. Nam quo illa cum Apoſtolica Sedis auctoritate magis pugnant, eo digniora mihi viſa ſunt, quae a celeberrima veſtra Facultate exploderentur. Dolebam certe, Gallicas *Febroniani* operis interpretationes omnino duas circumferri, nec tamen quum illud plures *Italiae* ac *Germaniae* Theologi egregiis editis commentariis profligaſſent, inclyta *Colonien-*

nienſis Academia judicio ſuo proſcripſiſſet, heterodoxi ſummis laudibus extollerent, quidquam hactenus ex *Gallia* prodiiſſe, quo Auctor ad ſuam in *Romanos* Pontifices maledicentiam tuendam *Gallicanae* Eccleſiae auctoritate paſſim abutens comprimeretur. Statui igitur ad vos litteras ſcribere, quibus *Febronianas* aliquot theſes vobis proponerem audaciae, temeritatis, falſitatis, erroris ac ſcandali plenas, ut illas pro gravitate veſtra, pro veſtra in *Romanam* Sedem obſervantia, pro veſtro in rem Catholicam, atque adeo in ampliſſimam veſtram Eccleſiam ſtudio refellatis; & hinc occaſionem nacti ad alias ejuſdem operis propoſitiones, quae magno ſane numero occurrunt, Theologica trutina examinandas animum intendatis. Apoſtolica Sedes, cujus eſt dogmaticam de libris ſententiam ferre, vobis ſuo de *Febronii* libris judicio praeivit. An non vobis ea gratuletur, ſi ſuae *Sorbonam* ſententiae non obſequentem modo, ſed etiam pro illa dimicantem viderit? Theſes enimvero, quas indicabam, ex nuperrimo tertio hujus operis volumine ſeligam, eaſque tantummodo, quae nobiliſſimae *Gallicanae* Eccleſiae placitis maxime adverſantur.

Proponuntur illis aliquot Febronianae theſes ex III. Volumine graviore reprehenſione dignae.

Prima de Pontificii Primatus finibus.

III. THESIS I. FEBRONIANA. *De Pontificii Primatus finibus.* „ *Febronius* ad noſcendos Primatus fines duo haec axiomata „ ponit: a) *Quae ante receptionem falſarum* „ *decretalium conſtante uſu ſervata*. b) *Quae* „ *ſemper & ubique* Romano *Pontifici qua Pri-* „ *mati agnita ſunt, ea omnia & ſola ad Pri-* „ *matus jura & officium ſpectare noſcuntur.* „ *T.III.p.*340. Haec

Haec dicuntur inconſtantiſſime. Quum enim *quae ante receptionem falſarum decretalium conſtante uſu ſervata, quae ſemper & ubique* Romano *Pontifici, qua Primati agnita ſunt, ea omnia ad Primatus jura & officium ſpectare* *Febronius* fateatur; negat tamen, *Romanos* Pontifices leges ferre poſſe; negat, illos appellationum jure potiri; negat, indicendarum, confirmandarumque generalium Synodorum auctoritatem penes eos eſſe, aliaque id genus permulta negat, *quae ante receptionem falſarum decretalium conſtante uſu ſervata, ac ſemper & ubique* Romano *Pontifici qua Primati agnita eſſe* pro ſingulari veſtra eruditione probe noſtis. Sed hominis inconſtantiam dimittamus.

quae nec ſatis cum Febronianis *decretis cohaeret.*

Ait ille, horum axiomatum alterum: *quae ſemper & ubique* Romano *Pontifici, qua Primati agnita ſunt, ea omnia, & ſola ad Primatus jura & officium ſpectare noſcuntur*, Romanis *minus adridere*. Vere dictum, ſed addendum fuerat, *ceteriſque Catholicis*: *Quae ſemper & ubique* Romano *Pontifici qua Primati agnita ſunt, ea omnia ad Primatus jura & officium ſpectare* omnes libenter concedimus. Hoc falſum, & perabſurdum, *ea* SOLA *ad Primatus jura & officium ſpectare*. Quid enim ſiquis *Feproniani* hujuſce Canonis exemplo *quae ſemper, & ubique* Romano *Pontifici qua Occidentis Patriarchae, aut Epiſcopis agnita ſunt, ea* SOLA ad Patriarchatus, vel Epiſcopatus jura & officium pertinere contenderet? Actum utique eſſet de Patriarchico Vicariorum Apoſtolicorum conſtituendorum jure, quum nec *ſemper* (ſub *Da-*

& juribus Patriarcharum

maſo

maſo enim ejuſmodi munus coepit in ***Illyrico***, ſub *Zoſimo* in *Galliis*) nec ***ubique*** (in ***Africa*** enim, quae *Occidentali* Patriarchae obnoxia erat, nulli umquam Vicarii Apoſtolici exſtitere, in *Germania* vero multo ſerius) id juris fuerit *Romano* Pontifici qua *Patriarchae* adtributum. Actum quoque foret de Epiſcopali caſuum, ut dicimus, Patriarchae reſervandorum poteſtate, quum primum, ac fortaſſe in univerſa antiquitate unicum hujus reſervationis exemplum an. CCCCXII. *Syneſius* ſuppeditarit, *Lamponiani* Presbyteri, quem a Fidelium communione ſegregaverat, abſolutione *Theophilo* Patriarchae delata. Aliis idipſum exemplis illuſtrarem, niſi ad vos perſcriberem eruditiſſimos viros, qui cum Patriarchica, tum Epiſcopalia jura non ſimul omnia & ubique prodita, ſed pro temporum locorumque conditione paullatim explicata fuiſſe ex veteris Eccleſiae monumentis adcepiſtis. Quid? quod ne ipſa quidem Regum poteſtas, ſi *Febronianus* Canon valeat, ſalva conſiſtet. Quot enim in principibus jura legum Doctores agnoſcunt, quae tamen nec ſemper, nec ubique exercuerunt? Exemplo ſit, quod de *Placiti*, ut ajunt, *Regii* jure *Febronius* docuit *T. I. p.*741., illud ſcilicet *juri Majeſtatico tam firmiter adhaerere, ut Princeps ne illud quidem a ſe abdicare valeat*. Verene an ſecus iſta jactentur, praeſentis inſtituti non eſt diligenter inquirere. Hoc ajo, hujuſce *placiti* uſum adeo non *ſemper & ubique* obtinuiſſe, ut nonniſi tribus aut quatuor abhinc ſaeculis, neque in omnibus Provinciis, Regniſque de illo quidquam au-

Epiſcoporumque

immo & principum maxime adverſatur.

audiri coeperit. Quid ergo fiet, ſi hujuſmodi *placitum* cum *Febroniano* Canone contenderimus? Haec non vobis tantum, ſed cuique ſatis eſſe debent, ut quantum malitiae ac veneni in vocula illa SOLA a *Febronio* adhibita lateat, intelligatur. Nimirum ex poteſtatis uſu, qui viciſſitudinibus patet, poteſtatem ipſam, quae eadem ſemper eſt, nec ſibi diſſimilis, nos arguere *Febronius* fallaciſſime jubet. Sed tenebrionis hujus inſidias *Thomaſſinus* Veſtras luculenter praemonſtravit, dum cenſurae, quam in ejus *de beneficiis* libros Anonymus tulerat, reſpondens ait: *in uſu, & exercitio variatum eſt, non in poteſtate, quae & in Conciliis Provincialibus* (adde & in Epiſcopis, atque adeo in Regibus) *pro ſuo modo, & in* Romanis *Pontificibus pro eorum ſummo principatu eadem ſemper intacta atque illibata viget: erumpit autem & exercetur non eodem ſemper modo, ſed pro locorum temporumque & rerum opportunitate, pro Eccleſiae ſive utilitate ſive neceſſitate. Non ergo quaeſtio umquam vertitur de poteſtate primae Sedis, quae ſumma eſt, & ſui ſimillima; ſed de variato ejus per tot aetatum, tot locorum negociorumque varietates exercitio atque uſu*. Undenam ergo *Febronius* inquiet, Primatus terminos colligemus? Facile reſponſum dabitis: primum ex ipſa ejus natura ac vi; deinde ex fine, quem in illo conſtituendo Chriſtus dominus ſpectavit, illos eſſe petendos.

ac praeterea caſſo nititur fundamento

IV. THESIS II. FEBRONIANA. „ *De* „ Richerii *ſyſtemate. Edmundus Richerius* in fa-

II. *de* Richerii *ſyſtemate*.

 „ moſo

„ meſo ſuo libello de Eccleſiaſtica & politica
„ poteſtate Cap. I. ſic docet. *Schola* Pariſien-
„ ſis *congruenter ad mentem omnium antiquo-*
„ *rum Doctorum Eccleſiae, perpetuo conſtan-*
„ *terque docuit, Chriſtum fundando Eccle-*
„ *ſiam, prius, immediatius, atque eſſentialius*
„ *claves ſive juriſdictionem toti Eccleſiae dediſ-*
„ *ſe, quam* Petro: *ſeu quod eodem redit:* Cla-
„ ves toti contuliſſe Eccleſiae, ut per unum
„ miniſterialiter exercerentur. *Quandoquidem*
„ *tota juriſdictio Eccleſiaſtica primario, pro-*
„ *prie, ac eſſentialiter Eccleſiae convenit:* Ro-
„ mano *autem Pontifici, atque aliis Epiſcopis*
„ *inſtrumentaliter, miniſterialiter, & quoad*
„ *exequutionem tantum, ſicut facultas viden-*
„ *di oculo.* Haec ex *Petavii* libro III. *de Eccle-*
„ *ſiaſtica Hierarchia Cap.* 14. repetens *Viator*
„ noſter Italus (Capucinum indicat Fr. *Viato-*
„ *torem* a *Cocaleo*, qui adverſus ejus opus epi-
„ ſtolas quaſdam non indoctas edidit) *pag.* 54.
„ *haec*, inquit, *ſumma doctrinae* Richerii *ab*
„ *ipſomet ſcripta initio ſui operis*; hoc addit,
„ *impium* Richerii ſyſtema, ab omnibus bonis
„ *diris devotum, Febronius* adoptat. Adver-
„ ſus haec ego *Capucino* noſtro *Italo* audeo re-
„ ponere, *Richerii* ſyſtema, quoad hoc, ne-
„ que novum eſſe, neque impium, ſed hanc
„ ejus doctrinam, veram, piam, & ſtatui ac
„ inſtituto Eccleſiae conformem. In eo autem
„ ille perperam & ſiniſtre docuit, quod tam in
„ memorato Opuſculo, quam in quatuor Tomis
„ *Hiſtoriae Conciliorum Generalium*, Eccleſiae
„ ſtatum paſſim faciat *Ariſtocraticum*, quod

„ aeque

„ aeque malum, ac falſum eſt, quam eum red-
„ dere *Monarchicum*. „

Scilicet *Febronius Petavio* acutior ſe *Richerii* mentem felicius adſequutum eſſe exiſtimat. Immo incautis fucum facere conatur, ne ſibi inviſa *Richeriſmi* nota inuratur. Docuerat enim *T.I.Cap.I.* §.6. *pag.*32. Petrum *ſolum non eſſe ſubjectum immediatum poteſtatis Eccleſiaſticae, ſed clavium poteſtatem* Univerſitati Eccleſiae *proprie*, & *ita tranſcriptam eſſe, ut illa per eos Miniſtros pro ſua cujuſque portione, ac inter hos per ſummum Pontificem exerceatur*. Similia ſunt illa *p.*57. *Quum itaque Eccleſia ipſa* principaliter, & radicaliter (Richerianis illis *primario* & *eſſentialiter* ſynonima) *obtineat poteſtatem clavium, quae ab illa in omnes ejus miniſtros, ipſumque ſummum Pontificem derivatur*, & *ſingulis quibuſque pro ſua portione communicatur*. Sed fruſtra *Febronius Richeriani* ſyſtematis abſurditatem alio detorquet, ut ejus defenſi invidiam a ſe amoliatur. *Duvallius*, *Perronius*, *Petavius*, aliique, qui *Richerium* oppugnarunt, id argumentando effecerunt, ut *Richerium* ſecum ipſo confligere, atque Eccleſiae quum Monarchiae ſtatum diſerte adſcribat, Ariſtocraticam tamen, immo & democraticam regiminis formam, ſi vera ſunt, quae adſerit, omnino tribuendam eſſe demonſtrarent. Ceterum ille Eccleſiam appellat *Politiam* MONARCHICAM *Regimine Ariſtocratico temperatam*. *Boſſuetius* vero quum in appendice ad defenſionem declarationis Cleri *Gallicani Lib. III. cap.* 1. ſibi objeciſſet: *at enim* Richerius *hanc Monarchiam odit*, & *ubique inſectatur*, & *Ariſtocratiam*

quod Febronius ut Richeriſmi notam declinet,

perperam explicat, *corrumpitque*,

ipſo repugnante RICHERIO.

Eccleſiaſticam laudat, reſpondet: *non ille quidem abſolute, ſed Monarchicum eſſe Eccleſiae ſtatum ſuo ſenſu profitetur*. *Richeriani* ſyſtematis virus inde repetendum eſt, unde magni illi Theologi Eccleſiaſtici regiminis formam ad Ariſtocraticam atque adeo, ut ajebam, ad democraticam in illo tandem deflecti comprobarunt: *Jure divino & naturali*, inquiebat *Richerius* cap. I., *omnibus perfectis communitatibus*, ET CIVILI SOCIETATI, *prius, immediatius, atque eſſentialius competit, ut ſeipſam gubernet, quam alicui homini ſingulari, ut totam ſocietatem & communitatem regat*. Hinc enim ad Eccleſiae communitatem progreſſus ſtatuit, *Chriſtum fundando Eccleſiam prius, & immediatius, atque eſſentialius claves ſive juriſdictionem toti dediſſe Eccleſiae, quam* Petro: ſeu quod eodem redit: *Claves toti contuliſſe Eccleſiae, ut per unum miniſterialiter exercerentur. Quandoquidem tota juriſdictio Eccleſiaſtica primario, proprie, ac eſſentialiter Eccleſiae convenit*: Romano *autem Pontifici, atque aliis Epiſcopis inſtrumeutaliter, miniſterialiter, & quoad exequutionem tantum*. „ De là, inquit Illuſtriſſimus *Cameracenſis* Archiepiſcopus in doctiſſima Paſtorali inſtitutione an MDCCXXXI. adverſus libellum inſcriptum: „ *Memoire pour les* „ *ſieurs* SAMSON &c. pag. 101., de là il eſt „ aiſé de juger avec combien peu de pudeur, & „ de ſincerité il a paru ſoûtenir dans ſon Apo- „ logie, que par la Communauté, a la quelle „ il attribuoit la proprieté des clefs, & de „ juriſdiction eccleſi aſtique, il entendoit tout „ le

ac doctiſſimis Galliarum *Epiſcopis repugnantibus*

„ le corps hierarchique ; car on ne peut pas plus „ clairement rejetter cette explication, qu'en „ diſant, comme il fait ici, que c'eſt a toute „ l'Egliſe, que Jeſus-Chriſt a donné le pouvoir „ des clefs, & que le Pontife *Romain*, & les „ autres Evêques en ont *ſeulement le miniſtere*, & l'exercice. *Romano autem Pontifici; atque aliis Epiſcopis miniſterialiter, & quoad exequutionem tantum*. Le Pontife *Romain* & „ les autres Evêques ſont inconteſtablement la „ plus noble partie de l'ordre Hierarchique. „ Ils n'ont cependant ſelon *Richer*, que le „ ſeul miniſtère, & l'exercice du pouvoir & „ de la juriſdiction eccleſiaſtique. Ils n'en „ ont donc pas la proprieté. Quand donc il „ dit, que tout l'ordre Hierarchique a reçu la „ juriſdiction de Jeſus-Chriſt, cela peut très-bien „ s'accorder avec l'erreur, qu'il établit ici, ſi „ on entend, qu'il a reçu ce pouvoir de la manière, qui lui convient ; c'eſt-à-dire, quant „ a l'exercice & quant a l'execution ſeulement. *Miniſterialiter & quoad exequutionem tantum*: ce qui n'empéche pas, que toute „ la Communauté n'en conſerve eſſentiellement „ la proprieté. Enfin s'il avoit parlé bien clairement & bien Catholiquement dans ſon Apologie, il s'en ſuiveroit de-là, qu'il auroit „ retracté ſes erreurs, & non pas qu'il eût „ donné un ſens Catholique a une propoſition, „ qui n'en eſt pas ſuſceptible. Mais loin d'avoir „ voulu les retracter dans ſon Apologie, il eſt „ manifeſte, qu'il n'a pensé tout au plus qu'a „ les pallier, & qu'il les a même confirmées

„ dans plus d'un endroit: car c'eſt dans cette „ Apologie qu'il établit, que les Loix portées „ par les Princes ou par les Evêques, n'obli- „ gent & n'ont de force que lorſq' elles ſont „ approuvées par le peuple & par les fideles; „ ce qui eſt rèellement accorder au peuple & „ a la ſocieté des fideles le pouvoir ſouverain „ & n'en laiſſer aux Princes, & aux Evêques „ que le ſimple exercice entierement dépendant „ de la multitude. „ Hactenus doctiſſimus ille Praeſul, quo nemo majore perſpicuitate *Richerii* fraudes detexit. Neque vero unus eſt, qui ita ſenſerit, *Cameracenſis* Antiſtes. Eodem, quo *Cameracenſis* Praeſul ſuam inſtitutionem in lucem emiſit, anno *Ebredunenſis* Archiepiſcopus *Tencinius* aliam *Gratianopoli* evulgavit, ubi *p.*49. haec legere eſt. „ La baſe & le fondement du „ ſiſteme de *Richer* eſt, que *toute communauté* „ *& toute ſocieté parfaite, même la ſocieté ci-* „ *vile, a le droit de ſe gouverner elle-même;* „ *que ce droit dans ſa prèmière origine, ap-* „ *partient a la Communautè même; qu'il lui* „ *appartient plus immediatement & plus eſſen-* „ *tiellement qu'a aucun particulier; qu'il eſt* „ *fondè ſur le droit divin & le droit natu-* „ *rel, contre le quel ni la multitude des an-* „ *nèes, ni les privileges des lieux, ni la di-* „ *gnitè des perſonnes, ne peuvent jamais pre-* „ *ſcrire*. Il faudroit fermer les yeux pour ne „ pas appercevoir dans ces principes, que le „ pouvoir ſouverain, dont les Rois ſont re- „ vetùs, n'eſt qu'un pur miniſtére; que ce „ pouvoir appartient en propre à la Commu-

„ nau-

„ nauté, qui en confie l'exercice au Prince „ ſans ſe déſſaiſir de la proprieté, & qu'elle „ peut par conſéquent, quand l'occaſion le de„ mande, retirer ſa commiſſion, comme il lui „ a été libre de la donner. Ce qui doit pa„ reillement s'entendre de l'autorité Eccleſia„ ſtique. On découvre aiſément le but de l'Au„ teur, & ſes pernicieuſes, mais néceſſaires „ conſequences, qui naiſſent de ces principes. „ Auſſi dez que le livre de *Richer* parut, il fut „ proſcrit & a *Rome* par le Pape *Paul* V. & „ en *France* par les Evêques de la Province „ d'*Aix*, & par ceux de la Province de *Sens*, „ qui renfermoit allors celle de *Paris*: dans „ ces deux Conciles il fut condamné, *comme* „ *contenant des propoſitions fauſſes, erronées,* „ *ſcandaleuſes, ſchiſmatiques, & heretiques* „ *a prendre les termes dans leur ſignification* „ *naturelle*.„ Octo ante utrumque annis, anno ſcilicet MDCCXXIII. eadem *Joſephus Languetius Sueſſionenſium* Epiſcopus docuerat quinctae Paſtoralis epiſtolae parte tertia. „ En effet, „ inquit ille *p.* 664. Le ſiſteme odieux de *Ri*„ *cher* eſt renfermé dans ce point qu'il enſeigne „ expreſſément (1), ſçavoir, que *toute la ju*„ *riſdiction Eccleſiaſtique appartient premiere*„ *ment, proprement, & eſſentiellement a l'Egli*„ *ſe*

(1) *Tota juriſdictio Eccleſiaſtica, primario, proprie, & eſſentialiter Eccleſiae convenit*: Romano *autem Pontifici, atque aliis Epiſcopis inſtrumentaliter, miniſterialiter, & quoad exequutionem tantum*. Lib. *de Eccleſ. & polit. poteſt*. *p.* 1.

„ *ſe*: *Et qu' elle appartient au ſouverain Pon-*
„ *tiſe* , *& aux autres Evêques* , *comme a des*
„ *inſtrumens* , *comme a des miniſtres* ; *& quant*
„ *a l' execution ſeulement*. Puiſque *Richer* ;
„ diſtingue ici l' Egliſe du ſouverain Pon-
„ tiſe & des Evêques , il paroit , que par
„ l' *Egliſe* il entend le Corps entier des fi-
„ déles , entant que ce Corps contient toute
„ la ſocieté ; enſorte , que tous , même femmes,
„ & enfans ont eſſentiellement la proprieté
„ de la juriſdiction Eccleſiaſtique , qu' ils la
„ poſſedent *proprement*. D' ou il ſera aisé de
„ conclure , que d' eux elle dérive dans le
„ Pape , & dans les Evêques . Car enfin ſi
„ les fidéles poſſedent en propre cette juriſ-
„ diction , & ſi les Evêques n' en ont que
„ le miniſtere , il eſt facile d' en conclure ,
„ que les Evêques la reçoivent par conſe-
„ quent du peuple , puiſque c' eſt le peuple
„ qui la poſſede en propre . *Richer* ne tiroit
„ pas expreſſement ces conſequences . On voit
„ même , qu' il réconnoit au même lieu , que
„ la juriſdiction dérivoit immediatement de
„ J. C. dans le Clergé . *Il eſt conſtant* , dit-
„ il (1) au chapitre ſecond , *que tout l'or-*
„ *dre hierarchique* , *qui eſt compoſé de l'ordre*
„ *Epiſcopal* , *& de l' ordre Sacerdotal* , *tire*
„ *de*

(1) *Conſtat* , *totum ordinem hierarchicum Epi-ſcopali & Sacerdotali ordine conſtantem* , *immediate* , *proportionate* , *atque ſubordinate*, *juriſdictionem*, *hoc eſt facultatem regendi Eccleſiam* , *a Chriſto derivare* . Cap. 2.

„ *de J. C. immediatément, proportionellement*
„ *& avec ſubordination ſa juriſdiction*; c'eſt-
„ a-dire, *le droit de gouverner l'Egliſe*. *Ri-*
„ *cher* ſembloit craindre dans ce moment,
„ de livrer au peuple le droit, que le *S.Fſprit*
„ *a donnè immediatément aux Evêques, de*
„ *gouverner l'Egliſe*. *Poſuit Epiſcopos rege-*
„ *re Eccleſiam Dei*. Mais après cet aveu, il
„ revient bientôt a ſon principe entierement
„ républicain; & il ſe livre a toutes les con-
„ ſéquences inſoutenables, que nous venons
„ d'y montrer, puiſqu'il ſe fonde ſur ſes rai-
„ ſonemens (1): Que toute Communauté, &
„ toute ſocieté parfaite, même la ſocieté ci-
„ vile, a le droit de ſe gouverner elle même:
„ Que ce droit, dans ſa prémiére origine, ap-
„ partient a la Communauté même: Qu'il lui
„ appartient plus immediatément & plus eſſen-
„ tiellement, qu'a aucun particulier: Que ce
„ droit eſt fondé ſur le droit divin & ſur le droit
„ naturel, contre lequel ni la multitude des
„ années, ni les privileges des lieux, ni la
„ dignité des perſonnes ne peut jamais pre-
„ ſcrire: Qu'enfin le conſentement des infe-
„ rieurs étoit neceſſaire pour que les Supe-
„ rieurs exerçaſſent leur juridiction. Tels ſont
„ les principes & les raiſonnement de *Richer*.„
Quid ergo de *Febronio* ſtatuetis, qui hanc *Ri-
cherii doctrinam veram, piam, & ſtatui, ac
inſtituto Eccleſiae conformem* appellare audet?
Certe nullum vel ipſis Regibus infenſius ſyſte-
ma

(1) *Ibid. cap.* 1. 2. *pag.* 1. 3. 7. & 32.

ma excogitari poterat; quod praeter *Languetium*, immo & *Boſſuetium* (1) idem *Cameracenſium* Antiſtes eo loco (*p.* 145. *ſeqq.*) copioſe eleganterque perſequitur. Ut ut eſt, quoniam *Febronius* id in *Richerii* erratis potiſſimum ponit, quod *Eccleſiae ſtatum paſſim faciat Ariſtocraticum*, id ſaltem fateatur, oportebit, ſe ejuſdem erroris reum eſſe, quum illud ipſum *Richerii* decretum veluti *verum*, *pium*, *& ſtatui ac inſtituto Eccleſiae conforme* tueatur, ex quo *Ariſtocraticus* Eccleſiae ſtatus neceſſario conſequatur. Antequam vero ab hac *Febroniana* theſi calamum revoco, illud vobis non impune dimittendum eſſe video, quod idem *Febronius*, ut *Richerii* palinodiam ſibi a D. K*auffmans Colonienſi* Theologo obiectam declinaret, audacter repoſuit *p.* 13. *Colonienſis Theologus ignoraſſe videtur fidem peſſimam & ſimilem agendi modum, quo* Duvallius *& miniſtri Cardinalis* Richelii *immiſſo ſicario & ſtricto pugione hanc retractationem a* Richerio *extorſerunt*. *Quo non perveniat ſemel effraenata temeritas!* ut cum *Hieronymo* loquar *lib. II. Apolog. adverſus Ruffinum!* Tantum crimen *Duvallio* veſtrae Facultatis Doctori celeberrimo, ac *Richelio* immortalis apud vos memoriae Cardinali quibus demum tabulis adfingitur? Silet accuſator *Febronius*. Dubio tamen procul *Richerii* epiſtolam XXV. Aprilis an. MDCXXXIII. ut fertur ad *Moriſotum* perſcriptam, & in hujus epiſtolis *centuria ſecunda* editam ſpectavit. Verum ignorare non

(1) III. *Avertiſſem. n.* 48. *ſeqq.*

non debuit, quid illa de epiſtola *Niceronius* (*Memoire pour ſervir a l' hiſt. des homm. illuſtr. Tom. XXVII. pag.* 364.) aliique doctiſſimi viri ſenſerint, eam nimirum tam multis ac perſpicuis falſitatis indiciis damnari, ut portentoſae cujuſdam aut inſcitiae aut dementiae ſit eam appellare. Mihi haec indicaſſe ſatis eſt. Veſtrum erit tantorum virorum famam tueri.

V. THESIS III. FEBRONIANA. *De loco S.* Irenaei. „ Ubi de *Romanae* Sedis auctoritate agitur, celeberrimus eſt ille S. *Irenaei* locus *Lib. II. adv. haereſes cap.* 3. Traditionem, inquit, in toto mundo manifeſtatam in omni Eccleſia adeſt perſpicere omnibus, qui vera velint videre: & habemus adnumerare eos, qui ab Apoſtolis inſtituti ſunt Epiſcopi in Eccleſiis, & ſucceſſores eorum uſque ad nos, qui nihil tale docuerunt, neque cognoverunt, quale ab his deliratur. Sed quoniam valde longum eſt (pergit *Irenaeus*) in hoc tali Volumine omnium Eccleſiarum enumerare ſucceſſiones, maximae, & antiquiſſimae, & omnibus cognitae, a duobus Apoſtolis *Petro* & *Paullo* Romae fundatae & conſtitutae Eccleſiae, eam, quam habet ab Apoſtolis traditionem & adnuntiatam hominibus fidem, per ſucceſſiones Epiſcoporum pervenientem uſque ad nos, indicantes confundimus omnes eos, qui quoquomodo, vel per ſui placentiam malam, vel vanam gloriam, vel per coecitatem & malam ſententiam, praeterquam oportet, colligunt. Ad hanc enim Eccleſiam (Romanam)

Theſis III. de loco S. IRENÆI.

„ nam) PROPTER POTENTIOREMPRIN-
„ CIPALITATEM neceſſe eſt omnem conve-
„ nire Eccleſiam, hoc eſt eos, qui ſunt VN-
„ DIQVE fideles, in qua ſemper ab his, qui
„ ſunt VNDIQVE conſervata eſt ea, quae eſt
„ ab Apoſtolis traditio. „

quem Febronius *falſa interpretatione corrumpit.*

. Audite jam, Doctores ſapientiſſimi, quid ſuper his verbis obganniat Borealis hic Scriptor, qui *Gallicanam* Eccleſiam a ſe ſtare jactanter adfirmat. „ Si intelligi deberent de
„ poteſtate Papali, cujuſmodicunque ea ſit, quid
„ ſequentibus verbis, *neceſſe eſt omnem con-*
„ *venire*, ſignificaretur, niſi conſenſionem
„ doctrinae cum Eccleſia *Romana*, vel commu-
„ nionem eccleſiaſticam cum eadem? Verum
„ eo ſenſu S. Pater profecto non dixiſſet, *ad*
„ *hanc enim Eccleſiam, ſed* CVM *hac enim*
„ *Eccleſia neceſſe eſt omnem convenire Eccleſiam*;
„ quandoquidem iſta eloquutio *convenire ad*,
„ ex uſu non adhibeatur ad deſignandam uni-
„ tatem doctrinae, aut ſocietatis, ſed tran-
„ ſlationis de loco ad locum „. Mox quibuſdam S. Martyris locis adlatis, in quibus hoc ſenſu verbum *convenire* uſurpatur, ſubdit: „ ex
„ variis his exemplis patet, hanc vocem *con-*
„ *venire* ad mentem *Irenaei*, aut interpretis
„ ejus, idem ſonare ac *ire*, *ſe conferre*, *con-*
„ *gregari*. Unde concludendum, idem verbum
„ non aliud ſignificare in textu, de quo agi-
„ tur. Porro quid per *omnem Eccleſiam* intel-
„ ligat Sanctus Pater, ipſe explicat ſubdens:
„ *hoc eſt eos, qui ſunt undique, fideles*. Quum
„ enim Eccleſiae integrae *Romam* ire non poſ-

„ ſent, poſtulabat ratio, ut mentem ſuam aperiret, has voces *omnem Eccleſiam* explicando per fideles, qui illuc ex omni Eccleſia confluebant. Inde etiam colligitur, aliis illis vocibus *potentiorem principalitatem* nullo modo deſignari ſupremam, multo minus unicam, ſeu ſolitariam Eccleſiae *Romanae*, aut Epiſcoporum ejus *juriſdictionem*. Iſte e contra earum genuinus ſenſus eſt, quod quum *Roma* Imperii caput eſſet, Sedes Imperatoris & Senatus, centrum totius civilis poteſtatis, neceſſe ſit, ad eamdem urbem, ac proinde ad Eccleſiam in ea florentem *undique* convenire fideles, ob negocia, ſeu privata, ſeu ſuarum Eccleſiarum. Ita ut *Roma* quaſi Concilium generale tunc eſſet perpetuo congregatum, ſicque fons purus Apoſtolicæ doctrinae, cujus conſervationem juvabant aliarum Eccleſiarum fideles, quod ſic expreſſit Sanctus Pater: *in qua ſemper ab his, qui ſunt undique, conſervata eſt ea, quae ab Apoſtolis eſt traditio*. Idcirco *Irenaeus*, ut coaevos ſuos confunderet haereticos, ſatis ducebat, ſi eis *Romanae* Eccleſiae teſtimonium objiceret. Convicti enim traditione hujus Eccleſiae, ad quam fideles undique convenientes orbis univerſi fidem ferebant, omnium ſimul Eccleſiarum pondere revera obruebantur „. Haec ille.

Quantum haec Deus bone! diſtant ab ea, quam *Gallicana* Eccleſia deſcriptae S. *Irenaei* ſententiae tribuit, interpretatione! Certe Cleri veſtri conventus an. MDLIX. *Meloduni* habitus uni-

contra Gallicanae *Eccleſiae ſententiam*.

unitatem Fidei cum *Romana* Eccleſia praecipiens, ex *Irenaei* verbis rationem adtulit : *ad hanc enim &c.* Cardinales vero, Archiepiſcopi, & Epiſcopi *Pariſiis* congregati an. MDCCXXVIII. ad Regem ſcribentes, *Primatus*, inquiunt (1), *quem in Papa agnoſcimus, non in ſimplici quodam honoris principatu ſitus eſt: ait* S. Irenaeus; *neceſſe eſt omnem Eccleſiam ad* Romanam *convenire propter potiorem illius auctoritatem*. Poſſem innumeros veſtrae Eccleſiae Praeſules, qui in ſuis Paſtoralibus documentis eadem tradiderunt, in medium proferre. Paucos ſeligo. Illuſtriſſimus de *Languet Senonenſium* Archiepiſcopus, in ſecunda, quam ad ſuae olim Dioeceſis refractarios miſit, admonitione ait : „ certum eſt, juxta venerandum magni *Irenaei*, „ qui matricium & originariarum *Orientis* Ec„ cleſiarum nobis traditionem adtulit, teſtimo„ nium, omnem Eccleſiam in Fidei doctrina cum „ *Romana* Eccleſia convenire debere propter „ potentiorem illius principalitatem (2) „. Similia

(1) Pag. 53. *La primauté, que nous réconnoiſſons dans le Pape, ne ſe borne pas a nne ſimple prééminence d'honneur : il eſt neceſſaire, dit Saint* Irenée, *que toutes les Egliſes ſe réuniſſent a celle de Rome, a cauſe de ſa principale autorité.*

(2) *Il eſt certain ſelon ces paroles ſi reſpectables du grand Saint* Irenée, *qui nous a porté la tradition des Egliſes matrices, & originales de l'Orient, que toute l'Egliſe doit convenir avec l'Egliſe* Romaine (*dans la doctrine de la Foi*) *a cauſe de l'excellence de l'autorité, de la grandeur de ſon origine au deſſus des autres Egliſes.*

milia invenio apud Archiepiſcopum & Ducem Cameracenſem in Paſtorali an. 1728. inſtitutione adverſus *Conſultationem DD. Advocatorum Senatus Pariſienſis*. En ejus verba. „ Felicibus „ illis temporibus, quibus Apoſtolicus ſpiritus „ plane vigebat, Epiſcopi nullum ad Fidei puritatem ſervandam, ac Novatores coercen- „ dos tutius ſubſidium noverant, quam ſi ad „ *Romanam* Eccleſiam veluti ad ſuum ipſorum „ oraculum confugerent. Ubi quae ipſi doce- „ bant, cum hujus Eccleſiae dogmatibus con- „ ſentire oſtenderent, de haereticis triumpha- „ bant, atque omne novitati effugium praeclu- „ debant. Audiamus nnum ex antiquioribus „ *Galliarum* Epiſcopis, eumque qui ab ipſis „ Apoſtolorum diſcipulis inſtitutus fuit. Ma- „ ximae, & antiquiſſimae, inquit S. *Irenaeus*; „ & omnibus cognitae &c. (2) Pluribus opus non

(2) Pag. 19. *Dans ces tems heureux, ou l' eſprit Apoſtolique ètoit encore en toute ſa vigueur, les Evêques ne trouvoient point des moyens plus certains pour couſerver la pureté de la Foi, & reprimer les Novateurs, que de recourir a l'Egliſe* Romaine, *comme a leur oracle. C'eſt en confrontant ce qu'ils enſeignoient, avec ce qui ètoit enſeigné par cette Egliſe celebre, qu' ils confondoient les herètiques, & ne laiſſoient aucune reſource a la nouveauté! Ecoutons un de plus anciens Evêques de* France, *qui avoit ètè enſeigné lui même par les diſciples des Apôtres. Quand nous expoſons, dit S.* Irenée, *la tradition &c.* Eadem fere invenire eſt apud Illuſtriſſimos D. de *Belſunce* Epiſcopum *Maſſilienſem* in Paſtorali Inſtitu-

image
not
available

„ enimvero recta ratio, ut qui per inferiorum „ judicum ſententias injuſte gravantur, finaliter ad ſupremum, ad ipſum Principem, aut „ ad eum, qui hujus loco & nomine ultimatum judicium exercet, provocare valeant. „ Hoc in omnibus *ſaecularibus* Statibus, in „ quibus judiciaria poteſtas auctoritate Summi „ Principis exercetur, inconcuſſe obtinet. Non „ ita *in Eccleſia*, in qua ex juris ſacri origine, & ex Primatus natura nulla cauſſarum „ judicia a *Romano* Pontifice aut ejus nomine „ ac jure exercentur. In ea finale cauſſarum „ judicium, ex ordinatione Conciliorum *Nicaeni, Antiocheni*, & aliorum pertinet ad Provincialem Synodum, quae ſuam auctoritatem „ a Papa neque obtinet neque mutuatur „.

quod Romano Pontifici adverſus Gallicanorum Antiſtitum *ſcita* Febronius *denegat.*

Quam non abſurda modo iſthaec ſint, ſed etiam cum *Gallicanae* Eccleſiae decretis pugnantia, ſcitis viri Eruditiſſimi. Nempe ut *Languetius* tandem *Senonenſibus* datus Archiepiſcopus ajebat: *Quod ex auctoritate, quam Chriſti inſtitutione* (jure ergo divino) *in nos* (Epiſcopos) *Pontifex habet, legitime ſequitur, jus eſt judicandi ſontes Epiſcopos. Quod ſi illos a Provinciae Epiſcopis in primae cognitionis cauſſa judicari mores noſtri poſtulant, jus tamen ſuſcipiendarum appellationum eſt ipſi abſque ulla controverſia ſervatum* (1). Cete-

(1) Inſtruction Paſtorale contenant une troiſieme lettre a un Conſeiller du Parlement de Paris 1753. *c'eſt* EN CONSEQVENCE *de cette autoritè, qu' il a ſur nous par l' inſtitution de Jeſus* Chriſt,

image
not
available

„ *dicati* Auctor ait *T. III. Diſſ. VIII. Cap. V.* „ *pag.* 470. de *Romano* Pontifice (a *Nicaenis* „ Patribus ; quod idem de *Antiochenis* dictum „ eſto) nulla fiat mentio, hoc numquam efficient (*Queſnellius*, *Dupinius*, *Febronius*). „ niſi Provincialia Concilia ſupremae in Epiſcoporum praeſertim cauſſis dijudicandis auctoritatis, a quibus nullus ſit ad ſuperius „ tribunal appellationi locus, agnita ab illis „ Patribus fuiſſe oſtendant. Nempe ſi *Nicaenos* Patres, quum apud Provinciae Synodos „ *diſcuti hujuſmodi quaeſtiones juſſerunt*, appellationes exempli cauſſa ad generale, vel „ etiam ad Nationale Concilium non abrogaſſe conſtat, quo demum pacto adverſarii, „ ut appellationes ad *Romanam* Sedem ibi improbatae dicantur, obtinebunt ? Sed nihil „ certius, quam quod Patres *Nicaeni* intactas „ ad Concilia ſive generalia ſive etiam Nationalia a Provincialibus Synodis appellationes voluerint. Nonne *Febronius Afros* „ objicit ? „ Atqui *Africani* Patres diſerte ajunt (1) : „ *Maxime quia unicuique conceſſum eſt, ſi judicio offenſus fuerit Cognitorum, ad Concilia ſuae Provinciae, vel etiam* „ *univerſale provocare* : Non ergo omnes „ omnino ad ſuperius tribunal provocationes „ a *Nicaenis* decretis vetitas crediderunt. „ Sed vel ipſi *Nicaenae* Synodi Patres ſuo „ exemplo id oſtenderunt. *Petrus*, ut *Athanaſius* narrat (2), *apud nos ante perſequu-* „ *tio-*

(1) *Apud Conſt. col.* 1061.

(2) *Apol.* 11.

image
not
available

,, derit, *Nicaenorum* Patrum mentem habere
,, perſpectam potuit, nec quum ad *Arrianos*
,, ſcriberet cavillationibus agentes, dubitan-
,, dum, quin rem longe notiſſimam propone-
,, ret. Ait ergo Pontifex (1): *Epiſcopi in ma-*
,, *gna Synodo congregati, non citra Dei Con-*
,, *ſilium, prioris Synodi acta in alia Synodo*
,, *diſquiri permiſerunt, ut qui judicarent,*
,, *prae oculis habentes ſecundum futurum eſſe*
,, *judicium, cum omni cautela res expenderent,*
,, *& qui judicarentur, crederent, ſe non ex prio-*
,, *rum judicum odio & inimicitia ſed ex aequita-*
,, *tis praeſcripto judicatos eſſe*. Quod ſi *Nicaenis*
,, Patribus ea mens non fuit, ut nulla a Pro-
,, vinciae Synodo appellatio liceret, multo
,, minus cenſendi ſunt provocationes ad Apo-
,, ſtolicam Sedem auferre de medio voluiſſe.
,, Quanta enim *Romanos* Praeſules reverentia
,, ſint proſequuti, pervulgatum eſt. Nicaenae
,, *Synodi*, inquit Bonifacius I. (2), *non aliud*
,, *praecepta teſtantur; adeo ut non aliquid ſu-*
,, *per eum* (Petrum) *auſa ſit conſtituere,*
,, *quum videret nihil ſupra meritum ſuum poſ-*
,, *ſe conferri: omnia denique huic noverat Do-*
,, *mini ſermone conceſſa*. Eadem ſententia fuit
,, Patribus Concili *Romani* ſub *Felice* III.
,, quorum haec ſunt verba: *Domino* ad *B*. Pe-
,, trum *dicente*: Tu es *Petrus*, & ſuper hanc
,, Petram aedificabo Eccleſiam &c. *Quam vocem*
,, *ſequentes trecenti decem & octo Sancti Pa-*

F. 3 ,, *tres*

(1) *T. I. Epiſt. R. P. col.* 355. *Couſt.*
(2) *Ep. XIV. T. I. epiſt. R. P. Couſt. col.* 1037.

image
not
available

,, potiorem in convocandis Conciliis partem
,, habuiſſe videatur, eaque omnia jure mere
,, humano ita acta atque immutata fuiſſe du-
,, bitari nequeat: hinc neque tacitus ille Prin-
,, cipum & Eccleſiae in qualemcumque hanc
,, mutationem conſenſus *fictus* dici poteſt;
,, quum (ſicut *Cap. VI.* §. 3. *cit.* diſerte
,, *Febronius* poſuit) *uſu* hoc jus convocandi
,, fuerit *dimiſſum fere* (non ait *translatum*)
,, ſoli *Romano* Pontifici: novit autem Schola-
,, ris, *uſum eſſe jus ex conſenſu tacito*: qui-
,, nimmo ne in hunc quidem uſque diem illi
,, Catholici Principes, inter quos *Occidentis*
,, imperium diviſum eſſe cernitur (quatenus
,, in idipſum conſentirent), a priſtino Impera-
,, torum in ipſos tranſmiſſo jure convocationis
,, primario excluſi haberi debent; ſiquidem
,, jus iſtud a jure pacatam retinendi, aut tur-
,, batam pacandi Religionem Reipublicae ſe-
,, parari non poſſit. In eo itaque Pontifex hac
,, in parte Imperatoris & reliquorum Magna-
,, tum beneficium ſeu favorem atque deferen-
,, tiam agnoſcere habet, quod jus ipſis in
,, regula & principalius competens, atque eis
,, ab Eccleſia per novem ſaecula agnitum,
,, nunc per ſolum Papam (requiſito tamen
,, pro ſingulis caſibus, & obtento eorum con-
,, ſenſu) exerceri patiantur. ,, *Tom. III.*
279. *ſeq.*

Haeccine a Catholico Scriptore prodire potuerunt? ,, Quelque part, inquit praeſtantiſſimus *Podienſis* Antiſtes in libro inſcripto: ,, *defenſe des Actes du Clergé de France* 1769. ,, (P.I.

cui Theſi Podienſis *Epiſcopus ſtrenue adverſatur.*

image
not
available

„ qu'ils fuſſent défrayes, ſoit dans leur route, „ ſoit dans leur ſejour.. Mais il n'eſt pas „ moins vrai, que tout ce, qu'il y a de ſpi- „ rituel dans la convocation des Conciles, „ je veux dire le jugement des motifs, qui „ exigent cette convocation, & l'obligation „ Canonique d'y obeir, impoſée a tous ceux „ qu'elle regarde, eſt du reſſort de l'autori- „ té Eccleſiaſtique. „ Quum ergo *Febronius* ait *p.* 280: *Concilium eſt coetus publicus* in Imperio, Regno, vel alio ſtatu, *coetus magni ſtrepitus, multaeque conſequentiae: talem cogere non eſt* portio Primatus, *utpote qui de ſe neque Imperium, neque Regnum habet*, omnia turbat, ac perverſe confundit. Principum enim ad generalia celebranda Concilia pernecеſſarium eſſe conſenſum ipſa illa de cauſſa, quam *Febronius* indicat, nemo inficiatur; id tamen non ad jus eorum convocandorum pertinet, ſed ad generale, quo ornantur, Eccleſiaſticae libertatis fovendae, conſervandaeque officium, ac convocationis praeſidium eſt, non juſſio. Primatum porro de ſe *neque Imperium, neque Regnum habere* tam falſum eſt, quam certum, Eccleſiam, quae Primatu regitur, eſſe ſpiritale Chriſti regnum, ac Thronum *David*, qui in aeternum non deficiet(1). Quamobrem *S. Auguſtino* monente *Tract. CXV. in Joh.* Chriſtus *non ait: Regnum meum non eſt* IN *hoc mundo, ſed non eſt* DE hoc mundo, *nec dicit*: non eſt HEIC, ſed non eſt HINC: *heic eſt enim uſque ad finem ſaeculi.*

Inepta & falſa Febronii argumentatio.

VIII. THE-

(1) S. Epiphan. *Haer.* XXIX.

image
not
available

„ par l'acceſſion poſterieure des Papes, & de „ l'*Occident*, tous les Conciles generaux a „ commencer par celui de *Nicèe*, ont été certainement préſidés par les Souverains Pontifes, ou par leurs Legats... Seroit-il poſſible „ en effet, qu'une Aſſemblée, qui ſelon l'expreſſion de *Tertullien* eſt la *repreſentation de tout le nom chrêtien*, ou n'eut point „ de Chef, ou s'en donnât un autre, que „ celui, qui par l'inſtitution de *Jeſus-Chriſt* eſt „ le Chef viſible de ſon Egliſe?„

acrecta ratione reluctante R. Pontifici eripit,

Sed *Febronianae* doctrinae myſterium prodamus. Eo iſthaec omnia ſpectant, ut Concilium quodpiam, ut ipſe ait, *Liberum* ad Primatum intra *Dupinianos* fines concludendum, ſeu potius evertendum cogatur, ac Pontifex ſe Patrum ſanctionibus obnoxium antea fateatur: quod quum ille ἀδύνατον eſſe intelligat, propterea id maxime urget, etiam invito *Romano* Praeſule, generalia Concilia celebrari poſſe: quod (ubi de legitimo certoque Pontifice agitur) cogitare ſcelus apud Catholicos eſt, atque flagitium.

ut tandem Concilium quodpiam cogi poſſit ad Primatum evertendum.

IX. THESIS VII. FEBRONIANA *in* Tridentinum *Concilium*. „ Qui quum apprime naturam regiminis Eccleſiae a Chriſto „ inſtituti, & ductu atque adflatu Spiritus „ Sancti ſub octo primis univerſalibus Conciliis ſervati noſcant, neque ignorent, quantum a ducentis annis laboratum eſſet, ut „ Eccleſia in capite & in membris reformaretur, & tum demum Synodi *Tridentinae* decretis eatenus in Eccleſiae emendatione cer- „ tatum

Theſis VII ad elevandam Tridentini *Concilii auctoritatem.*

image
not
available

blaterant, nec ſatis expediri poſſe, quei *Tridentinorum* Patrum in condendis Canonibus libertas cum tanta eorumdem in ferendis decretis ſervitute concilietur. At illa falſa eſſe, aut ſaltem mirum in modum exaggerata, licet *Fſpencaei* & *Herveti* teſtimoniis nitantur, ut confidenter adfirmem, faciunt *Gallicani* Praeſules. Hi enim an. MDCXIV. ſe ad recipiendum omnino *Tridentinum* Concilium *conſcientiae officio* teneri declararunt (1). Nec veritus eſt *Franciſ-* *ſed ſumma falſitate, ut produnt Gallicani Praeſules.*

(1) Exſtant quae rem teſtentur, Acta Cleri *Gallicani*, eaque Cardinalis de *Rupefocaldio Ludovico* XIII. exhibuit in eo libro, quem a. 1626. *Pariſiis* edidit praenotatum: *Raiſons pour le deſaveu fait par les Evêques de ce Roiaume d' un livre publié avec ce titre*: jugement des Cardinaux &c. *contre les Schiſmatiques de ce temps*. Sect. XXI. pag. 212. ſeqq. Du Mardi 7. Juillet 1615. Preſident Mr. de la Rochefaucaut.

. . . .

„ Les Cardinaux, Archevêſques, Evêſques, „ Prélats, & autres Eccleſiaſtiques ſouſſignés, „ répreſentans le Clergé géneral de *France*, aſ- „ ſemblés par la permiſſion du Roy au Couvent „ des *Auguſtins* a Paris; après avoir meurement „ deliberé ſur la publication du Concile de *Trente* „ ont unanimement reconnu & déclaré, recon- „ noiſſent & déclarent, *qu' ils ſont obligés par* „ *leur devoir & conſcience a recevoir*, *comme* „ *de fait ils ont reçeu*, *& reçoivent le dit Con-* „ *cile*, & promettent de l' obſerver autant qu' ils „ peuvent par leur fonction & auctorité ſpirituelle, „ & pa-

image
not
available

tanto Regi adfirmate dixiſſet, ſi *Tridentina* decreta *Curiae* Romanae *majeſtati*, *& commodis*, *non gloriae Dei*, *& ſaluti Chriſtianorum*, *& potiſſimum Eccleſiaſticorum conſuluiſſent*? Norantne melius Cardinalis *Caroli* a *Lotharingia* mentem *Eſpencaeus*, & *Hervetus*, quam *Rupefocaldius*, & ceteri qui *Pariſios* convenerant, *Galliarum* Epiſcopi? Alia in hanc rem commentari me prohibet ſapientia veſtra, quae longe plura ac multo luculentiora vobis argumenta ad tantam hujus ſcriptoris coercendam licentiam ſuggeret.

X. THESIS VIII. FEBRONIANA. *De Apoſtolicarum Conſtitutionum examine ab Epiſcopis inſtituendo.*

Octava, de Apoſtolicarum conſtitutionum examine ab Epiſcopis inſtituendo ſtatuens,

„ Dixit *Johannes a Calore* in Apologia „ *Febr. Art. III. n.* 10. Epiſcopos adceptantes conſtitutionem ſummi Pontificis, etiam „ in materia fidei, id facere debere cum deliberatione, maturitate & judicio. Ergo, inquit D. *Kauffmans* in Praefat. ſecundae „ editionis ſui Apologetici *pag.* 8. ad ſingulos „ Epiſcopos pertinet auctoritas examinandi, an conſtitutio *Unigenitus* ſit pura a „ labe erroris. Reſpondeo: pertinet utique hoc

„ cile ſur cette diffamation publique: après que „ par la ſeule lecture d'icelui ils eurent été detrompés, ils ſe joignirent au Clergé pour en „ requerir la publication, en la même forme, „ que les Eccleſiaſtiques l'avoient fait par leur „ declaration, la quel ils virent bien ne pouvoir „ apporter aucun prejudice aux droits du Roiaume. „

image
not
available

ſem perſcripta ajebat: *in memoriam tibi revocandum eſt, nobis* (Epiſcopis) *etſi Judicibus ſummum Pontificem tamquam Superiorem ac Paſtorem noſtrum praeeſſe*. Id exultantes animo profitemur, *inquiebat in Gallicanis ann. MDCLXXXII. Comitiis* Boſſuetius, amamus unitatem, quamque exhibemus, obedientiam nobis gloriae ducimus. *Magnus hic vir eſſe tibi ſuſpectus nequaquam poteſt. Agnoſcit ille Sanctiſſimi Patris in nos poteſtatem, huic autem obedientiam debemus, de qua gloriemur* (1). Quae porro iſthaec obedientia ſit, paullo poſt idem *Languetius* in haec verba declarat. *Omnimodae obedientiae vocabulum primo obedientiam ſignificat, quae quod ad obediendi rationem ſpectat, abſoluta ſit, neque exterior tantum, ac verbis contenta, ſed etiam interior, & ex intimo animi ſenſu profecta, omneſque cum actiones tum opiniones arceat, quibus hujus virtutis perfectioni inſpergi labis aliquid poſſet .... eo inſuper nomine obedientia deſignatur cum decreto, cui parendum eſt, comparata, integra*

G *& ipſa,*

(1) P. 13. „ Il faut vous faire reſouvenir, „ que tous Juges que nous ſommes, le Pape eſt „ nôtre Superieur, & nôtre Paſteur. *Nous le* „ *publions avec joje*, diſoit feu M. *Boſſuet* dans l' „ aſſemblée du Clergè de *France* en 1682., *nous* „ *aimons l' unité, & tenons a gloire nôtre obeiſ-* „ *ſance* .... Ce grand'homme ne peut vous être „ ſuſpect; il réconnoit l'autorité du S. Pere ſur „ nous, & a cette autorité doit répondre une „ obeiſſance, dont nous devons nous faire gloire „.

image
not
available

Epiſcopi adceptantes Summi Pontificis Conſtitutiones etiam in materiis fidei id facere DEBENT *cum diſſentiendi facultate*. Id enimvero a *Gallicanae* Eccleſiae ſenſu maxime alienum. Illud memoria recolite *Fenelonii* clariſſimi Antiſtitis in celebri Conventu, in quo *Innocentii* XII. Decretum adverſus ejuſdem *Fenelonii* librum *Maximes* &c. fuit ſolemniter adceptum: „ Le Pa-
„ pe ayant jugé cette cauſe (*des maximes*
„ *des Saints*) les Evêques de la Province quoi-
„ que juges naturels de la doctrine, ne peu-
„ vent dans la préſente aſſemblée, & dans le
„ circonſtances de ce cas particulier (*poſt* Ro-
„ mani *ſcilicet Pontificis definitionem*) porter
„ aucun jugement, qu'un jugement DE SIM-
„ ple ADHESION a celui du S. Siége, & d'
„ acceptation de ſa conſtitution „. Quae ſpectans *Maſſilienſis* Epiſcopus in Epiſtola ad Epiſcopum *Montiſpeſſulani* An. MDCCXXX. ſcribebat: *ſi le jugement de l' Egliſe de Rome me condamne, vous m'y verrez ſoùmis* DANS L' INSTANT, *a l'exemple de feu M. de* Fenelon *Archevêque de* Cambray, *& étre le prémier a réconnoitre & a publier hautement, que je me ſuis trompé. Dans l' inſtant*? Ubi ergo deliberationi, & diſſenſui locus? Eadem mens fuit *Arelatenſis* Archiepiſcopi. Nam in Paſtorali inſtitutione pro Conſtitutione *Unigenitus* adceptanda ait: *il ne nous eſt pas permis de rien écouter, qui ſoit contraire aux déciſions du Souverain Pontiſe*.

At Epiſcopi Judices fidei ſunt. Sunt utique. Ergone Conſtitutiones Apoſtolicas cum diſ-

image
not
available

(1) novaeque *Epiri* (2) Antiſtitum verba in litteris poſt *Chalcedonenſem* illam Synodum divulgatis. Judices ergo eſſe Epiſcopi poſſunt, quin ſuo ipſorum judicio examen quoddam dubitationis cum diſſentiendi facultate praemittant.

& Appellantium cauſſae patrocinatur.

Impudens porro, & majore, quam eſt noſtra, caſtigatione digna eſt *Febronii* licentia; qui veritus non eſt, Pontificiae ασφαλτιας defenſores ejuſmodi exhibere, ut *Epiſcopos* velint *meros* Papae *voluntatis exequutores*. Id certe ex lutulentiſſimis Appellantium foecibus depromptum

---

„ ſa conſiderantes, ut erant, hoc dicimus: quia „ *Chalcedonenſis* Concilii intentio eſt valde firmiſſima. Sequitur enim praedicationes Evangelii, & „ Sanctorum Patrum, qui dudum in *Nicaena* urbe „ collecti ſunt, ſymbolum inviolatum omnino cuſtodit „.

(1) *Ibid. Epiſt. I. col. 596.* „ Tantummodo definitionem expoſitam ab illo Sancto Concilio, ab „ eo delatam inſpexi: quam relegens ſalubriter „ congrnenterque ſuſcipiens atque intelligens & (ut „ reor) mente recta eum ut oportebat *examinans*, „ comperi a recta fide non diſſonare „.

(2) *Ibid. Epiſt. LIX. col. 620.* „ Ea vero, quae „ *Chalcedone* conſtituta ſunt a ſancto & univerſali „ Concilio de fide Catholica, in quantum doctrinas & expoſitiones & interpretationes perfectorum Patrum noſtrorum ſequi volumus, eſſe conſona *judicavimus* his, quae *Nicaeae* a ſanctis trecentis decem & octo Patribus definita ſunt, & poſtea in regia civitate a centum quinquaginta Patribus explanata, in quibus etiam perduramus „.

image
not
available

quod judicatum prius ab ipſo Pontifice fuit, ac definitum. Diſcere etiam debuerat, reapſe Conſtitutionem *Unigenitus* fuiſſe ab iſtiuſmodi Praeſulibus non ſine examine ſuſceptam. Id nempe cum Cardinalis de *Biſſy* in documentis Paſtoralibus a. MDCCXXII. (1) & MDCCXXVIII. (2) tum Dux *Aurelianenſis* & *Cameracenſis* Archiepiſcopus in Paſtorali inſtitutione a. 1730. adverſus *Conſultationem Advocatorum Pariſienſium* (3) diſerte teſtati ſunt. Immo *Caeſarauguſtanus*

(1) *Pag.* 134. „ Voila M. F. plus de temoignages qu'il n' en faut pour vous convaincre, „ que les Evêques des Egliſes, ou l' on tient le „ Pape infaillible, on fait un ſerieux examen des „ propoſitions cenſurées; qu' ils croiroient avoir „ prevariqué eſſentiellement a leur devoir, s' ils „ y avoient manqué. On ne peut donc plus nous „ oppoſer le defaut d' examen „. Prius dixerat *pag.* 130. „ Le ſentiment de l' infaillibilité du Pape „ n' empêche pas les Evêques d'*Italie* d' examiner „ avec beaucoup de ſoin ce, que les Bulles con„ damnent „.

(2) *Pag.* 23. „ Nous declarons, que quoi„ que les Evêques Etrangers croient le Pape infail„ lible dans les déciſions dogmatiques, qu' il a „ adreſſé aux Fideles pour regler leur croyance, „ cette opinion ne les a pas empêchés d'examiner „ le fond de cette Bulle, & de déclarer, qu'ils ont „ reconnu par cet examen, qu' elle eſt entiere„ ment conforme a l' Ecriture ſainte, & a la „ Tradition „.

(3) *Pag.* 94. „ Dans les Egliſes d'*Eſpagne*, „ de *Pologne*, & de *Dalmatie*, ou le ſentiment de „ l'in-

image
not
available

ro facile ſuadetur. Quid enim tunc Epiſcopi facerent? Obedirent *Romano* Pontifici, eique adhaererent. Verum teſte *Languetio* (1) *lors même, que nous adhérons au jugement du S. Pere, nous exerçons en cela même le miniſtere, que nous avons reçu de Dieu*. Cur hoc? quia; inquit *Cameracenſis Fenelonius* in ſuo anni 1699. Provinciali Conventu, *qui dit* ADHERER *a un*

„ infaillibilité la verité des points, qu'il s'agit „ de décider: mais ne pouvons nous pas nous trom- „ per auſſi, & y a-t-il aucun Evêque particulier, „ qui ne puiſſe ſe tromper dans la confrontation, „ qu'il fera des points a décider, avec l'Ecritu- „ re & la Tradition? L'Ecriture, la Tradition, „ la propoſition de l'Egliſe, voila les Regles im- „ mobiles, ſur les quelles nôtre foy eſt appuyée. „ mais l'application, que chaque Evêque en „ particulier fait de ces Regles immobiles aux „ points, qu'il s'agit de décider, eſt ſujette a l' „ erreur. L'infaillibilité n'a pas été promiſequ' au „ Corps; ainſi celui, qui pour accepter une dé- „ ciſion examine lui même en détail tous les points „ en les confrontant avec l'Ecriture, & la Tra- „ dition, peut également ſe tromper, comme „ celui qui fonde ſon acceptation ſur le ſentiment „ de l'infaillibilité du Pape. Quoique le ſenti- „ ment de l'infaillibilité du Pape de l'aveu de „ tous les Catholiques ne ſoit pas un dogme in- „ conteſtable, on ne peut donc pas accuſer de pré- „ varication ceux des Evêques étrangers, qui fon- „ deroient uniquement leur acceptation d'une Bul- „ le du Pape ſur cette infaillibiiité „.

(1) *Troiſieme Avis num.* 71.

image
not
available

„ aeque ac *Catholicos* fidem & adſenſum fa-
„ cile invenerunt: apud illos quidem, ut ad-
„ ceſſione viri magni numerum ſuum & aucto-
„ ritatem augerent; apud *hos* vero, ut plus
„ odii concitarent homini, qui pro muneris ſui
„ parte tam fortiter ſe ſe *Paullo* V. *Romano*
„ Pontifici objecerat„.

Quid ad haec dicetis, ſapientiſſimi viri? Profecto egregiam *Ebredunenſis* Archiepiſcopi inſtitutionem Paſtoralem, qua *Sarpiana* hiſtoria a *le Courayero Gallice* reddita proſcribitur, *Gratianopoli* an. MDCCXXXVIII. vulgatam non ſemel vidiſtis, atque adprobaſtis. An non ergo incredibili quadam admiratione perculſi *Febronianas* haſce *Sarpii* vindicationes legetis? At enim *Boſſuetium Burnetus* decepit. *Fanaticus* ſcilicet, *credulus*, quin & *falſarius* Scriptor *Boſſuetio* imponere potuit ſummo viro, atque *Gallicanae* Eccleſiae ornamento. Proh! impudentiam uno dignam *Sarpii* vindice! Quaſi vero *Sarpii* epiſtolae non exſtarent, quae quid ille hominis eſſet, nullam licet *Burnetianarum* narrationum habere rationem velimus, non aperte docerent. *Equidem*, inquit *Febronius* p.250. *ex propriis ejus epiſtolis intelligimus, qualiter proſperum ſucceſſum rerum & armorum Proteſtantium optaverit; attamen non eo fine ac ſenſu, quo hi fidem evangelicam praedicabant, ſed unice tamquam medium, quo faſtus* Romanorum *deprimi, atque ita vera Religio a ſuperfluis purgata ad primaevam puritatem reduci valeat. Equidem ſentiebat diverſe in quibuſdam ab illis, qui cum exceſſu in iis etiam articulis, quos ne*

ex Sarpii *ipſius epiſtolis falſitatis convictae.*

image
not
available

ſtinae exiſtimationis amiſere.... Sorbonici majore ſtudio gloriam Dei terreſtris, quam coeleſtis Numinis proſequuntur. Pejora dicam. *Sarpius* non modo veluti *communem hoſtem* (1), cujus exitio Chriſtianae Reipublicae pax tandem redderetur, *Romanum* Pontificem ſpectavit; ſed ut Turcae ſociis & auxiliariis Hollandis, ſcilicet Calvinianis, *Italiam* vaſtarent & diriperent, *Romam* vero ac Pontificiam Cathedram exſcinderent, funditusque delerent, exoptabat. Legitote illius epiſtolam XCV., ubi *id demum*, inquit, *Italiae ſalus, atque adeo univerſi orbis foret*; ac demum quid de *Febronio* ejus laudatore & vindice ſentiendum ſit, pro veſtro in rem Catholicam ſtudio decernite. Ne quid tamen diſſimulem, *Febronius* eorum, quae pro *Sarpio* obtrudit, vadem exhibet *p.* 360. *Franciſcum Griſelinium in anecdotis* ad Fr. Paulli *vitam* an. 1761. ex Italico Germanice editis, illumque ait *ſolide* confutaſſe, quae *Sarpio* a *Burneto*, *Boſſuetio*, ceteriſque objecta novimus. Verum ne terreamini. Paullo poſt edita *Venetiis* MDCCLX. *Griſeliniana* anecdota monumenta prodiit apud nos libellus inſcriptus: *della impudenza letteraria ſermone parenetico di* A. C. *contro un libro intitolato*: „ Memorie „ anedote ſpettanti alla vita, e agli ſtudj di Fr. „ Paolo Servita *raccolte, e ordinate da* France- „ ſco Griſelini. Quid ad hanc impudentiam addi poteſt? *Cic. V. Verr.* „ Nimirum clariſſimus Auctor, qui ſub litteris illis *Arcadici* nominis indici-

(1) *Ep.* 75. *p.* 426.

image not available

nos inter ipſumque diſceptatio eſt, de jure agit, non de hominibus legitima poteſtate abutentibus. Haec autem vere a me dicta eſſe intelligetis, ſi ſingula *Febronianae* cum S. *Bernardo* comparationis capita perpenderitis.

quaedam Curiae Romanae *reprehenderit*, *ſalvis omnibus Primatus* juribus: *uti ſunt* 1. *Jus in Epiſcopos, quos num. quam ait* immediate *a Deo ſuam obtinere dignitatem*.

1. Inquit: (S.Bernardus) *ſuſtinet* Lib.III. de Conſiderat. cap. 4. n. 17. *jura Epiſcoporum non minus immediate a Deo eſſe, quam quaecumque jura Pontificis, adeoque huic non licere quidquam ex illis aut minuere aut detrahere, non ſuis Eccleſias mutilare membris, confundere ordinem, perturbare terminos, quos poſuerunt Patres*. Intelligo. Verum ubinam quaeſo ait *Bernardus, non minus jura Epiſcoporum* IMMEDIATE *a Deo eſſe, quam quaecumque jura Pontificis?* Non eo certe loco, quem *Febronius* deſignat. Ait ibi, omnem poteſtatem a Deo eſſe, immediatene, an ſecus, non ait. Immo vero haec *Bernardi Febronius* perpendat. *Ego enim*, inquit eo ipſo capite, *propter ſimilitudinem dictum reor, quod ſicut illic Seraphim, & Cherubim, ac ceteri quique uſque ad Angelos & Archangelos ordinantur ſub uno capite Deo; ita heic quoque ſub uno ſummo Pontifice Primates, vel Patriarchae, Archiepiſcopi, Epiſcopi, Presbyteri, vel Abbates, & reliqui in hunc modum. Non eſt parvi pendendum, quod & Deum habet auctorem, & de Coelo ducit originem*. Haec nemo non videt ad omnes nuper indicatos pertinere, Primates, Patriarchas, Archiepiſcopos, Abbates, & reliquos, puta Capitulorum Praepoſitos. Numquidnam Abbatum, Praepoſitorumque Capitularium poteſtas Deum habet

image
not
available

num Epiſcoporum Romani facimus? qui eos ab illo *fratres* appellari & haberi novimus? Meminerit *Febronius*, ſe *aequalem omnium Epiſcoporum auctoritatem* T. I. cap. VII. §. 1. ſtatuiſſe; meminerit ſua haec eſſe eodem loco *pag.* 538. „ Epiſcopi in adminiſtratione ſuarum „ Eccleſiarum NIHIL jure divino recogno- „ ſcunt reſervatum Papae: „ meminerit ſe ejuſdem tomi *p.* 537. ſcripſiſſe: „ in ipſam er- „ go Apoſtolicam auctoritatem Epiſcopi ſuc- „ cedunt, ita nimirum, ut quidquid poteſta- „ tis Epiſcopalis, id eſt ad regimen Eccle- „ ſiae ſpectantis, *Apoſtoli* habuerunt, id ab „ Apoſtolis in *Epiſcopos* transfuſum ſit...... „ omnibus & ſingulis Apoſtolis dictum eſt: „ *Quidquid ligaveris..... quidquid ſolveris....* „ Nullus *quoad hoc* altero ſuperior aut ma- „ jor eſt; nullus alterius hac in parte jus & „ poteſtatem limitare aut reſtringere poteſt, „ quippe quae omnibus eadem plenitudine da- „ ta fuit & independentia. „ Haec nobis falſa ſunt, & Primatum de medio tollere videntur. Quaero: an *Bernardus* dum Pontificem negat eſſe *dominum Epiſcoporum*, iſthaec *Febroniana* figmenta, quae tamen *Febroniani* ſyſtematis praecipuum quoddam caput ſunt, docuerit? Haud crediderim, tantae aut audaciae, aut inſcitiae *Febronium* fore, ut haec ex negato Pontificio in Epiſcopos dominatu proficiſci contendat. Nam nos quoque hunc inficiamur, neque tamen umquam adducemur, ut illa cooptemus. Videat etiam, num S. *Hieronymus* Epiſcoporum juribus detraxiſſe dicen-

image
not
available

etiam & tradere Satanae potes? Haec *Bernardus*. An non ergo inſanire dicendus *Febronius* ſit, qui *Bernardum* ſuum ſibi ſyſtema praemonſtraſſe jactat? Quid enim tam diſſentaneum quam a *Bernardo Febronii* ſyſtema. Ait ille, aliorum Epiſcoporum auctoritatem certis arctari limitibus; negat hoc *Febronius*, qui *aequalem* omnium Epiſcoporum ita praedicat auctoritatem, ut *T. I. cap. III. p.* 161. docuerit: *Hoc igitur ſenſu poteſtas Epiſcopi* Eugubienſis *tam late ſe extendebat, quam Epiſcopi* Romani, *& Epiſcopus* Rhegienſis *aeque totius Eccleſiae Epiſcopus erat ac* Conſtantinopolitanus; *ex quo nullus officii Epiſcopalis actus ſit, quem non quiſquis eorum*, exigente neceſſitate, *ſine ulla diſpenſatione, potuiſſet peragere*. Ait ille alios Epiſcopos vocatos eſſe *in partem ſollicitudinis*, Pontificem *in plenitudinem poteſtatis*: contra *Febronius* T. I. ca. III. §. 5. ſcripſerat; *Variae ſpuriae decretales a nobis alibi referendae*, Romano *Pontifici tribuunt* plenitudinem poteſtatis, *dum interim reliquos Epiſcopos tantum in* partem ſollicitudinis *vocatos eſſe volunt. Poſſent illae fundamentum videri habere in epiſtola XII. S.* Leonis *Papae .... Verum agitur heic aperte de poteſtate* Patriarchali, *quam eo tempore, ideſt ſaeculo V.* Romanus *Pontifex per Illyricum obtinuit*. Immo hoc ipſo, quem expendimus T. III. p. 242. de *Bernardo*, ut vidimus, ſcripſerat: *quamquam vir ſanctus non potuerit non obſcuri ſui ſaeculi doctrinis de plenitudine Pontificiae Poteſtatis tinctus fuiſſe*. Ait ille, poſſe a ſummo Pontifice Epiſcopos

image
not
available

Tomo III. *p.* 295. *ſeqq.* confirmatur. Non ergo appellationum vitia tantummodo redarguit, ſed ipſarum jus *Febronius* ſummo Pontifici eripit. Quid *Bernardus*? Vitia equidem obiurgat, ait enim l. c. *Quouſque non evigilat conſideratio tua ad tantam appellationum confuſionem, atque abuſionem? Praeter jus & fas, praeter morem & ordinem fiunt. Non locus, non modus, non tempus, non cauſſa diſcernitur, aut perſona. Praeſumuntur leviter paſſim, plerumque & nequiter.* Jus tamen appellationum non ſolum confirmat, ſed neceſſarium ſtatuit. *Magno*, inquit eodem capite, *in his & pio opus intuitu eſt, ne quod* MAGNA *fuit* NECESSITATE *proviſum, male utendo reddatur inutile..... Appellatur de toto mundo ad te; id quidem* IN TESTIMONIVM SINGVLARIS PRIMATVS TVI. Ad diſpenſationes quod adtinet, cauſſas *Bernardus* adfert, quae ut diſpenſare liceat, expediatque, a fideli diſpenſatores ſub oculos habendae ſint. Ad earum jus quod ſpectat, illud *Romano* Pontifici adeo non negat, ut diſerte profiteatur: *Quid, inquis, prohibes diſpenſare? Non ſum tam rudis, ut ignorem poſitos vos diſpenſatores, ſed in aedificationem, non in deſtructionem*, neque id juris ab Eccleſia ſummo Pontifici tributum *Bernardus* agnoſcit, ut *Febronius T. I. cap.V.* §. 5. *pag.* 321. ſomniat; illud ex ipſo divino jure utique primatus adcerſit. Qui enim ſummo Pontifici *Plenitudinem poteſtatis* a Chriſto collatam agnovit, poterat ne de diſpenſationum jure ab Eccleſiae conceſſione repetenda cogitare?

3. jus diſpenſationum.

 Quin-

image
not
available

ſus divulgaſſe, magno apud haereticos Catholici nominis opprobrio, majore apud Catholicos Pontificiae dignitatis invidia. Jam *Febronius* ſe cum *Bernardo* conferat, per me licet, ſed utinam quod inter utrumque diſcriminis intereſſe omnes agnoſcimus, perſpiciat ipſe, ſuamque ad maledicendum licentiam fateatur.

Epiſtolae concluſio.

Veſtrarum interea partium erit, ſapientiſſimi viri, ad id illi veſtro quoque judicio ſtimulos addere. Nam quum ille Gallicanam Eccleſiam a ſe ſtare confidentiſſime jactet, ubi a ſummis *Sorbonicae* Facultatis Doctoribus ſua improbari dogmata noverit, fieri vix poterit, quin tandem ſe Gallicanae Eccleſiae praeſidio deſtitui agnoſcat, ac reſipiſcat. Valete viri doctiſſimi, atque uti hactenus conſueviſtis, rem Catholicam diligenter curate. Quincto Kal. Octobres MDCCLXXIII.

image
not
available

vobis ad ſuperiorum voluminum confutationem egregie conſcripta habuimus, vidiſſe neceſſe ſit. Sed & illud in mentem venit, ab ejuſmodi dimicatione ceſſandum vobis eſſe aliquando, ne quum ille nonniſi veteres, atque in veſtris vindicationibus plane depulſas adverſus Apoſtolicam Sedem, Curiamque *Romanam* calumnias impudentiſſime iteret, bonas horas in iiſdem rurſus removendis conteri a vobis glorietur. Rogo igitur vos, obteſtorque, viri doctiſſimi, ut ab inani fere labore abſtineatis, quumque in dies libris concurratur undique ad minuendam, ac ſi fieri poſſet, labefactandam non Eccleſiae modo dignitatem, auctoritatemque, ſed ipſam quoque Chriſtianam Religionem, *Febronio* dimiſſo, laudabile veſtrum in Eccleſiam ſtudium illorum refutatione utilius comprobetis. *Catholicis Scriptoribus plane contritum.*

II. At quid illis fiet, qui *Febronianum* opus reſponſione indigere exiſtimant? Eis quoque conſulendum, ne forte illud non quod inutile, ſed quod perdifficile factu ſit, non refelli falſo ſibi perſuadeant. Conſulam enimvero abunde una cum *Antifebronii*, qui *Piſauri* primum, deinde *Caeſenae* Italice prodiit, tum *Antifebronii vindicati*, qui *Caeſenae* quoque latine excuſus eſt, cum tertio hoc *Febronii* tomo inſtituta comparatione. Videte, Viri clariſſimi *Sappellii*, *Sangalli*, *Trauttweinii*, *Viatores a Cocaleo*; *Ennodii Faventini*, *Kauffmanſii*, ceteri omnes, qui calamum in *Febronianam* audaciam acuiſtis, videte inquam, quantum bonitate cauſſae noſtrae confidam. Commentarios veſtros adprime novi, plurimi facio, *ut vel una cum* Antifebronii *collatione demonſtrandum ſuſcipitur.*

val-

image
not
available

minus inſtituit.

§. I. *De Textibus Sacrae Scripturae* (Matth. XVI. 18. & Joh. XXI. 15. ſeqq.) *quibus* Romani *ad fundandum ſtatum Monarchicum abutuntur*.

cabo, T. I. diſſ. I. cap. 4. & 5. & *Antifebronium vindicatum T. I. diſſ. II. cap.* 3.

ANIMADVERSIONES

In quaedam hujus tituli loca.

1. Ad illud *Johannis* XXI. *Paſce oves meas* ait *Febronius* p. 4. *Agnoſcunt quidem* Romani, *Eccleſiae miniſterium ſicut* Petro, *ita & aliis Apoſtolis commiſſum eſſe, ſed his, inquiunt, per illum, quippe cui ſoli Chriſtus dixerat*: Paſce oves meas. Haec ille. Errat *Febronius*. Non hoc *Romani* dicunt, ſed *ſoli Petro* commiſſam iis verbis a Chriſto *univerſi* gregis, *univerſaeque* Eccleſiae curam cum ampliſſima *ordinaria*, ut ajunt, & in ſucceſſores derivatura poteſtate, quum Apoſtolorum illa extraordinaria fuerit, neque ad ſucceſſores dimanare deberet. Ceterum *Bellarminus* ipſe cum *Cajetano*, *Dominico Soto*, *Franciſco Vargas*, *Hervaeo*, aliiſque pluribus antiquis Theologis *de Rom. Pont. Lib. IV. cap.* 23. multis oſtendit, Apoſtolos a Chriſto (non per *Petrum*, ut *Febronius* ait) *juriſdictionem omnem adcepiſſe*, licet primatui *Petri* obnoxiam.

2. Ut *Febronius* hanc, quam nobis adfin-

image
not
available

no eſt. Deus enim eſt, qui inſtituit, ut in Eccleſia eſſent Apoſtoli, Prophetae, Paſtores, & Doctores, etſi non omnibus immediate auctoritatem ipſe dederit. Quid hoc autem ad univerſum *Petri* in omnes Apoſtolos, Prophetas, Paſtores, & Doctores primatum? Quod ſi vero daremus non Apoſtolos modo, & Prophetas, ſed & Paſtores omnes atque Doctores a Chriſto poſitos, quae iſthaec collectio eſſet, verba illa Chriſti, *& ſuper hanc Petram ad eos, ſicut ad* Petrum *ſpectare*? Quaſi vero non potuerit Chriſtus & illos in Eccleſia conſtituere, quin eſſent Eccleſiae fundamenta. Si *Febroniana* dialectica probetur, quidni & allegoricum *Origenis* commentum adrideat *T.XII. in Matth. num.* 10. *Petram* ajentis *eſſe omnem diſcipulum Chriſti*, omnes ſcilicet Fideles, etiam laicos, *& ſuper quemlibet hujuſmodi petram aedificari omnem ſermonem Eccleſiaſticum, & vitae juxta ipſum inſtitutae rationem*. Fac tamen & hos omnes Eccleſiae fundamenta aliquo ſenſu haberi poſſe. Nego de illis Chriſtum loquutum, quum *Petro* dixit: *& ſuper hanc Petram*. Certe in veteri Sacramentario *Gallicano* apud *Mabillonium* (*Muſ. Ital. T. I. P. II. p.* 343.) non Apoſtoli, ſed unus *Petrus* dicitur Eccleſiae fundamentum: *ex quibus* (Apoſtolis) *beatum* Petrum *in fundamentum Eccleſiae conlocaſti*, praecipuum ſcilicet poſt Chriſtum, ſeu, ut loquitur idem *Origenes* Hom. V. in Exod. n.4. MAGNVM *fundamentum Eccleſiae*. Immo S. *Cyprianus* in Lib. de *Unitate Eccleſiae* diſerte ait: *ſuper* VNVM *aedificat Eccleſiam ſuam*. Quo etiam ſpectat illud S. *Leonis*

image
not
available

„ riginem continentis atque formantis diſiungitur. Sic enim integer textus habet etiam „ ex editione *Oxonienſi* & *Baluziana*, ubi nonnulla pro Primatu *Petri* olim vulgata, ex „ nonnullorum Codicum lectione expuncta fuerunt. *Quamvis Apoſtolis poſt reſurrectionem* „ *ſuam parem poteſtatem tribuat .... tamen* „ *ut unitatem manifeſtaret; unitatis ejuſdem* „ *originem ab uno incipientem ſua auctoritate* „ *diſpoſuit. Hoc erant utique & ceteri Apo-* „ *ſtoli, quod fuit Petrus, pari conſortio prae-* „ *diti & honoris & poteſtatis; ſed exordium* „ *ab unitate proficiſcitur, ut Eccleſia Chriſti* „ *una monſtretur. Petri* Primatum heinc everti *Fellus* & *Simon Goulartius* contendunt, „ eo quod Apoſtoli S. *Petro poteſtate pares* dicantur. Sed non obſervarunt, pares dici omnes excepta vi non ſolum repraeſentandae, „ ſed *exordiendae*, ſeu formandae unitatis, „ quae uni *Petro* adſeritur. Hanc autem vim „ aliis in locis a S. Martyre conſtanter & luculentius expreſſam, ex ipſius mente vim „ eſſe primatus propriam atque praecipuam „ dubitare non licet, quum praeſertim ep. LV. „ *Petri* Cathedram *Eccleſiam principalem* adfirmet, ex qua *unitas Sacerdotalis exorta eſt*: „ quae verba unitatis ejus formandae vim *principalitatis* ipſius Cathedrae propriam atque „ praecipuam ſignificant „. *Pacianus* quoque *Barcinonenſis* Epiſt. III. ait: *ipſo referente* Matthaeo *paullo ſuperius ad* Petrum *loquutus eſt Dominus, ad unum ideo, ut unitatem formaret ex uno, mox idipſum in commune praecipiens.*

„ Vi-

image
not
available

adeo exploratum *Optato* erat, ut *Lib. VIII. c.* 3. communionis unitatem cum *Romana* Cathedra ſervandam eſſe ſuaſerit Apoſtolorum exemplo, qui *bono unitatis per caritatem noluerunt a* Petri (licet Chriſtum negaſſet) *communione recedere*; idque ex inſtitutione ipſius Chriſti derivat, quem idcirco claves Regni Coelorum ſupremam auctoritatem ſignificantes *ſoli Petro* dediſſe ait, *ut unitatis negocium* FORMARETVR.

4. *De reliquo*, inquit Febronius p.8. Petrum *quidem a* PAVLLO *edoctum, & correctum prodit Scriptura*; *id autem a* Petro *erga quemvis alium Apoſtolum nullibi videmus praeſtitum*. Expecto, ut hinc *Febronius Paullum*, non *Petrum* fuiſſe a Chriſto primatu donatum arguat. Sed ne quis in re tanti momenti fallatur, deſcribam, quae *Ballerinius* L. C. *p.* 80. ſapienter adnotavit. „ Unitatem ſuae Fidei cum „ fide *Petri* ut *Paullus* Apoſtolus probaret, *Hie-* „ *roſolymam* adſcendit *videre Petrum* cum ipſo „ aliquid collaturus (*ἱστορῆσαι* enim in Graeco „ textu eſt latine videre *percontandi*, ſeu *con-* „ *ferendi aliquid gratia*, *ut Eraſmus* & *Hein-* „ *ſius* a *Calmeto* laudati obſervarunt); & in „ hunc finem apud eumdem diebus quindecim „ ſtetit. Quod quum idem Apoſtolus adhibeat „ veluti argumentum rectae ſuae praedicatio- „ nis, quemadmodum *Boſſuetius* (in *Medita-* „ *tion. in Evangel. ubi de ſermone Chriſti* tem- „ pore *ultimae coenae agit num.* 70.) animad- „ vertit, ſatis innuit, praedicatum abs ſe „ Evangelium ſe cum eo contuliſſe, non quod

image
not
available

res cauſſae, praeſertim fidei referebantur, initia ad ipſa Apoſtolorum tempora *Theodoretum* in epiſtola ad S. *Leonem* revocare, ejuſque primum exemplum proferre ex Apoſtolo *Paullo*, qui *praeco veritatis, & tuba Spiritus Sancti,* in prima tamen illa de legalibus controverſia, ut exemplum poſteris relinqueret, *ad magnum* Petrum *ſe contulit, ut iis, qui* Antiochiae *de legali converſatione ambigebant, explicationem ab ipſo referret.*

§. II. Claves immediatius Eccleſiae traditae ſunt, quam PETRO.

Vide Antifebron. T. I. Diſſ. I. Cap. IV. §. 3. & Antifebr. vindic. T. I. Diſſ. II. Cap. II. item Epiſtolam I. n. 7. & 8. ac II. num. 4.

§. III. *Donum inerrantiae in rebus fidei Corpori Eccleſiae, non* Romano *Pontifici datum eſt.* Hoc loco *Febronius* celebre illud comma *Lucae* XXII. *ego autem rogavi* eludere conatur.

Antifebr. T. II. Diſſ. II. cap. 10. n. 2. ſeqq. Antifebr. vindic. T. II. Diſſ. V. cap. 3. num. 4. ſeqq.

§. IV. *Epiſcopatus in Eccleſia unus, omnibus Apoſtolis, & Epiſcopis eorum ſucceſſoribus communis a Chriſto inſtitutus eſt.*

Antifebr. T. II. Diſſ. II. cap. 7. Antif. vindic. T. I. Diſſ. III. cap. 3. 4. & 5.

ANIMADVERSIO.

Auctor *Antifebronii vindicati* Diſſ. III. cap. 3. n. 8. explicaturus celebre illud *Cypriani* effatum:

image
not
available

Stephano repugnantium. 3. *Afrorum* in cauſſa *Romanarum* Appellationum *Zoſimo*, & *Caeleſtino* ſubiratorum. 4. *Gallicanorum* Epiſcoporum, qui ad *Gregorium* IV. *Galliam* cogitantem ſcripſiſſe perhibentur, *nullam ipſi poteſtatem eſſe aliquem in Dioeceſibus ſuis, ſe invitis, excommunicandi, aut aliquid praecipiendi; & excommunicatum ipſum abiturum, ſi propoſitum ſuum exequi tentaret*. Quid hoc eſt, niſi lectorum patientia abuti, qui iſta norunt centies depulſa? De *Aſianis* vide *Antifebr.T.III.lib.2.cap.3.n.2.&* 3. de *Cypriano* & ſociis confer idem *Antifebronii* caput a num. 4. De *Afrorum* cum *Zoſimo*, & *Caeleſtino* ob appellationes diſſidio adi eumdem Tomum Antifebr. tertium Lib.III. cap.4.Demum de *Gregorio* IV. conſule Antifebr. vindic. T.III. Diſſ.VI.cap.5.n.12.pag.177.

TITVLVS II.

De cauſſis & viis, per quas divino Eccleſiae Primatui varia jura humana adceſſerunt.

Vide Antifebr. T.II. Diſſ.3. cap.1. n.4., & Antifebr.vindic. T.IV. Diſſ.IX. cap.2.n.3.

§.I. Petrus, & *poſt eum* Romanus *Pontifex; an & quo ſenſu ſit Caput Eccleſiae; quae Eccleſia aliarum Eccleſiarum Mater & Magiſtra.*

image
not
available

nis, quemadmodum a ſanctiſſimis, doctiſſimiſque viris ac Praeſulibus factum ſcio. Sic S. *Theodorus Studites* poſt initium ſaeculi noni ſuo & aliorum Praepoſitorum nomine ad *Paſchalem* I. *Romanum* Pontificem ſcribens, his eum verbis compellabat Lib. II. Ep. XII.: *Audi Apoſtolorum caput, a Deo praepoſite, paſtor ovium Chriſti, janitor Regni Coelorum*, PETRA FIDEI, *ſuper quam aedificata eſt Catholica Eccleſia*. Petrus *enim tu* Petri *Sedem exornans & gubernans*. Sic generalia Cleri *Gallicani* Comitia a. MDCXXVI. in monitis ad Archiepiſcopos, & Epiſcopos Regni art. C. XXXVII. ajebant: *Epiſcopos hortamur, ut Sanctam Sedem Apoſtolicam colant nec non Eccleſiam* Romanam, *infallibili promiſſione Dei, Sanguine Apoſtolorum, & Martyrum fundatam; matrem Eccleſiarum, per quam ceu per ſacrum caput, ut loquitur S.* Athanaſius, *reliquae Eccleſiae, quae nonniſi ipſius membra ſunt, eriguntur, ſtant, & conſervantur*.

II. *Finaliter*, inquit *Febronius* p. 30., *divina haec Reſpublica cum humanis ſocietatibus nulla ratione comparari poteſt ..... Unaquaeque enim ſaecularis poteſtas ſibi ipſi fingit ſuam regiminis formam, ut haec ſit alibi* pure monarchica, *alibi* pure ariſtocratica, *alibi* democratica, *alibi* per mixturas temperata; *Eccleſiaſtica autem eſt & manere debet* hierarchica non competens uni ſoli, *ſed ut ait* Tridentinum, conſtans ex Epiſcopis, Presbyteris, & Miniſtris. Scilicet nondum *Febronius* intelligit, *Hierarchiam* recte dici Eccleſiae ſtatum, licet

image
not
available

„ *naeus*, qui eodem, quo *Firmilianus* aeſtu
„ abripiebatur, contrario prorſus ſenſu *Aſia-*
„ *nos*, ſi vere a ſummo Pontifice excommuni-
„ carentur ob aliam controverſiam de Paſcha-
„ te, ab unitate Eccleſiae reipſa amputatum
„ iri credidit, quum *Victorem* Papam roga-
„ vit, *ne tam multas Eccleſias omnino propter*
„ *traditionis ex antiqua conſuetudine inter il-*
„ *los uſurpata obſervationem, a corpore uni-*
„ *verſae Eccleſiae penitus amputaret*, ut teſta-
„ tur Euſebius *lib.* 5. *hiſt. Eccleſ. c.* 24. „
Sed pergit *Febronius*. *Ecce alium* (Romanum Epiſcopum) *directe & reipſa a S.* Hilario *anathemati traditum*: anathema tibi a me dictum *Liberi*, & ſociis tuis..... Iterum tibi anathema & tertio *praevaricator Liberi*. *S.* Hilarius *fragm. VI. pag.* 1137. Quo mens ejus evagabatur, dum haec ſcriberet? Meminerit, id ſe demonſtrandum ſumpſiſſe, *Romanos* Pontifices a ſanctis viris *ſchiſmaticos* habitos. At ſi quae recitat, *Hilarium* auctorem habent, hoc demum efficiet, *Liberium* ab *Hilario* ut haereticum damnatum fuiſſe: tametſi enim, ut ait *Bellarminus de Rom. Pont. lib. IV. cap. IX.* Liberius *haereticus non erat, tamen habebatur propter pacem cum* Arrianis *factus haereticus, & ex ea praeſumptione* ſi idem *Bellarminius* merito potuiſſe ei Pontificatum abrogari credidit, cur non poterat *Hilarius* in eum anathema dicere? *Non enim*, inquit idem doctiſſimus Cardinalis, *homines tenentur, aut poſſunt corda ſcrutari, ſed quem externis operibus haereticum eſſe vident, ſimpliciter haereticum*

image
not
available

ſeqq. appellare. Verum cetera proſequamur. *Inſtar horum*, inquit ille, *Patrum idem deinde praeſtiterunt integrae Eccleſiae, ipſaque Concilia. Sic* Africae, Illyrii, & Dalmatiae *Epiſcopi omnes ſe a communione* Vigilii *ſejunxerunt ob damnata ab eo Tria Capitula. Non multo poſt Epiſcopi* Africae *in Concilio congregati eumdem & eadem de cauſſa ab Eccleſiae Corpore ſegregarunt*. Proh! vaferrimum adcuſatorem! Quid *Vigilium* ab Epiſcopis *Illyrici, Dalmatiae, Africae* damnatum memorat? Numquid ab unius *Vigilii* communione trium Capitulorum defenſores abſtinuerunt? Quamdiu *Hiſtri* praeſertim, & *Aquilejenſes* in ſchiſmate perdurarint, in tanta eruditorum Scriptorum diſſenſione definire vix poſſumus. Satis probabilis eſt *Balleriniorum* ſententia in obſervationibus ad *Noriſianam de quincta Synodo* diſſertationem *cap. VIII. Hiſtros* ante *Aquilejenſes* ſub *Honorio* circa ann. DCXXVIII. hos vero tandem *Sergio* Pontifice a. 698. ſchiſma ejuraſſe. Vide jam Lector. A *Vigilio* ad *Honorium* undecim Pontificet numerantur, atque in his duo ſanctitate conſpicui *Gregorius* M. & *Deuſdedit*; ad *Sergium* vero quinque & viginti, in quibus praeter duos illos *Gregorium* & *Deuſdedit* Sanctorum honoribus *Martinus, Eugenius*, & *Agatho* ſunt ab univerſa Eccleſia exornati. Quum ergo non minus cum his, quam cum *Vigilio Hiſtri* & *Aquilejenſes* Epiſcopi adverſus quinctam Synòdum acriter obſtinateque pugnarint, hos quoque omnes *Romanae* Eccleſiae Pontifices ſchiſmaticis ab *Hi-*

ſtriae

image not available

ſti inter illos aliqui fuerunt. Nempe ut idem *Noriſius* animadvertit, inter eos primas tenet *Ingenuinus Sabionenſis* Epiſcopus. Illius tamen feſtum peragitur *Brixinae* in *Rhaetia* II. unde dicendum eſt cum *Bollando* illum reſipuiſſe, & ad meliorem frugem reverſum, de quo pluribus agit ille ſcriptor *Tomo I. Februarii a pag.* 669. Exſtat etiam neſcio quae S. *Columbani* ad *Bonifacium* IV. pro ſchiſmaticis epiſtola. Verum illa multis nominibus falſitatis ſuſpecta eſt, quemadmodum Cardinalis *Urſius* oſtendit T. II. operis inſcripti de *irreformabili Rom. Pontif. &c. judicio Lib. III. cap.* 25., & illam ſi *Columbano* adjudicari *Febronius* omnino velit, dicam cum eodem *Urſio*, eam eſſe humanae infirmitatis & vitae conditionem, ut nemo quantumvis eruditus & ſanctus, ut recte *Canus* obſervat *lib. VII. de locis cap. III.* non interdum hallucinetur, non alicubi caecutiat, non quandoque labatur. Atque ii potius, ut idem Auctor ex *Vincentio Lirinenſi* adjungit *Commonit. I. cap. XI.*, culpandi ſunt, qui *Sancti cujuſque viri memoriam, tamquam ſopitos jam cineres, profana manu* (abſit invidia verbo) *ventilant*; *& quae ſilentio operire oportebat, rediviva opinione diffamant*.

II. Non his contentus *Febronius* eſt; ſed omnium, quae Eccleſiam dilacerarunt, ſchiſmatum auctores *Romanos* Pontifices facit, *Orientalis*, & *Occidentalium* cum *Lutherani*, tum *Anglicani*. Atrox calumnia! Eam quod ad Orientale *Graecorum* ſchiſma adtinet, depulſam invenies *Antif. T. I. Introd. cap. I. &*

Antif.

image
not
available

porum deſidiae facultatem refert, id ordinariae auctoritatis eſſe docet Antifr. T. II. diſſ. I. cap. 5. & Antif. vindic. T. II. diſſ. IV. cap. 4. quem vide.

§. V. *Plura Pontificibus per Canones tribuuntur, quae ex nativo jure ſui Primatus non obtinent.*

Antif. T. III. lib. I. cap. 2. n. 1. Antif. vindic. diſſ. VII. cap. I.

ANIMADVERSIO.

Vide quam ſui immemor ſit *Febronius*. Hoc ſibi demonſtrandum ſuſcipit, *plura Pontificibus per Canones tribui*, QVAE EX NATIVO IVRE PRIMATVS NON OBTINENT. Quam in rem ait *p.* 45. „ Ipſe quinimo *Innocentius* III. „ Epiſt. 16. Lib. I. quae eſt ad Capitulum S. *Ana-* „ *ſtaſiae* ſic ſcribit: *Ex illo ſingulari excellen-* „ *tiae privilegio, quod Vnigenitus ille Filius* „ Jeſus Chriſtus *Apoſtolorum Princeps Principi* „ Petro *conceſſit*, SANCTORVM PATRVM „ POSTMODVM INSTITVTA MANA- „ RVNT, *ut majores cauſſae ad Sedem Apo-* „ *ſtolicam perferrentur*. Deinde Epiſtola 48. „ ad Patriarcham *Antiochenum*: *Quum ex illo* „ *generali privilegio, quod Beato* Petro, *&* „ *per eum* Romanae *Eccleſiae Dominus noſter* „ *indulſit*, CANONICA POSTMODVM MA- „ NARINT STATVTA, *continentia, majo-*

res,

image not available

„ dia firmaverint, ut tam humanis quam divinis legibus, & diſciplinis omnibus firmetur *Romana* Eccleſia, cujus locum nos regere, ipſius quoque poteſtatem nominis obtinere non latet vos &c. „ Longiuſcula igitur haec *Zoſimi* ſententia eo ſpectat, ut intelligamus, quam Patrum traditio, & canonica antiquitas Sedi Apoſtolicae tribuit auctoritatem, eam ex *Chriſti promiſſione* derivatam fuiſſe; *ſequentia* Patrum *ſtudia* eam firmaſſe auctoritatem, cujus *Petrus* caput erat ex eadem *Chriſti promiſſione*, humanaſque leges id firmaſſe, quod Divinae ſanxiſſent; quod demum *Innocentius* III. aliis verbis confirmat. Vide ſimilia de *Gelaſio* Ant. vind. T. III. Diſſ. VIII. Cap. V. n. 4.

§. VI. *De Romanae Eccleſiae potentiore principalitate ex ſententia* Irenaei.	Vide Epiſtolam II. num. 5.
§. VII. *De incremento Pontificiae poteſtatis per falſas Decretales*.	Antif. T. II. Diſſ. III. cap. 5. Ant. vind. T. IV. Diſſ. IX. cap. 4. de *Gratiani*, & *Gregorianae* collectionis nævis, quos iterum *Febronius* p. 52. exprobrat, adi Ant. vin. T. III. Diſſ. VI. cap. 7.
§. VIII. *Complementum Monarchiae Papalis ex dictatu* Gregorii VII.	Ant. vindic. Diſſ. II. cap. 5. p. 387. ſeqq. Ant. T. III. Lib. I. cap. 4. n. 19.
TITVLVS III. *De cauſſis, quae vulgo ma-*	Antif. T. III. Lib. 1. cap.

image
not
available

ſtate ſummi Pontificis novum jus condere.	T.III.Diſſ.VI. cap.1.2. & 3.
§.II. *Papa ſi mandat, id facere debet ex jure conſtituto.*	
§.III.Romani *Pontifices toti Eccleſiae praeſunt ut Canonum defenſores ac vindices.*	
§.IV.Romanae *Sedis officium & ſedulitas in ſervando Fidei depoſito, & in cuſtodia Apoſtolicae traditionis.*	
§.V. *Epiſtolae decretales quid ſint, & unde vim legis adcipiant.*	

ANIMADVERSIO.

Extremo hoc §. V. *Innocentii* I. Epiſtolam *Febronius* foede corrumpit; qua de re vide noſtram epiſtolam primam *num.* 13.

TITVLVS V.

De Conciliis generalibus.	Antif. T.II. Diſſ. II. Cap. XI. Antif. vindic. T.II.Diſſ.V.cap.7.
§.I. *De neceſſitate & frequentia Conciliorum generalium.*	
§.II. *De generalium Conciliorum convocatione, & praeſidio in eiſdem.*	Antif.T.IV. Lib.IV. cap.1. & 2. Antif.vind. T.III. Diſſ.VII. cap.7. Epiſt.II.num.7.& 8.

image
not
available

oſtendat, ut ii, qui exoptant in via diverticula, nullam habere poſſint ſuſpicionem de judicio tuae Sanctitatis.

§. III. *Forma in antiquis Conciliis obſervata; & quatenus cum ea conveniant, quae in* Tridentino *acta ſunt.*

Vide Epiſtolam II. n. 9. & Antif. T. I. Introduct. cap. 11. n. 6. & 7.

§. IV. *De clauſula Conciliari*: Sacro adprobante Concilio. *Itē de clauſula Tridentini*: ſalva in omnibus Sedis Apoſtolicæ auctoritate.

ANIMADVERSIONES.

1. ,, Quum anteactis temporibus omnia ,, Concilia explicata dictione ſententiae ſingulorum Patrum celebrarentur, atque etiam omnium ſubſcriptionibus & ſyngraphis robur haberent: tandem rudibus ſaeculis, poſt ,, ruinam Eccleſiae atque Imperii *Orientalis*, ,, praeſertim poſt Dictatus *Gregorii* VII. Pontifices *Romani* in illis, quas habuerunt Synodos, omnia ex privato motu, tamquam Monarchae abſoluti, ſub hac formula edixerunt: *Nos, ſacro adprobante, vel conſentiente Concilio, ſancimus, decernimus, ſtatuimus &c.* Primus hac formula uſus videtur *Innocentius* III. in Concilio *Lateranenſi* IV. an. 1215.,, Ita *Febronius* p. 131. Mirum *Febronio* excidiſſe, quae Canones *Lateranen-*

image not available

rum quiſquam eſt, qui neget auctoritatem definiendi in Conciliis non ad unum Pontificem, ſed ad ipſum generale Concilium, ſeu ad Pontificem, eique adhaerentes Epiſcopos pertinere. Concilium enim vere Oecumenicum, quod uniſverſam repraeſentat Eccleſiam, ex Pontifice & Epiſcopis conſtat. Quemadmodum ergo concors Epiſcoporum decretum, licet dogmaticum abſque Pontificis adprobatione editum, Oecumenici Concilii decretum haberi jure non poſſet, ita, inquit *Ballerinius* de *poteſt. Eccleſ. p.*34.; *generalis Concilii definitionem non conſtitueret praecedens ſolius Papae ſententia, niſi Epiſcoporum quoque ſuffragia cum ipſius definitione jungerentur. Nam proprie dictum* Oecumenici Concilii judicium *ex concordi Epiſcoporum & Capitis judicio coaleſcit, & vim ejuſdem Synodi propriam obtinet*. Igitur prima illa formula: *placuit ſacro Concilio*, ſi ab Oecumenico Concilio uſurpetur, *Romani* Pontificis, & Epiſcoporum concordiam indicat; altera *Nos ſacri auctoritate Concilii, & conſenſu* eamdem plane exprimit. Quamobrem haec illa *Theologiae conformior* dici potius ab *Alliacenſi* debuerat; ex prima enim nonniſi argumentando efficitur, definitionem, decretumve, quode agitur, a vere Oecumenica Synodo proficiſci, quatenus Epiſcoporum cum Pontifice conſenſio ſumitur, ſine qua ακεφαλον, non οικυμενικον Concilium foret; altera vero concordem capitis, & Epiſcoporum ſententiam per ſe ſe deſignat.

3. „ Novam, inquit *Febronius* p.133., „ in eumdem finem adinventam clauſulam

image
not
available

dentina decreta ubique ſuſciperentur, tantopere adlaborarunt, ſententia alienam, ipſemet continuo evertat. Quum enim paullo poſt moneat (p. 135.) *pleraque* Tridentina *decreta, ad diſciplinam, & reformationem ſpectantia, non adflatu Spiritus Sancti, ſed Curiae* Romanae *artibus fuiſſe condita*, an non ſuſpicandi locus erit, his ipſis *Curiae* Romanae *artibus*, quae Spiritus Sancti adflatum *Tridento* procul arcerent, factum fuiſſe, ut Concilium *ſubjicere vellet decreta ſua mero Pontificis arbitrio*? Ut ut eſt, hoc ſibi *Febronius* perſuadeat, velim, *Romanae* Curiae inimiciſſimos eſſe, *ſi qui contendant, Synodum his clauſulis univerſa decreta ſua circa diſciplinam arbitrio mero Pontificis ſubjeciſſe, ita ut ille eis adjicere, diminuere, immutare quidvis* PRO LVBITV *valeat*. Nam in generalium Synodorum canonibus nemo vere *Romanus*, ideſt Catholicus eſt, qui *Romanum* Pontificem *pro lubitu*, nempe abſque neceſſitatis, vel publicae utilitatis cauſſa diſpenſare poſſe adſentiatur. Quid ergo, inquiet *Febronius*, neceſſe erat, ut Concilium ejuſmodi formulis uteretur? Nemo enim ſummo Pontifici illis de cauſſis diſpenſandi facultatem umquam denegavit. Dicam fortaſſe, quod *Febronio* minus adridebit; Dicam tamen cum eodem *Ballerinio* pag. 44. *Hae formulae, Apoſtolicae auctoritatis praeſervativae, auctoritatem eidem proprio jure competentem, non autem ab ipſa Synodo conceſſam ſeu delegatam ſignificant: poteſtas enim* ſalva *dici nequit illa, quae cuipiam tribuitur, ſed quae eidem aliunde competere*

image
not
available

fer Antiſ. T.III. Lib.I. Cap. IV. n. 19. p. 176. Caeſen. edit.

§. II. *de praejudicio Ordinis Epiſcopalis ex Beneficiorum reſervatione, ex Annatis, & ex praeferentia Cardinalium.*

Quod ſpectat ad Beneficia, conſule Antiſ. T. IV. lib. V. cap. 3., & Antiſ. vindic. T.III. diſſ. VII. cap.V.

de annatis vide Antiſ. l. c. & Antiſ. vindic. T. III. diſſ. VII. cap. VI.

De Cardinalibus confer Antiſ. T. IV. lib.V. cap. 2. & Antiſ. vindic. T. IV. diſſ. X. cap. 1.

§. *de exemptione Regularium*

Antiſ. T. IV. lib. V. cap. 1. a n. 6. Antiſ. vindic. T. IV. diſſ. X. cap. 4.

TITVLVS VII.

De libertate Eccleſiae, ejuſque ſervandae remediis

§. I. *In quo conſiſtat libertas Eccleſiae*

Antiſ. vindic. T. IV. diſſ. X. cap. 3. Adde T. III. diſſ. VI. cap. 5. num. 13.

§. II. *De excommunicatione praeſertim illa, quae dicitur latae ſententiae.*

Antiſ. vindic. T.III. diſſ. VI. cap. 5. Epiſt.I. num. 19.

ANI-

image
not
available

dem abſens corpore, praeſens autem ſpiritu IAM IVDICAVI *&c. congregatis vobis .... tradere hujuſmodi Satanae*. Si jam IVDICAVERAT ipſe, quas judicii partes *Corinthiis* adſcribere potuit, aut quid eorum conſenſio lato jam judicio firmitatis contuliſſet?

§. III. de ſubtractione obedientiae	Antif. vindic. T.IV. diſſ. XII. cap. 5.

ANIMADVERSIO.

Hoc paragrapho *p.* 195. FEBRONIVS cum Cl. KAVFFMANS diſputat, negatque quod ille adſeruerat, *impium fuiſſe conſilium de conſtituendo intra fines* GALLIAE *novo Patriarcha*. Qui tamen hujus *conſilii* occaſionem, cauſſaſque penitius noverunt, haud temere ſuſpicantur, ex eorum, qui de hoc cogitabant, ſententia debuiſſe novum hunc Patriarcham & invito Romano Pontifice, & ad huius coercendam auctoritatem conſtitui, ut illum Apoſtolicae Sedis poteſtati obnoxium vix voluiſſe videantur. Id enimvero plane *impium* eſt; nec fortaſſe a vero aberravit BAYLIVS, dum in opere inſcripto *Nouvelles de la Republ. des lettres mens. Jul.* 1685. *p.* 712. ajebat, *que la creation d'un tel Patriarche démanderoit* NECESSAIREMENT: *que ceux, qui gouvernent, introduiſiſſent dans le Royaume une* NOUVELLE RELIGION. Confer CHARLASIVM *de libert. Eccl. Gallic. Lib. VIII. cap.* 4. *Leod. edit.* Auctorem Gallici Tractatus *de ſchiſmate* Ita-

image not available

APPENDIX
SEU
S. CYPRIANI
CARTHAGINENSIS
EPISCOPI, ET MARTYRIS
LIBER
DE UNITATE ECCLESIAE
Cum Illuſtriſs. MASSILIENSIS *Epiſcopi, &*
novi Editoris adnotationibus.

Septem libros de Baptiſmo ſcripſi, in quibus docui, nihil ſic valere ad refellendos Donatiſtas, *& ad eorum prorſus ora claudenda, ne adverſus Eccleſiam Catholicam ſuum ſchiſma defendant, quomodo litteras factumque* Cypriani

S. AVGVSTINVS
Lib. II. Retractat. cap. XVIII.

image
not
available

SANCTI CYPRIANI
EPISCOPI CARTHAGINENSIS
LIBER (1) 1
DE VNITATE ECCLESIAE (2) 2

I. QUUM moneat Dominus, & di- *Matth. V.*
cat: *Vos eſtis ſal terrae* (3), 13.
quumque nos eſſe jubeat ad in- 3
nocentiam ſimplices (4), & ta- 4
men cum ſimplicitate pruden- *Matth. X*
tes (5), quid aliud, Fratres dilectiſſimi, 6. 5
quam providere nos convenit & ſollicito cor-
de vigilantes ſubdoli hoſtis inſidias intelligere
pariter & cavere, ut qui Chriſtum Sapientiam
Dei Patris (6) induimus (7), minus ſapere in 6 7
tuenda ſalute intueamur.

II. Neque enim perſequutio ſola me-
tuenda eſt, & ea, quae ſubruendis, ac deji-
ciendis Dei ſervis aperta impugnatione graſ-
ſantur. Facilior cautio eſt, ubi manifeſta for-
mido eſt, & ad certamen animus ante prae-
ſtruitur, quando ſe adverſarius confitetur. Plus
metuendus eſt, & cavendus inimicus, quum la-
tenter obrepit, quum per pacis imaginem fal-
lens, occultis adceſſibus ſerpit, unde & no-
men ſerpentis adcepit; (8) ea eſt ejus ſem- 8
per aſtutia, ea eſt circumveniendi hominis
coeca & latebroſa fallacia.

III. Sic ab initio ſtatim mundi fefellit,
& verbis mendacibus blandiens rudes ani-
mas incauta credulitate decepit. Dominum

image
not
available

V. Cavenda ſunt autem, Fratres dilectiſſimi, non ſolum, quae ſunt aperta & manifeſta, ſed aſtutae fraudis ſubtilitate fallentia. Quid vero aſtutius, quidve ſubtilius, quam ut Chriſti adventu detectus, ac proſtratus inimicus, poſtquam lux gentibus venit (16), & 16
ſoſpitandis hominibus ſalutare lumen effulſit, ut ſurdi auditum gratiae ſpiritualis admitterent, aperirent ad Deum oculos ſuos coeci, infirmi aeterna ſanitate revaleſcerent, claudi ad Eccleſiam currerent, muti claris vocibus & precibus orarent; videns ille idola derelicta, & per nimium credentium populum ſedes ſuas, ac Templa deſerta, excogitaverit novam fraudem, ut ſub ipſo Chriſtiani nominis titulo fallat incautos?

VI. Haereſes invenit & ſchiſmata, quibus ſubverteret fidem, veritatem corrumperet, ſcinderet unitatem. Quos detinere non poteſt in viae veteris coecitate, circumſcribit, & decipit novi itineris errore. Rapit de ipſa Eccleſia homines; & dum ſibi adpropinquaſſe jam lumini, atque evaſiſſe ſaeculi noctem videntur, alias neſcientibus tenebras rurſus infundit, ut cum Evangelio Chriſti, & cum obſervatione ejus & lege non ſtantes, Chriſtianos ſe vocent, & ambulantes in tenebris habere ſe lumen exiſtiment, blandiente adverſario atque fallente, qui ſecundum Apoſtoli vocem, transfigurat ſe velut Angelum lucis, & *II. Cor. XI.*
Miniſtros ſuos ſubornat velut Miniſtros juſtitiae, adferentes noctem pro die, interitum pro ſalute, deſperationem ſub obtentu ſpei,

 per-

image
not
available

(40) , ſed exordium ab unitate proficiſcitur (41), 40 41
& Primatus *Petro* datur (42) , ut una Chri- 42
ſti Eccleſia , & Cathedra una monſtretur (43) 43
Et Paſtores ſunt omnes , & grex unus oſten-
ditur (44) , qui ab Apoſtolis omnibus unanimi 44
conſenſione paſcatur , ut Eccleſia Chriſti una
monſtretur . Quam unam Eccleſiam etiam in
Cantico Canticorum Spiritus Sanctus ex per-
ſona Domini deſignat , & dicit : *Una eſt colum-* *Cant. VI.*
ba mea , perfecta mea , una eſt matri ſuae ,
electa genitrici ſuae .

VIII. Hanc Eccleſiae unitatem , qui non
tenet , tenere ſe fidem credit (45) ? Qui Ec- 45
cleſiae renititur & reſiſtit , qui Cathedram *Pe-*
tri , ſuper quem fundata eſt Eccleſia , deſerit,
in Eccleſia ſe eſſe confidit (46) ? Quando & 46
beatus Apoſtolus *Paullus* hoc idem doceat &
Sacramentum unitatis oſtendat dicens : *Unum* *Epheſ. IV*
Corpus (47) *&* *unus ſpiritus* (48) , *una ſpes* 47 48
(49) *vocationis veſtrae , unus Dominus , una* 49
fides , unum Baptiſma , unus Deus .

IX. Quam unitatem firmiter tenere , &
vindicare debemus (50) , maxime Epiſcopi , 50
qui in Eccleſia praeſidemus (51) , ut Epiſco- 51
patum quoque ipſum unum (52), atque indivi- 52
ſum (53) probemus . Nemo fraternitatem men- 53
dacio fallat (54) , nemo fidei veritatem perfi- 54
da praevaricatione corrumpat : Epiſcopatus u-
nus eſt (55) , cujus a ſingulis (56) in ſoli- 55 56
dum (57) pars tenetur . Eccleſia quoque una 57
eſt (58) , quae in multitudinem latius incre- 58
mento foecunditatis extenditur . Quomodo ſo-
lis multi radii (59) , ſed lumen unum (60) , 59 60

image
not
available

Qui non eſt mecum, adverſus me eſt; & qui Matth.
mecum non colligit, ſpargit (67). Qui pacem XII.
Chriſti & concordiam rumpit, adverſus Chri- 67
ſtum facit. Qui alibi praeter Eccleſiam colli-
git, Chriſti Eccleſiam ſpargit. Dicit Dominus:
Ego & Pater unum ſumus. Et iterum de Pa- Joh. X.
tre & Filio & Spiritu Sancto ſcriptum eſt: *Et* I. Joh. V.
hi tres unum ſunt (68). 68

XII. Et quiſquam credit, hanc unitatem de Divina firmitate venientem, Sacramentis coeleſtibus cohaerentem ſcindi in Eccleſia poſſe, & voluntatum collidentium divortio ſeparari? Hanc unitatem qui non tenet, Dei legem non tenet, non tenet Patris & Filii fidem, vitam non tenet & ſalutem. Hoc unitatis Sacramentum, hoc vinculum concordiae inſeparabiliter cohaerentis oſtenditur, quando in Evangelio Tunica Domini Jeſu-Chriſti non dividitur omnino, nec ſcinditur, ſed ſortientibus de veſte Chriſti quis ipſam indueret (69), 69
integra veſtis adcipitur & incorrupta atque indiviſa tunica poſſidetur. Loquitur, ac dicit Scriptura divina: *De tunica autem, quia de ſu-* Joh. XIX
periore parte non conſutilis, ſed per totum textilis fuerat; dixerunt ad invicem: non ſcindamus illam, ſed ſortiemur de ea cujus ſit: Unitatem illa portabat de ſuperiore parte venientem, quae ab adcipiente ac poſſidente ſcindi omnino non poterat (70); ſed totam ſimul & ſoli- 70
dam firmitatem inſeparabiliter obtinebat. Poſſidere non poteſt indumentum Chriſti (71), 71
qui ſcindit & dividit Eccleſiam Chriſti. Contra denique quum, *Salomone* moriente, Re-

 gnum

vicem in dilectione, ſatis agentes ſervare unitatem ſpiritus in conjunctione pacis.

XIV. Stare tu & vivere putas poſſe de Eccleſia recedentem, ſedes ſibi alias & diverſa domicilia condentem, quum dictum ſit ad *Rahab*, in qua praeformabatur Eccleſia (74). 74
Patrem tuum & matrem tuam, & fratres tuos *Joſue II.*
& totam domum Patris tui colliges ad te ipſam in domum tuam, & omnis, qui exierit oſtium domus tuae foras, reus ſibi erit. Iterum Sacramentum Paſchae nihil aliud in Exodi lege continet, quam ut Agnus, qui in figura occiditur, in domo una edatur. Loquitur
Deus dicens: *In domo una comedetur, non* *Exod. XII.*
ejicietis de domo carnem foras. Caro Chriſti &
Sanctum Domini eiici foras non poteſt (75), 75
nec alia ulla credentibus praeter unam Eccleſiam domus eſt. Hanc domum, hoc unanimitatis hoſpitium deſignat & denunciat Spiritus San-
ctus in Pſalmis dicens: *Deus qui inhabitare* *Pſ. LVIII*
facit unanimes in domo (76). In domo Dei, 76
in Eccleſia Chriſti unanimes habitant, concordes & ſimplices perſeverant.

XV. Idcirco & in columba venit Spiri-
tus Sanctus (77), ſimplex animal (78) & lae- 77 78
tum, non felle amarum (79), non morſibus 79
ſaevum, non unguium laceratione violentum
(80); hoſpitia humana diligere, unius domus 80
conſortium noſſe; quum generant, ſimul filios edere; quum commeant, volatibus invicem cohaerere; communi converſatione vitam ſuam degere; oris oſculo concordiam pacis agnoſcere; legem circa omnia unanimitatis implere.

Haec

image not available

in vobis. Sic probantur fideles, ſic perfidi deteguntur. Sic & ante judicii diem heic quoque jam juſtorum, atque injuſtorum animae dividuntur, & a frumento paleae ſeparantur. Hi ſunt, qui ſe ultro apud temerarios convenas ſine divina diſpoſitione praeficiunt (84), qui ſe 84
praepoſitos ſine ulla ordinationis lege conſtituunt, qui nemine Epiſcopatum dante, Epiſcopi ſibi nomen adſumunt; quos deſignat in Pſalmis Spiritus Sanctus, ſedentes in peſtilentiae Cathedra, peſtes & lues fidei, ſerpentis ore fallentes & corrumpendae veritatis artifices, venena lethalia linguis peſtiferis evomentes: quorum ſermo ut cancer ſerpit, quorum tractatus pectoribus & cordibus ſingulorum mortale virus infundit. Contra hujuſmodi clamat Dominus, ab his refraenat, & revocat errantem plebem ſuam, dicens: *Nolite audire ſermones Pſeudo-prophetarum; quoniam viſiones cordis eorum fruſtrantur eos. Loquuntur, ſed non ab ore Domini. Dicunt eis, qui abjiciunt verbum Dei: Pax erit vobis, & omnibus ambulantibus in voluntatibus ſuis. Omnis qui ambulat in errore cordis ſui, non venient ſuper eum mala. Non loquutus ſum ad eos, & ipſi prophetaverunt. Si ſtetiſſent in ſubſtantia mea, & audiſſent verba mea, & ſi docuiſſent populum meum; convertiſſem eos a malis cogitationibus eorum.* Hos eoſdem denuo Dominus deſignat & denotat dicens: *Me dereliquerunt fontem aquae vivae, & effoderunt ſibi lacus detritos, qui non poſſunt aquam portare.*

Pſal. I. — II. *Timoth.* II. — *Hierem.* XXIII. — *Hierem.* II. 13.

XVIII. Quando aliud Baptiſma praeter unum

image
not
available

venit? Quomodo poſſunt duo aut tres in nomine Chriſti colligi, quos conſtat a Chriſto & ab ejus Evangelio ſeparari? Non enim nos ab illis, ſed illi a nobis receſſerunt (89)? Et quum haereſes & ſchiſmata poſtmodum nata ſunt, dum conventicula ſibi diverſa conſtituunt, veritatis caput atque originem reliquerunt. Dominus autem de Eccleſia ſua loquitur, & ad hos, qui ſunt in Eccleſia, loquitur, ut ſi ipſi concordes fuerint, ſi ſecundum quod mandavit & monuit, duo aut tres licet, collecti unanimiter oraverint, duo aut tres licet ſint, impetrare poſſint de Dei Majeſtate quod poſtulant. *Vbicumque fuerint duo aut tres collecti in nomine meo, ego,* inquit, *cum eis ſum*, cum ſimplicibus ſcilicet atque pacatis, cum Deum timentibus & Dei praecepta ſervantibus. Cum his duobus vel tribus licet eſſe ſe dixit, quomodo & cum tribus pueris in camino ignis fuit, & quia in Deum ſimplices atqne inter ſe unanimes permanebant, flammis ambientibus medios ſpiritu roris animavit. Quomodo Apoſtolis duobus in cuſtodia clauſis, quia ſimplices, quia unanimes erant, ipſe adfuit, ipſe reſolutis carceris clauſtris, ut verbum, quod fideliter praedicabant, multitudini traderent, ad forum rurſus impoſuit.

89

Dan. III. 50.

Act. V.

XX. Quando ergo in praeceptis ſuis ponit & dicit: *Vbi fuerint duo aut tres collecti in nomine meo, ego cum eis ſum*, non homines ab Eccleſia dividit, qui inſtituit & fecit Eccleſiam, ſed exprobrans diſcordiam perfidis, & fidelibus pacem ſua voce commendans, oſtendit, magis eſſe ſe cum duobus aut tribus unanimi-

image
not
available

omnia mea, & ſi tradidero corpus meum, ut ardeam (91), *caritatem autem non habeam, nibil proficio. Caritas magnanima eſt, caritas benigna eſt, caritas non aemulatur, non agit perperam, non inflatur, non irritatur, non cogitat malum, omnia diligit, omnia credit, omnia ſperat, omnia ſuſtinet. Caritas numquam excidit.* Numquam, inquit, excidit caritas. Haec enim ſemper in Regno erit, haec in aeternum fraternitatis ſibi cohaerentis unitate durabit. Ad Regnum Coelorum non poteſt pervenire diſcordia (92). Ad praemia Chriſti, qui dixit: *Hoc eſt mandatum meum, ut diligatis invicem, quemadmodum dilexi vos*, pertinere non poterit, qui dilectionem Chriſti perfida diſſenſione violavit. Qui caritatem non habet, Deum non habet. *Johannis* Beati Apoſtoli vox eſt: *Deus*, inquit, *dilectio eſt, & qui manet in dilectione, in Deo manet, & Deus in illo manet*. Cum Deo manere non poſſunt, qui eſſe in Eccleſia unanimes noluerunt. Ardeant licet flammis, & ignibus traditi, vel objecti beſtiis animas ſuas ponant, non erit illa fidei corona, ſed poena perfidiae (93), nec religioſae virtutis exitus glorioſus, ſed deſperationis interitus. Occidi talis poteſt, coronari non poteſt (94).

91 · 92 · *Joh. XV. 12.* · *1. Joh. IV* · 93 · 94

XXII. Sic ſe Chriſtianum eſſe profitetur, quomodo & Chriſtum diabolus ſaepe mentitur, ipſo Domino praemonente & dicente: *Multi venient in nomine meo dicentes, ego ſum Chriſtus, & multos fallent*. Sicut ille Chriſtus non eſt, quamvis fallat in nomine, ita nec Chriſtianus videri poteſt, qui non permanet in Evangelii ejus & fidei veritate. *Marc. XIII.6.*

XXIII. Ne-

image
not
available

ejuſdem mali infeſta clades, & exurgere & pullulare plus coepit haereticae pravitatis & ſchiſmatum venenata pernicies: quia & ſic in occaſu mundi fieri oportebat, praenuntiante per Apoſtolum nobis & praemonente Spiritu Sancto: *In noviſſimis*, inquit, *diebus aderunt tempora moleſta, & erunt homines ſibi placentes, ſuperbi, tumidi, cupidi, blaſphemi, Parentibus inobedientes, ingrati, impii, ſine adfectu, ſine foedere, delatores, incontinentes, immites, bonum non amantes, proditores, procaces, ſtupore inflati, voluptates magis quam Deum diligentes, habentes deformationem Religionis, virtutem autem ejus abnegantes. Ex iis ſunt, qui repunt in domos, & praedantur mulierculas* (98) *oneratas peccatis* (99), *quae ducuntur variis deſideriis, ſemper diſcentes & numquam ad ſcientiam veritatis pervenientes. Et quomodo* Jannes *&* Mambres *reſtiterunt* Moyſi, *ſic & hi reſiſtunt veritati, ſed non proficient plurimum. Imperitia enim eorum manifeſta erit omnibus, ſicut & illorum fuit*. Adimplentur quaecumque praedicta ſunt, & adpropinquante jam ſaeculi fine, hominum pariter ac temporum probatione venerunt. Magis ac magis adverſario ſaeviente error fallit, extollit ſtupor, livor incendit, cupiditas excoecat, depravat impietas, ſuperbia inflat, diſcordia exaſperat, ira praecipitat.

II. Timoth. III.

98
99

XXV. Non tamen nos moveat, aut turbet multorum nimia & abrupta perfidia, ſed potius fidem noſtram praenuntiante rei veritate corroboret, Ut quidam tales eſſe coeperunt, quia haec ante praedicta ſunt, inſtruente Domino

image
not
available

derunt. Terra compagibus ruptis in profundum ſinum patuit, ſtantes atque viventes recedentis ſoli hiatus abſorbuit. Nec tantum eos, qui auctores fuerant, Dei indignantis ira percuſſit, ſed & ceteros ducentos quinquaginta participes ejuſdem furoris & comites, qui coagulati cum iiſdem ſimul ad audaciam fuerant, exiens a Domino ignis properata ultione conſumpſit, admonens ſcilicet & oſtendens contra Deum fieri, quidquid improbi fuerint ad deſtruendam ordinationem Dei humana voluntate conati.

XXVIII. Sic & *Ozias* Rex, quum thuribulum ferens & contra legem Dei ſacrificium ſibi violenter adſumens, reſiſtente ſibi *Azaria* Sacerdote, obtemperare nollet & cedere, divina indignatione confuſus & leprae varietate in fronte maculatus eſt, ea parte corporis notatus offenſo Domino, ubi ſignantur, qui Dominum promerentur. Et Filii *Aaron* qui impoſuerunt Altari ignem alienum, quem non praeceperat Dominus, in conſpectu ſtatim Domini vindicantis exſtincti ſunt. *II. Paralip. XX. IV. Reg. V.*

XXIX. Quos imitantur ſcilicet, atque ſectantur, qui Dei traditione contempta alienas doctrinas adpetunt, & magiſteria humanae inſtitutionis inducunt; quos increpat Dominus, & objurgat in Evangelio ſuo dicens: *Rejicitis mandatum Dei, ut traditionem veſtram ſtatuatis*. *Marc. VII. 9.* Pejus hoc crimen eſt, quam quod amiſiſſe lapſi videntur; qui tamen in poenitentia criminis conſtituti Deum plenis ſatisfactionibus deprecantur. Heic Eccleſia quaeritur & rogatur; illic Eccleſia repugnatur. Heic poteſt neceſſitas fuiſ-

image
not
available

ronam juſtitiae, niſi quia recedente juſtitia, recedat neceſſe eſt & corona. Confeſſio exordium gloriae eſt, non meritum jam coronae: nec perficit, ſed initiat dignitatem. Quumque ſcriptum ſit: *Qui perſeveraverit uſque in finem, hic ſalvus erit*, quidquid ante finem fuerit, gradus eſt, quo ad faſtigium ſalutis adſcenditur, non terminus, quo jam culminis ſumma teneatur. *Matth. X. 22.*

XXXI. Confeſſor eſt; ſed poſt confeſſionem periculum majus eſt, quia plus adverſarius provocatus eſt. Confeſſor eſt; hoc magis ſtare debet cum Domini Evangelio per Evangelium gloriam conſequutus a Domino. Ait enim Dominus: *Cui multum datur, multum quaeritur ab eo; & cui plus dignitatis adſcribitur, plus de illo exigitur ſervitutis*. Nemo per Confeſſoris exemplum pereat, nemo injuſtitiam, nemo inſolentiam, nemo perfidiam de Confeſſoris moribus diſcat. Confeſſor eſt; ſit humilis & quietus, ſit in actu ſuo cum diſciplina modeſtus; ut qui Chriſti Confeſſor dicitur, Chriſtum, quem confitetur, imitetur. Nam quum dicat ille: *Qui ſe extollit, humiliabitur, & qui humiliat ſe exaltabitur*, & ipſe a Patre exaltatus ſit, quia ſe in terris ſermo & virtus & ſapientia Dei Patris humiliavit, quomodo poteſt extollentiam diligere, qui & nobis humilitatem ſua lege mandavit, & ipſe a Patre ampliſſimum nomen praemio humilitatis adcepit? Confeſſor eſt Chriſti; ſed ſi non poſtea blaſphemetur per ipſum majeſtas & dignitas Chriſti. Lingua Chriſtum confeſſa non ſit maledica; non ſit turbulenta; non conviciis & litibus perſtrepens audi- *Luc. XVIII. 48.* *Luc. XVIII. 24.*

di-

image
not
available

diati, tam ſunt in conſervanda Chriſti pace laudabiles, quam fuerunt in Diaboli congreſſione victores.

XXXIV. Opto equidem, dilectiſſimi Fratres, & conſulo pariter, & ſuadeo, ut ſi fieri poteſt, nemo de fratribus pereat, & conſentientis populi Corpus unum gremio ſuo gaudens Mater includat.

XXXV. Si tamen quoſdam ſchiſmatum duces, & diſſenſionis auctores in coeca & obſtinata dementia permanentes non potuerit ad ſalutis viam conſilium ſalubre revocare, ceteri tamen vel ſimplicitate capti, vel errore inducti, vel aliqua fallentis aſtutiae calliditate decepti, a fallaciae vos laqueis ſolvite, vagantes greſſus ab erroribus liberate, iter rectum viae coeleſtis agnoſcite. Conteſtantis Apoſtoli vox eſt: *Praecipimus vobis*, inquit, *in nomine Domini noſtri* Jeſu Chriſti, *ut recedatis ab omnibus Fratribus ambulantibus inordinate, & non ſecundum traditionem, quam adceperunt a nobis*. Et iterum dicit: *Nemo vos decipiat inanibus verbis. Propterea enim venit ira Dei ſuper filios contumaciae. Nolite ergo eſſe participes eorum*. Recedendum eſt a delinquentibus, vel immo fugiendum, ne dum quis male ambulantibus jungitur, & per itinera erroris & criminis graditur, a via veri itineris exerrans, pari crimine & ipſe teneatur.

II. Theſ. III. 6.

Epheſ. V. 6. 7.

XXXVI. Deus unus eſt, & Chriſtus unus, & una Eccleſia ejus, & Fides una, & Plebs una in ſolidam corporis unitatem concordiae glutino copulata. Scindi unitas non po-

image
not
available

Fratribus ejus. Et ideo quia efficacibus preci-
bus orabant, cum fiducia poterant quodcumque
de Domini miſericordia poſtulabant . In nobis
vero ſic unanimitas diminuta eſt , ut largitas
operationis infracta eſt.

XXXIX. Domos tunc & fundos venum-
dabant , & theſauros ſibi in coelo reponentes,
diſtribuenda in uſus indigentium pretia Apoſto-
lis offerebant. At nunc de Patrimonio nec de-
cimas damus; & quum vendere jubeat Domi-
nus , emimus potius , & augemus . Sic in nobis
emarcuit vigor fidei , ſic credentium robur e-
languit. Et idcirco Dominus tempora noſtra
reſpiciens , in Evangelio ſuo dicit: *Filius homi-* *Luc.*
nis quum venerit, putas inveniet fidem in ter- *XVIII.*
ra (106)? Videmus fieri, quod ille praedixit. 8. 106
In Dei timore , in lege juſtitiae , in dilectione ,
in opere fides nulla eſt (107). Nemo futurorum 107
metum cogitat, diem Domini & iram Dei & in-
credulis ventura ſupplicia & ſtatuta perfidis ae-
terna tormenta conſiderat. Quod metueret con-
ſcientia noſtra , ſi crederet (108). Quia non 108
credit omnino (109), nec metuit. Si autem cre- 109
deret ,& caveret. Si caveret, evaderet.

XL. Excitemus nos quantum poſſumus ,
dilectiſſimi Fratres , & ſomno inertiae veteris
abrupto , ad obſervanda & gerenda Domini
praecepta vigilemus. Simus tales quales eſſe
nos ipſe praecepit , dicens : *Sint lumbi veſtri* *Luc.*
adcincti , & lucernae ardentes in manibus ve- *XII. 35.*
ſtris , & vos ſimiles hominibus expectantibus Do- *36. 37.*
minum ſuum , quando veniat a nuptiis , ut quum
venerit & pulſaverit , aperiant ei . Beati ſervi

quos

image
not
available

IN EXSCRIPTVM

SANCTI CYPRIANI

LIBRVM

ADNOTATIONES.

(1) S. *Cyprianus* librum hunc a. CCLI. ſub Pa- 1
pae *Cornelii* Pontificatu, imperantibus *Gallo*, *Voluſiano*, & *Hoſtiliano* compoſuit. Hoc de libro Sanctus Epiſcopus loquitur in epiſtola (II.) quam a. CCLII. ad *Confeſſores Romam* miſit, illis de reditu ex ſchiſmate gratulaturus. *Sed &*, inquit, *Catholicae Eccleſiae unitatem, quantum potuit, expreſſit noſtra mediocritas. Quem libellum magis ac magis nunc vobis placere confido, quando eum jam ſic legitis, ut & probetis & ametis*. M.

(2) Hoc titulo *Baluzius* hocce opuſcu- 2
lum praenotavit. Qua in re S. *Auguſtinum* ſequutus eſt, qui (*Lib. II. contr.* Creſcon) illud his verbis appellat: *Cui* Cyprianus *ipſe quale teſtimonium perhibeat, audi ex Epiſtola, quam conſcripſit*. *Facundus* quoque (*Lib. I. p.* 16.) Epiſtolae aut Libri *de unitate* nomine illud indicat: *Epiſtola, ſeu liber de unitate*; ſic enim ibi legendum, non *de Trinitate*, ut editi Libri exhibent, quum nullam *Cyprianus* epiſtolam, nullum Librum *de Trinitate* conſcripſerit. Aliis (ut *Lomberto* in *Gallica Cyprianicorum* operum interpretatione *Rothomagi* a. MDCCXVI. vulgata, & D. *Remigio Ceilliero* in generali ſacro-

image
not
available

tem intentionem rectam, non quidem directe, (quia hoc pertinet ad omnem virtutem) ſed excludendo duplicitatem, qua homo unum praetendit, & aliud intendit. M.

(5) Hac de re audiendus S. *Auguſtinus* in libro *de moribus Eccleſiae* Catholicae (*Cap. XXIV. n.* 45.) *Nec de prudentia diutius diſſerendum eſt, ad quam dignoſcentia pertinet adpetendorum & vitandorum ... Hujus autem ſunt excubiae, atque diligentiſſima vigilantia, ne ſubrepente paullatim mala ſuaſione fallamur. Unde ſaepe Dominus, Vigilate, clamat* (Matth. XXIV.42.) & *ambulate dum lucem habetis, ne vos tenebrae comprehendant. Itemque dicitur* (Joh.VIII.6.) : *neſcitis, quia modicum fermentum totam maſſam corrumpit*. Eſt tamen falſa prudentia, quam S. *Paullus* (II. Cor.V.6.) *prudentiam carnis* appellat, mortem animabus inferens, quum vera prudentia, quam idem Apoſtolus *prudentiam ſpiritus vocat* (Rom.VIII. 6.), vitam, pacemque impertiatur. *Nam prudentia carnis mors eſt: prudentia autem ſpiritus, vita & pax*. Falſa iſthaec prudentia nonniſi creata bona amat & exquirit. Hinc quum ejuſmodi bona *carnis bona* generatim vocentur, ut a bonis, quorum deſiderium ſpiritus gratiae ingerit, diſtinguantur, huic vitio *prudentiae carnis* nomen inditum fuit. Qui autem illi ſe dedunt, peccato obnoxii ſunt. *Et ideo*, inquit S. *Thomas* (2.2. q.55. a. 1. in corp.) *prudentia carnis proprie dicitur, ſecundum quod aliquis bona carnis habet ut ultimum finem ſuae vitae. Manifeſtum eſt autem, quod hoc eſt peccatum*.

Con-

image
not
available

Paulli (ad Rom. XIII. 14.) *Sed induimini Dominum noſtrum* Jeſum *Chriſtum* : quorum ſimilia ea ſunt ejuſdem *Paulli* (Gal. III. 27.) *Quicumque enim in Chriſto baptizati eſtis , Chriſtum induiſtis*. M.

(8) S. *Auguſtinus Geneſis* initium explanans 8
de ſerpente ait : *Serpens autem ſignificat Diabolum , qui ſane non erat ſimplex . Quod enim dicitur ſapientior omnibus beſtiis , figurate inſinuatur ejus verſutia*. M.

(9) Ignorabat Daemon , Chriſtum eſſe 9
Dei Filium ; neque eum ſi noviſſet , tentare auſus fuiſſet. *Principem hujus mundi* (ajebat in Epiſtola ad *Epheſios* S. *Ignatius*) *latuit* Mariae *Virginitas & partus ipſius , ſimiliter & mors Domini* , non quod *Mariae* eſſe filium ignorarit ; ſed quod quem *Mariae* eſſe noverat , Dei filium minime habuerit. Ipſa , qua eum tentavit , ratio ſatis oſtendit , diabolum magnis hac de re ſuſpicionibus laboraſſe , ac de veritate detegenda fuiſſe ſollicitum. Duo igitur ille Dominum tentans ſpectavit ; primum ut eſſetne Chriſtus Dei filius , perſpiceret ; deinde ut de eo , ſi nihil ſupra hominem foret , victoriam referret. Quod ad illud adtinet , ita *Hieronymus* (Comm. in Matth. cap. IV.) *In omnibus tentationibus hoc agit Diabolus , ut intelligat , ſi Filius Dei ſit : ſed Dominus ſic reſponſionem temperat , ut eum relinquat ambiguum*. M.

(10) Unigenitus Dei filius peccato obno- 10
xius non erat ; nec dolis igitur irretiri ; nec vinci poterat. M.

(11) Duplex mortis genus eſt, cui pec- 11

ca-

image
not
available

re nititur, diabolus eſt; flumina Antichriſti, qui contra Chriſtum ſapiunt; venti ſpiritalia nequitiae in coeleſtibus, nempe daemones, qui cum eorum capite ad perdendos homines conſpirant; ut indicat *Paullus* in epiſtola ad *Epheſios*, *qui* (quod idem *Hieronymus* ait ibid.) *poſt artes magicas ſcire debuerant, a quibus fuiſſent aliquando decepti*. M.

(13) Chriſtum ſcilicet, ſupra quem fide 13
& operibus aedificamur. *Super hujuſmodi petram*, inquit S. *Hieronymus* (loco nuper indicato) *non inveniuntur ſerpentis veſtigia*. M.

(14) Fidem habere ſine operibus poſſu- 14
mus. Docet id diſerte S. *Paullus* 1. Cor. XIII. 2. *Et ſi habuero omnem fidem, ita ut montes transferam, caritatem autem non habuero, nihil ſum*. At ejuſmodi fides mortua eſt. *Vis autem ſcire, o homo inanis, quoniam fides ſine operibus mortua eſt?* (Jac. II. 20.) Audeat ne aliquis hac fide praeditus, ſe Chriſti diſcipulum appellare? quum licet ejus praeceptiones ſuſcipiat, non illas tamen ſequatur, atque adeo dedecoret. M.

(15) Ejuſmodi ſunt, qui *non captivant* 15
intellectum in obſequium fidei. Poſt multas demum inquiſitiones nil fere, quam dubitare noverunt, aut ſi nulla illis dubitatio injiciatur, in graviſſimos errores prolabuntur. Quid, ut exemplo rem confirmem, illis ineptius, quid miſerabilius, quae ab Ethnicis Philoſophis de divinitate diſputata fuiſſe comperimus? Abſurdae iſtiuſmodi opiniones, & errores virorum, qui ingenii doctrinaeque fama celebrabantur,

image
not
available

tas ab eodem Chriſto praecepta non teneatur. Haec jam cum ſuperioribus confer: *hoc eo fit, fratres dilectiſſimi, dum ad veritatis originem non reditur* (en primam illam haereſum, & ſchiſmatum cauſſam), *nec caput quaeritur* (en alteram), *nec magiſtri coeleſtis doctrina ſervatur* (en tertiam). Quemadmodum ergo *caput*, quod non *quaeritur*, *deſertae* Petri *Cathedrae*, *nec tenta unitas magiſtri coeleſtis non ſervatae doctrinae* reſpondet; ita ut *unitatis origini*, quae *non ſpectatur*, origo, *ad quam non reditur*, plane reſpondeat, non certe *veritatis* ſit oportet, ſed *unitatis*.

(19) Chriſtus caput eſt Eccleſiae inviſibile; univerſae Eccleſiae viſibile caput eſt ſummus Pontifex, uti quique Epiſcopi ſingularum, quibus praeſunt, Eccleſiarum. *Novatianus*, ejuſque factio a *Cornelio* Papa legitime electo defecerat; *Feliciſſimus* cum ſuis adſeclis ab Epiſcopo ſuo *Cypriano*, qui cum *Cornelio*, univerſaque Eccleſia communionis vinculo colligabatur. Schiſmatici, quos *Cyprianus* hoc libro refellit, caput non agnoſcebant; immo ſummum Pontificem, & *Carthaginienſem* Epiſcopum calumniis inceſſere, ac populi invidiam in eos uti Epiſcopatu indignos, quibuſcum communicare nefas eſſet, conflare ſatagebant. M. Vera haec ſunt, ſed niſi fallor, ad *Cypriani* ſententiam non pertinent. Nam caput, de quo heic *Cyprianus* loquitur, prorſus de uno *Romano* Pontifice cum *Pamelio* intelligendum. Explicans enim, quodnam illud caput ſit, ait: *probatio eſt ad fidem facilis compendio veritatis. Loquitur* 19

eos petra: *petra autem erat Chriſtus*. Salvator ſuam cum *Simone Johannis* filio poteſtatem communicans, illi quoque nomen impartitur, ad ſublime, quod ei deferebat, munus deſignandum cetera inter ſua nomina adcommodatius. Supra ipſum veluti ſupra viſibile caput condenda eſt Eccleſia; hacque de cauſſa *Petrus* appellabitur: *quia tu es Petrus*. Idem cum ceteris Apoſtolis praeſtitit, dum eos ad illuſtrandas Evangelii luce nationes miſit: eſt utique ipſe *αυτονομαςικως lux mundi*; eos tamen, quum Apoſtolatus, quo functuri erant, munera, effectuſque indicare vellet, lucem mundi vocavit: *vos eſtis lux mundi*. M. Haec *Maſſilienſis* Praeſulis adnotatio ex SS. *Hieronymo* & *Leone* M. ſumpta eſt, quorum ille comm. in Matth. Cap. XVI. ait: *Sicut ipſe lumen Apoſtolis donavit, ut lumen mundi appellarentur... ita* & Simoni, *qui credebat in Petram Chriſtum*, Petri *largitus eſt nomen, ac ſecundum metaphoram Petrae recte ei dicitur, aedificabo Eccleſiam meam ſuper te*. Alter vero Serm. III. edit. Queſn. Cap. II. *Ego tibi notam facio excellentiam tuam, quia tu es* Petrus, *ideſt, quum ego ſim inviolabilis Petra, ego lapis angularis, qui facio utraque unum, ego fundamentum, praeter quod nemo poteſt aliud ponere, tamen tu quoque petra es, quia mea virtute ſolidaris, ut quae mihi poteſtate ſunt propria, ſint tibi mecum participatione communia*.

(22) Petra, de qua hoc loco Chriſtus loquitur, Princeps eſt Apoſtolorum. Docet id infra S. *Cyprianus*, ubi ait: *ſuper illum unum* 22

 aedi-

image not available

ſionibus ſunt vindicanda. Ait ille in *commentatione hiſtorico-Theologica de Juriſdictione Pontificis Romani Cap.IV.* §.80.: *tenendum eſt, petram iſtam, quam fundamentum Eccleſiae fore Chriſtus tunc praedicebat, non eſſe Petrum, ſed confeſſionem ab eo editam, ſeu veritatem iſtam quam ſuo & collegarum nomine confeſſus fuerat: Tu es Chriſtus, filius Dei viventis.* At quibus id argumentis efficere ſe poſſe exiſtimat? omnino quinque; quae illius fere verbis proponam.

1. „ Chriſtus non dicit, *Tu es* Petra, „ *& ſuper hac petra aedificabo &c.*, *ſed tu es* „ Petrus *& ſuper hac petra &c.* *σὺ εἶ Πέτρος,* „ *καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ*, qua diverſa loquen- „ di ratione (ſignificat) aliud eſſe *Petrum*, ad „ quem loqueretur, & aliud eſſe Petram, cui „ ſuam vellet imponere Eccleſiam. Certe ſi „ declarare voluiſſet, *Petrum* eſſe Petram il- „ lam, in qua aedificanda eſſet Eccleſia, ſine „ dubio dixiſſet: *Tu es* PETRA, *& ſuper* „ *hac* PETRA &c. Sic enim res extra dubium „ poſita fuiſſet, & extra dubium poni debuiſ- „ ſet, ſi *Petrus* his verbis conſtituendus fuiſ- „ ſet caput Eccleſiae, quod adverſariis primum „ fidei caput eſſe videtur „. Ego vero, etſi id a nobis *fingi Schubertus* paullo poſt adſerit, non dubito, quin *Chriſtus* non *Petri* nomine, ſed *Syriaco Cephae* uſus ſit. Nam ut illud praeteream, quod apud doctiores quoſque compertum eſt, *Chriſtum Syro-Chaldaicum* ſermonem, qui paſſim apud *Hebraeos* ſui temporis obtinebat, uſurpaſſe (quid enim eos morer,

image
not
available

praeſefert. *Tu es rupes, & ſuper hanc rupem Armeni*, atque *Aethiopes* legunt; *Arabes* vero: *tu es aſcara* (ſaxum) *& ſuper hoc aſcara* (ſaxum). *Sanac* utrobique, *Petra* ſcilicet eſt *Perſis*; alia vero *Perſica* interpretatio ex *Eduardi Pocochii* codice in ſextum *Waltonianorum* Bibliorum volumen illata, quam editor *le Clerc* vetuſtioris *Syriaci* exempli verſionem habet, *Chriſti* ſententiam his verbis reddit: *Tu es petra meae Religionis, ac fundamentum meae Eccleſiae ſuper te jacietur*. Alia in hanc rem profert Eminentiſs. *Perronius* in magno illo opere, quod *Pariſiis* 1620. prodiit inſcriptum: *replique a la réponſe du Roy de la grand Bretagne Lib. I. cap. 56. p. 545. ſeq.* Nec tanta tam variarum gentium in hoc interpretando textu conſenſio ſatis firmo argumento erit, a *Chriſto Simonem* non *Petri*, ſed *Petrae* nomine deſignatum fuiſſe? Lepidus eſt *Schubertus*, qui tot antiquiſſimis verſionibus unum *Graecum* textum opponat, eumque, quo ceteris omnibus praeſtantior habeatur, *a Deo inſpiratum* appellet. Sed dum hujuſce divini adflatus tabulas proferat, (quod difficillimum tamen illi futurum edico, quum *Matthaeum hebraico* ſcripſiſſe ſermone perpetua antiquitatis opinio, & omnium veterum Scriptorum auctoritas doceat, atque adeo non *Graecus*, ſed *hebraicus*, ſi aetatem tuliſſet, textus divino adflante numine perſcriptus haberi deberet); dum, inquam, ille *Graecum Matthaei* textum inſtinctu Dei ac ratione prodiiſſe confirmet; id ceteri cum *Maldonato*, aliiſque nobiliſſimis Catholicarum partium interpretibus ani-

image
not
available

& eam Chriſtus reſpicit, eamque Petram vocat, cui ſuam Eccleſiam ſuperſtruere vellet. Quid igitur oportuit Chriſtum praefari: *Tu es Petrus?* oportuit enimvero, ſi *Schubertum* audimus. *Praeclaram utique confeſſionem heic Apoſtolus ediderat. Chriſtus vero, qui illius inconſtantiam, & temeritatem optime noverat, ejuſque lapſum & abnegationem praevidebat, hac occaſione eum monere volebat, ut in hac confeſſione, inſtar petrae, conſtans & immobilis permaneret.* Quamobrem Chriſti verba in hunc modum eodem *Schuberto* interprete ſunt exponenda. *Appellaris* Petrus, *ut in confitendo ſimilis ſis veritati, quam nunc confeſſus eſt, & quam petram eſſe, tibi dico, cui inniti debeat mea Eccleſia. Ergo*, (demum concludit *Lutheranus* Doctor) *haec praefatiuncula*, tu es Petrus, *non eſt vox declarantis, neque promittentis, ſed hortantis & commonefacientis*. Pudet fere tam abſurdas, ineptaſque nugas exſcribere. His tamen quis crederet? *Haelmſtadienſis* Profeſſor *Romanam* Cathedram disjicere ſe poſſe confidit. O miſeros homines, qui a recto fidei tramite aberrarunt! quid reſtat, niſi ut & humanitatem ipſam vaniſſimis deliramentis dedecorent? *Chriſtus* utique, atque adeo ejus fides fundamentum eſt; *ſi enim*, ut S. *Auguſtinus* ait *de fide & operibus cap.* 16., *Chriſtus eſt fundamentum, procul dubio & fides Chriſti*. Verum *Schubertus* ſi ſectariorum ſuorum more *Religionem*, atque *Eccleſiam* non confunderet, profecto intelligeret, quae de fundamento *ſubſtantiali*, atque *dogmatico* nobis obtrudit, ad Religionem ſpe-

image
not
available

nes fideles in iis rebus, quae ad fidem, cultum, & mores, atque adeo ad Eccleſiae aedificationem pertinent, Eccleſiam ſuam ſuſtentans *ad conſummationem Sanctorum, ut evadamus omnes in virum perfectum* (Eph. IV.) Verum hanc ipſam fundamenti rationem placuit *Chriſto* cum *Petro* communicare. Id eleganter explicat *Aſterius Amaſeae* Epiſcopus *Orat. in Petr. & Paul.* his verbis: „ Sane vero *Iſaias*
„ vaticinio ait, poſuiſſe Patrem filium *lapi-*
„ *dem angularem*, nimirum ſignificans mundi
„ totam concretionem illo fundamento, ac baſi
„ nixam eſſe. Quin & rurſus Unigenitus, uti
„ ſacris Evangelii libris conſcriptum eſt, *Pe-*
„ *trum* Eccleſiae fundamentum dicit: *Tu es*
„ Petrus, *& ſuper hanc Petram aedificabo &c.*
„ Primus revera hic, ceu grandis quidem,
„ ac durus lapis in mundi hujus cava demiſſus
„ eſt, ſive in convallem plorationis, quemad-
„ modum *David* ait, ut Chriſtianos omnes
„ ſuperaedificatos portans in ſublime, nem-
„ pe ad ſpei noſtrae domicilium, ſubvehat.
„ Fundamentum aliud nemo poteſt ponere
„ praeter hoc, quod poſitum eſt, quod eſt *Chri-*
„ *ſtus Jeſus*. Sed & ſimili quoque Salvator no-
„ ſter appellatione primum ſuum diſcipulum
„ honeſtandum duxit nominans *fidei Petram*.
„ Per *Petrum* ergo, verum, ac fidelem pie-
„ tatis doctorem effectum, Eccleſiarum ſtabi-
„ lis inflexaque firmitas conſiſtit „. Fuerunt equidem poſt exortam *Arrianam* haereſim non pauci Patres, qui *Petri* fidem *petrae*, ſuper quam aedificanda erat a Chriſto Eccleſia, nomine

image not available

„ inviolabilis petra ; ego lapis angularis, qui „ facio utraque unum ; ego fundamentum, praeter quod nemo poteſt aliud ponere : tamen „ tu quoque petra es, quia mea virtute ſolidaris, ut quae mihi poteſtate ſunt propria „ ſint tibi mecum participatione communia. „ *Et ſuper hanc petram aedificabo Eccleſiam meam &c.* ſuper hanc, inquit, fortitudinem „ aeternum extruam templum, & Eccleſiae „ meae coelo inferenda ſublimitas in hujus fidei firmitate conſurget. Hanc CONFESSIONEM portae inferi non tenebunt, mortis „ vincula non ligabunt „. Alios in hanc rem Patres vide apud *Ballerinium* (*de vi ac ratione Primatus p.* 57. *ſeqq.*) Ceterum ut recte animadvertit doctiſſimus *Valentia in Analyſi fidei* (*p.* VII. *pag.* 234. *Ingolſtad. edit. an.* 1585.) „ quod ad rem ipſam adtinet, nihil intereſt, „ utrum ſupra *Petrum*, fidem certo ac ſingulariter confitentem, atque docentem, vel ſupra certam & ſingularem *Petri* confeſſionem, „ Eccleſiam fundatam eſſe dicas. Eodem enim „ res redit. Nam neque nos, quum ex ſententia Patrum ſupra *Petrum* fundatam Eccleſiam eſſe adfirmamus, perſonam *Petri* cogitamus nudam, ſed explicantem certam de „ Filio Dei fidem; neque etiam illo loco vel „ nuda fidei confeſſio per ſe ipſa, vel alterius „ hominis, praeterquam *Petri*, poteſt intelligi. „ Dicit enim Chriſtus : *ſuper hanc petram*, id „ eſt, ſuper te, *Petre*, confitentem, atque „ adeo ſuper confeſſionem fidei tuam certam „ & immobilem. Itaque utrumque videmus a vete-

image
not
available

Hilarius ait: *& dignum plane confeſſio* Petri *praemium conſequuta eſt, quia Dei filium in homine vidiſſet ... o in nuncupatione novi nominis Eccleſiae fundamentum, dignaque aedificatione illius petra &c.*! Paucis *Hieronymus* (*Lib. III. Comm. in Matth.*) *Mercedem recepit vera confeſſio*. Addatur his *Theophylactus* in hunc ipſum *Matthaei* locum: *Remunerat* Petrum *Dominus, mercedem illi dans magnam, quod ſupra eum aedificavit Eccleſiam*. Valeat ergo cum ſuis fundamentis *ſubſtantiali, organico, & dogmatico Haelmſtadienſis* Profeſſor; nobis non licet eſſe tam aut inſanis aut improbis, ut & a luculentiſſimis Patrum ſententiis diſſideamus, & ipſa *Chriſti* Domini verba nefario auſu corrumpamus.

3. „ Si *Petrus*, inquit Schubertus *pag.* „ 201., eſſet illa petra, Eccleſiam ſuſtentatu„ ra, ea quoque in *Petro* fundata & aedificata „ fuiſſet, ipſo *Chriſto* adhuc vivente, & in „ terris ambulante. Nam ipſius Eccleſia jam „ tum erat plantata & fundata, & verba, „ *aedificabo Eccleſiam*, non ſignificant, quid „ Chriſtus facere incepturus, ſed quid facere „ continuaturus eſſet. Quum vero *Chriſtus* in„ ter homines adhuc verſaretur, quis diceret, „ tunc non *Chriſtum*, ſed *Petrum* Eccleſiae ca„ put & fundamentum fuiſſe „? Quid eſt nugas agere, niſi hoc eſt? Et tunc erat, & nunc eſt *Chriſtus* Eccleſiae ſuae fundamentum; ſed tunc adſpectabile, nnnc inviſum: quia porro ad ſuſtentandam ſecundum praeſtitutas ab eo leges Eccleſiam viſibile aliquod fundamentum

image
not
available

& *Prophetarum*, id diſerte docente *Paullo* (*Eph.* 11.20.); neque tamen quiſquam niſi emotae mentis fuerit, hinc colliget, *noſtrum fundamentum non eſſe Chriſtum*.

4. „ Apoſtoli, qui aderant huic promiſ„ſioni Chriſti, non putabant, *Petrum* hoc ipſo „ conſtitutum eſſe caput & fundamentum Ec„ cleſiae. Nam paullo poſt inter ſe quaerebant, „ quiſnam futurus eſſet maximus in Regno „ Coelorum? *Luc. XXII.*24. Num hac de re „ diſputatio ventilari potuiſſet, ſi *Chriſtus Pe*„ *trum*, praeſentibus Apoſtolis, caput Eccleſiae „ conſtituiſſet? Aut num *Chriſtus* ad hanc quae„ ſtionem reſpondere potuiſſet, in ſuo Regno „ nullum eſſe principem, qui imperaret? Non„ ne potius Apoſtolos ad *Petrum* rejeciſſet? „ Nonne dixiſſet, ipſos non ignorare, *Petrum* „ pro *petra* declaratum eſſe, & hinc ab eo „ regendam eſſe univerſam Eccleſiam„? Negat ergo *Schubertus* huic inter Apoſtolos contentioni locum futurum fuiſſe, ſi *Petrum* a *Chriſto* Caput Eccleſiae conſtitutum noviſſent. Aliter ab ipſo *Origenes* ſenſit, ac licet id Apoſtolis plane perſpectum non fuiſſe concedat (quod quis miretur, quum ne ipſam quidem Domini Reſurrectionem etſi centies a Chriſto ſibi inculcatam *Joh. XX.* 9. omnino compertam habuerint?) aliquam tamen de hoc ipſis ſuſpicionem obortam, hac immo de cauſſa contentionem inter illos enatam agnovit. *Quum ergo*, inquit in Matth. T.XIII. *maximo a Jeſu* Petrum *honore adfectum exiſtimarent, qui majorem eum ceteris ſuis diſcipulis judicaſſet, id quod ſuſpi-*

image
not
available

„ giam ſequamur, quemadmodum heic opor-
„ tet, ita nobis ratiocinandum eſt: Funda-
„ mentum prius exiſtit Eccleſia ipſa, quae illi
„ ſuperſtruitur. Regimen vero poſterius eſt
„ exiſtentia Eccleſiae. Ergo hoc regimen non
„ poteſt eſſe illius fundamentum „: Acute ſane. Verum *Bellarminus* dixerat tribus modis Apoſtolos omnes fuiſſe Eccleſiae fundamenta, *uno modo, quia ipſi primi Eccleſias ubique fundarunt, altero modo ratione doctrinae a Deo revelatae, tertio modo ratione gubernationis*. Tres hi modi disjungendi non ſunt: porro ſi non disjungantur, quum primus Eccleſias non exiſtentes, deinde ab Apoſtolis fundatas exhibeat, regimen (quod ad tertium modum ſpectat) Eccleſias jam exiſtentes ſumit, eaſque Apoſtolorum fundamento ſuperextructas, quum illas Apoſtoli fundarint. Quod igitur regimen *poſterius ſit exiſtentia Eccleſiae*, *Bellarminum* non ferit, qui non in uno Eccleſiae regimine, ſed cum in ejus fundatione, tum in regimine illius fundamentum collocat. Duo nempe ea ſunt, quibus fundamenti ratio potiſſimum continetur: primum quod illi aedificium ſuperexſtruatur; alterum quod ſuperpoſitam molem ſuſtentet, ne corruat. Ad illud Eccleſiae fundatio; ad hoc pertinet regimen. Nam Eccleſiae aedificium ejus generis eſt, quod niſi *Petri* rectione fortaſſe condi, certe firmari non poſſit. Quid enim aliud eſt Eccleſiam aut aedificari, aut aedificatam conſtabiliri, quam fide, cultu, & moribus aptari divino beneficio, atque perfici fideles, ut poſtquam gratia expoliti, ac tum inter

image
not
available

cleſiae ſuae victoriam pollicitus ejus rectoribus immortalitatem promiſiſſet. *Nemo itaque putet de morte dici, quod Apoſtoli conditioni mortis ſubjecti non fuerint, quorum Martyria videat coruſcare*. Apoſtolorum ac fere innumerabilium, quos ii habuere, ſucceſſorum glorioſa mors adeo Chriſti promiſſionem non infirmat, ut ejus vim majori in luce collocarit, Eccleſiaeque victoriam illuſtriorem reddiderit. M.

(24) *Beza Calvini* diſcipulus ita hunc locum commentatur: *Non igitur tum dedit, ſed tantum promiſit. Dedit autem poſtea, non uni* Petro, *ſed ſingulis Apoſtolis in ſolidum*. Joh. XX. 22. *ut recte* Cyprianus *explicat*. Quibus verbis haereſiarcha ſummi Pontificis primatum conatur evertere. Plura ei reponimus. Ac primum quum *Chriſti* promiſſa falli nequeant, hoc certe effectu non caruit. *Petrus* igitur, atque in eo illius ſucceſſores Regni Coelorum claves procul dubio adcepere cum poteſtatis & juriſdictionis heic denotatae amplitudine. Secundo nulli Apoſtolorum Chriſtus promiſſionem tam amplam fecit: omnibus ſimul loquutus eſt Matth. XVIII. quum diceret: *quaecumque adligaveritis ſuper terram, erunt ligata & in coelo: & quaecumque ſolveritis ſuper terram, erunt ſoluta & in coelo*; itemque quum Joh. XX. 23. ait: *quorum remiſeritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta ſunt*. Enimvero ut in ſermone ad *Gallicanum* a. 1682. conventum habito animadvertit illuſtriſſimus *Meldenſium* Antiſtes *Boſſuetius*: „ poteſtas cum „ pluribus communicata ex ipſa ſui diviſione 24

image
not
available

damnatio *Bezae*, qui *Cyprianum* hac in re appellaverat: *ut recte* Cyprianus *explicat*. M. Quoniam *Schubertus*, immo (heu! pudor) etiam *Febronius Bezae* ſomnia refricare non verentur, claveſque non uni *Petro*, ſed Apoſtolis omnibus datas fuiſſe contendunt, paullulum heic immorabor. ,, Non nego, ut cum *Mal-*
,, *donato* loquar in Matth. cap. XVI. ceteros
,, Apoſtolos ſuas etiam claves, ideſt ligandi
,, ſolvendique poteſtatem habuiſſe, quemadmo-
,, dum omnes veteres Auctores docent, dicen-
,, tes claves omnibus datas fuiſſe; ſed nego
,, has, de quibus heic agitur, claves habuiſ-
,, ſe, & nego eas, quas habuerunt, quaſque
,, omnes ſemper Catholici vere quidem, ſed alio
,, tamen ſenſu claves appellarunt, in ſacris
,, uſquam litteris claves vocari. Firmiſſimum
,, etiam eſt argumentum, quod quum Chriſtus
,, aliis Apoſtolis infra Cap. XVIII. 18. & Joh.
,, XX. 23. ligandi, ſolvendique poteſtatem de-
,, dit, nullam de clavibus mentionem fecit.
,, Solus ergo *Petrus* eas claves habuit, quibus
,, ita aperiebatur, ut nemo clauderet; ita clau-
,, debatur, ut nemo aperiret; ſicut in domo
,, etiamſi aut omnes, aut multi ſuas habeant
,, claves, ſolus tamen Dominus & domi om-
,, nes, & ſecretas habet, quibus quum vult,
,, ita claudit, ut nemo aperire; ita aperit,
,, ut nemo poſſit claudere. Notavit hoc ipſum
,, *Origenes* tractat. in Matth. I. Sed veram ſoli-
,, damque ſententiam nimis ſubtiliter proban-
,, do perdidit. Ait enim plus *Petro*, quam
,, ceteris Apoſtolis conceſſum fuiſſe. Hoc bene.
Pro-

image not available

(25) Claves regiminis in Eccleſia poteſtatem deſignant. Apoc. III. 7. eadem phraſis occurrit ad ſupremam ſignificandam auctoritatem, qua *David* primum figurate, Chriſtus deinde ornatus eſt. *Et Angelo* Philadelphiae *Eccleſiae ſcribe: Haec dicit Sanctus & verus qui habet clavem* David: *qui aperit, & nemo claudit: claudit, & nemo aperit*. Quae quidem verba promiſſis, de quibus agimus, non adverſantur. Quum enim ſummus Pontifex clavibus utitur a Chriſto adceptis, ipſemet Chriſtus illius, qui viſibile Eccleſiae caput conſtitutus eſt, miniſterio aperit, aut claudit. M. 25

Alia in Scripturis praeſto ſunt loca, quae clavibus principatum denotari oſtendant. Sic apud *Eſaiam* Cap. XXII. 22. *& dabo clavem domus* David *ſuper humerum ejus, & aperiet, & non erit qui claudat, & claudet, & non erit qui aperiat*, ideſt ſupremam illi in Regno *David* poteſtatem dabo. „ Super humerum autem „ dixit, quum claves non ſuper humerum, „ ſed in zona geſtari ſoleant, duas, ut ſaepe „ in Scriptura fieri ſolet, confundens metaphoras idem ſignificantes; alteram clavium, alteram ſceptri, quarum utraque ſummum declarat imperium: quia ergo ſceptrum ſuper „ humerum geſtari ſolet, dixit ſe claves domus *David* ſuper humerum ejus poſiturum: „ ſicut apud eumdem *Iſaiam* Cap. IX. 6. *cujus* „ *principatus ſuper humerum ejus*. Eodem ſenſu dicitur Chriſtus Apoc. I. 18. habere claves „ mortis & inferni, ideſt Dominus eſſe vitae „ & mortis „. Haec ex *Maldonato* prompta a me

image
not
available

S. *Johannes Chryſoſtomus* Hom.LV. aliam horum verborum interpretationem indicat, harum nempe clavium altera remittendorum peccatorum, quo coeli aperiuntur, altera retinendorum, quo coeli claudantur, poteſtatem deſignari. Quae quidem interpretatio ad litteralem ſenſum propius adcedere videtur, iiſque Apocalypſis verbis III. 7. confirmari poteſt: *qui aperit, & nemo claudit: claudit, & nemo aperit*. M.

(27) Haec poteſtas, inquit citato ſermone *Boſſuetius*, & in omnes & ſine ulla exceptione uni delata plenitudinem infert. Uni porro delatam orationis ſeries oſtendit. „ Nam „ (pergit *Boſſuetius*) unus heic uni loquitur, „ Jeſus Chriſtus Dei Filius *Simoni Jonae* filio, „ Jeſus Chriſtus, qui vera eſt petra, ac ſua „ virtute firmus, *Simoni* qui nonniſi vi ſibi a „ Chriſto collata petra eſt. In omnes quoque „ & ſine ulla exceptione confertur. Haec enim „ vox *quodcumque* per ſe ſe infinita eſt, nec ul- „ lum illi modum ſtatuit Chriſtus „. Ad hanc infirmandam promiſſionem objici ſolet S. *Auguſtinus*, qui Serm. CXLIX. de verb. Apoſt. X. num 7. ait: *quod illi uni datum eſt, Eccleſiae datum eſt*. Obſervo autem primo, S.Doctorem fateri, claves ea promiſſione: *tibi dabo claves Regni Coelorum* uni tantummodo *Petro*, non ceteris Apoſtolis datas fuiſſe: *quod illi unum datum eſt*. Secundo animadverto, aliquid conflictus in eo *Auguſtini* effato ſe ſe primo adſpectu offerri; ſi enim claves uni *Petro* datae ſunt, quei datae *Eccleſiae* dicuntur; ſi *Eccleſiae*, 27

quei

image
not
available

Pontif. judiciar. poteſt. T.I.Cap. II. §.4. & Auctorem *Antifebronii T.I.Diſſ.I.cap.*4.§.3.

(28) Hiſce verbis ſingularis capitis Apoſtolorum Miſſio continetur; praeſtantur quoque, quae de clavibus dandis, atque Apoſtolicae poteſtatis plenitudine fuerant uni illi promiſſa. 28

,, *Petrus*, inquit celebris *Meldenſis* Epiſcopus ,, in ſermone antea indicato, jubetur primo *plus* ,, *ceteris Apoſtolis amare*; *paſcere* deinde, ac ,, regere omnia, & agnos & *oves*, filios, & ,, matres, ipſos quoque Paſtores: Paſtores cum ,, populis, oves cum *Petro* in eo Chriſtum Jeſum venerantur, fatentes etiam, majorem ,, ab eo amorem jure poſtulari, quoniam majori & honoris, & dignitatis gradu donatur; ,, *primum* vero ex nobis ſub tanti Magiſtri diſciplina conſtitutis ceterorum omnium ſervum ,, eſſe caritatis officio debere ,,. M. Et heic cum *Schuberto* mihi res erit, eoque confutato *Febronii* quoque incredibilis in hoc *Johannis* loco interpretando perverſitas retundetur. Tria ut a nobis oſtendantur, *Schubertus* petit: primum eſt, ſoli *Petro* paſcendi curam heic deferri; ſecundum, hoc paſcendi officium auctoritatis eſſe munus, ac principatus; tertium, univerſam Eccleſiam in ovibus paſcendam *Petro* committi. Jure haec poſtulat. Verum nonne haec tria a noſtris Theologis demonſtrata centies fuerunt? Inter hos ſi *Italicam* callet linguam, adeat *Antifebronium Caeſenatis* editionis *Tom.I. Diſſ.I.cap.*5.; ſibi abunde ſatisfactum intelliget. Interea quae ipſe in ſingula illa capita animadvertit, paucis diſpungam. Ad primum quod adti-

image
not
available

meas; tum addit: *Amen amen dico tibi, quum eſſes junior, cingebas te &c.* Haec omnia ſermonem cum uno *Petro immediate* & *directe* habitum palam faciunt; praeſertim quum Chriſtus, ſi ad Apoſtolos paſcendi curam *immediate* & *directe* referri voluiſſet, nullo negocio potuiſſet plurali verbo uti: *paſcite*. Quid? quod ea interrogatio, *diligis me plus his?* ſatis ipſa per ſe ſe prodit, aliquid praemii ceteris nequaquam communis voluiſſe Chriſtum vehementiori *Petri* amori rependere. Conſentiunt Patres. Audiamus S. *Hilarium* (Lib. VI. de Trinit. num. 37.) *Per id quoque a Domino poſt tertiam tentationis purgationem infirmitatum*, paſce oves meas, *ter meritus audire, qui cunctorum Apoſtolorum ſilentio Dei filium revelatione patris intelligens, ultra humanae infirmitatis modum ſupereminentem gloriam beatae fidei ſuae confeſſione promeruit*. In eamdem ſententiam S. *Ambroſius* loquitur in Luc. lib. X. *Non eſt dubium credidiſſe* Petrum, *& crediḋiſſe, quia dilexit; dilexiſſe, quia & credidit. Vnde & contriſtatur, quia & tertio interrogatur*: amas me? *Is enim interrogatur, de quo dubitatur. Sed dominus non-dubitat; qui interrogat, non ut diſceret, ſed ut doceret, quem elevandus in coelum amoris ſui veluti vicarium relinquebat.... Ideo quia ſolus profitetur ex omnibus*, OMNIBVS ANTEFERTVR. Sanctus quoque *Leo* Serm. 1. de adſcenſ. *in illis*, inquit (diebus) *per inſufflationem Domini infunditur Apoſtolis omnibus Spiritus Sanctus, Beato Apoſtolo* Petro SUPRA CETE-

image not available

„ ſtrando &c. Deinde quum Chriſtus manda„ ta proprie exponit, quibus Apoſtoli in of„ ficio ſuo conſtituebantur, inquit: *Reddite „ mihi diſcipulos tum baptizando, tum docen„ do* Matth. XXVIII. 19. Ad hoc igitur mi„ niſterium totum munus paſcendi redit. „ Haec ille. Verum quoniam ad unum Apoſtolicum munus omne paſcendi officium redigit, illud primum mihi explicari velim, quorſum Chriſtus unum *Petrum* munere fungi Apoſtolico juſſiſſet, aliis adſtantibus Apoſtolis, idque in ſingularis, ac vehementioris cujuſdam amoris argumentum? praeſertim quum illum, ceteroſque Apoſtolos in Apoſtolatus officio antea confirmaſſet Joh. XX. 21. iis verbis: *ſicut miſit me Pater, & ego mitto vos*. Deinde quei *Schubertus* ſolis docendi, & baptizandi, ſeu Sacramentorum adminiſtrandorum muneribus Apoſtolatum contineri comprobabit? Profecto, ut recte monuit *Bellarminus* l. c. „ actus pa„ ſtoralis non eſt tantum praebere cibum, „ ſed etiam docere, reducere, tueri, praeeſ„ ſe, regere, caſtigare? Quid? Paſtores ovium „ num ſolum pabulum illis praebent? nonne „ etiam regunt, & baculo cogunt, ut pareant? „ Hinc videlicet in Scripturis paſſim paſce„ re adcipitur pro eo quod eſt regere, ut „ Pſ. 2. ubi legimus: *Reges eos in virga fer„ rea*. In Hebraeo: *paſce eos*. Et ſane qui „ paſcuntur in *virga ferrea*, veriſſimam po„ teſtatem in paſtore ſuo eſſe negare non poſ„ ſunt. „ Sed ut ad Chriſti inſtitutum argumentando propius adcedam, ſignificat ea pa-

image
not
available

jetanum in tractatu *de Rom. Pontif. inſtitut. cap.* 10. citatus *Valentia* ſcite obſervat *p.* 250. „ „ Dubium nullum eſt, quin Chriſtus ita di- „ ligenter commendans *Petro* oves ſuas vo- „ luerit ab eo ſatis intelligi, de quibus ovi- „ bus loqueretur. At niſi de omnibus, quae- „ cumque eſſent ſuae, ſit loquutus; non ſa- „ tis potuit *Petrus*, de quibuſnam diceret, „ intelligere. Confitendum eſt igitur, illum „ de ovibus ſuis omnibus in eo loco loquu- „ tum eſſe. Non enim de iis, aut illis de- „ terminate, loquutus eſt; nec vero de nul- „ lis; nec, ſi indeterminate & confuſe de „ aliquibus loquutus eſſet, ſatis illae a *Pe-* „ *tro* potuiſſent diſtincte cognoſci. „ Probe & hoc priſci Patres cognitum exploratumque habebant. Quare Chryſoſtomus (*hom.* 55. *in cap. XVI. Matth.*) *univerſo orbi* Petrum *a Chriſto praepoſitum*, & *in XXI. Cap. Joh. orbis terrarum curam illi demandatam* ait; *totius Eccleſiae gubernacula ei tradita S. Maximus* fatetur (*hom.* 3. *in nat. S. Petri*); *totius orbis curam*, *Chriſto Domino delegante a* Petro ſuſceptam *Gelaſius* ſcribit; *totius orbis ovium praefecturam illi commiſſam Theophylactus* (*in cap. XXI. Joh.*) adſerit; *Arator* vero Subdiaconus de S. *Petro* canit (*Hiſt. Apoſt. lib. I.*)

> .... *nec deſerit artem*
> *Per latices ſua lucra ſequens, cui tradidit Agnus,*
> *Quas paſſus ſalvavit oves*, TOTVMQVE PER ORBEM

image
not
available

trus. Quid clarius? Non his terretur *Schubertus*. Quaerit ergo, cur duodecim vocati fuiſſent Apoſtoli, ſi ſolus *Petrus* omnes curare debuiſſet oves. Reſponſum habeat, praedicationis, & Apoſtolatus munus ab Eccleſiae gubernatione diverſum plane eſſe; ad illud plures oportuit deſtinari, ut promptior eſſet feliciorque gentium ad noſtra ſacra traductio; haec unius eſſe debuit, ut Eccleſiae unitas ſervaretur. Quare S. *Auguſtinus* Serm. XLVI. cap. 13. *in ipſo*, inquit, Petro *unitatem commendavit. Multi erant Apoſtoli, & VNI dicitur: paſce oves meas*: quod idem ita S. *Bernardus* exponit lib. II. de conſ. cap. 8. *Et forte praeſentes ceteri condiſcipuli erant, quum committens uni, unitatem commendaret in uno grege & paſtore*. *At res*, inquit *Schubertus* p. 217. *plane impoſſibilis erat, omnes & ſingulas oves ab uno & ſolo* Petro *curari*. Addat *Schubertus per ſeſe*; verum dicet: at ut omnium & ſingularum ovium Paſtor a Chriſto *Petrus* conſtitueretur, neceſſe non erat, ut omnes & ſingulas ipſemet *immediate* curaret; ſatis erat, ut per *fratres*, ceteros, inquam, Apoſtolos, & Epiſcopos ſibi obnoxios curam illarum ac ſollicitudinem gereret. Inſtat tamen *Schubertus*: *quae igitur fuiſſet ratio, illis committendi, ut hoc agerent nomine* Petri? *Cur non potius ipſius Chriſti nomine immediate, qui eſt dominus Gregis ſui, qui cum Apoſtolis ſuis erat, & qui per eos ubique operabatur?* Rationem ex SS. *Auguſtino* & *Bernardo* jam adtuli, unitatis nempe adſerendae,

 & con-

image
not
available

ſtant, quemadmodum in *Maurinorum*, quam ſequuti ſumus editione leguntur, in epiſtola, inquam *Pelagii* II. ſub ſexti ſaeculi finem anno ut celebris *Pagius* conijcit DLXXXVI. ad *Iſtriae* Epiſcopos ſcripta. Quare undecim abhinc retro ſaeculis *Cypriani* habita ſunt. Exſtant quoque in veteri *Marcelli* II. Codice, quo *Onuphrius* (*Panvinius*) uſus eſt. Nihil praeterea cauſſae eſt, cur ea S. Martyri ſuppoſita credantur, *Cypriani* enim ſtylo, atque hujus libri, aliornmque ejus Scriptorum ſententiis ſunt adprime conſentanea. Nam ep. LXIX ad Florent. Pupian. ait: *loquitur illis* Petrus, *ſuper quem aedificanda fuerat Eccleſia*. Id ipſum in illis, quas fervente inter ſe, ac *Stephanum* R. Pontificem controverſia dedit, litteris iterat. Exempli cauſſa in epiſtola LXXI. in qua certe *Stephano* minime parcit, fundatam eſſe ſuper *Petrum* Eccleſiam diſerte adfirmat: *Super quem fundavit Eccleſiam ſuam*. Nulla igitur ratione cogimur, verba, de quibus differimus, veluti adſcititia rejicere. Et illud addamus, quod ea *Pelagii* II. aevo, a *Cypriano* vere profecta habita ſint, maximo nobis eſſe argumento, quo illa non ſolum *Cyprianica*, ſed etiam Eccleſiae dogmatibus plane conſentanea fuiſſe tunc credita doceamur. M.

Sunt qui totum illud comma: *ſuper illum unum aedificat Eccleſiam ſuam, & illi paſcendas oves ſuas mandat* omnino reijciant. Hos *Maſſilienſis* Epiſcopi adnotatio ſatis refellit. Conferri tamen poterit egregia de hoc argumento epiſtola, quae in *Trivultianis* a. 1726.

ephe-

image
not
available

Oves ſunt ergo Paſtores ipſi, qui, ut *Boſſuetius* ajebat, licet ſi cum populo conferantur, Paſtores ſint, cum *Petro* tamen comparati oves ſunt. M.

(31) Ligandi ſcilicet & ſolvendi poteſtatem, ut quae ſequuntur, oſtendunt. Atque haec quidem quod ad ordinis adtinet poteſtatem, par eſt in omnibus Epiſcopis, non tamen aequalis eſt quod ad juriſdictionis amplitudinem, & ſubditorum, in quos exerceri ea poſſit, multitudinem ſpectat. Supra ex *Boſſuetio* monuimus, poteſtatem Apoſtolis datam, *ut quae cum pluribus communicata fuerit, ex ipſa ſui diviſione quodammodo circumſcribi*; contra poteſtatem Capiti *traditam, quum & in omnes & ſine ulla exceptione uni delata ſit, plenitudinem importare. Hinc*, inquit eodem loco Magnus hic Praeſul, *veteres noſtri* Pariſienſes *doctores, quos cum honoris praefatione nominare poſſem, unanimi conſenſione in S.* Petri *Cathedra Apoſtolicae poteſtatis plenitudinem agnoverunt. Definita, & conſtituta res eſt. Itaque* (pergit idem Antiſtes) *myſterium patet. Eamdem omnes poteſtatem, ex eodemque omnes fonte adcipiunt*; *non tamen eodem omnes gradu, neque eadem cum amplitudine. Chriſtus enim quemadmodum ipſi libet, ſed ea tamen, quae ad ſuae Eccleſiae unitatem maxime faciat, ratione ſeſe nobiſcum communicat*. M. 31

(32) En Apoſtolica Miſſio, qua Apoſtolos Chriſtus ſuos miniſtros inſtituit, & neceſſaria ad ſuum ipſorum munus obeundum auctoritate donat ac poteſtate. Audiamus & heic *Boſ-* 32

image
not
available

rum remiſeritis peccata &c. de Baptiſmi conferendi, aut adnunciandi Evangelii poteſtate agi docebat. Nullum certe peccatum aut baptiſmate aut Evangelii praedicatione retinetur. Vide *Bellarminum*. M.

(36) Unione membrorum cum capite unitas manifeſtatur. Poſt haec verba *ut unitatem manifeſtaret*, *Manutii & Pamelii* editiones addunt: *unam Cathedram conſtituit*. In *Balutii* editione a *Benedictinis* perfecta ea deſunt. Puram tamen *S. Cypriani* doctrinam exhibent; unum enim ille Epiſcopatum, unamque Cathedram, cujus unitas a capite dimanabat, tantummodo agnoſcebat. Audi quid de unica cathedra ſcripſerit epiſtola XI. ad Plebem de quinque Presbyteris ſchiſmaticis factionis *Feliciſſimi*: *Deus unus eſt, & Chriſtus unus, & una Eccleſia, & Cathedra una ſuper Petram Domini voce fundata*. M. 36

(37) Quum unitas in omnium membrorum unitate ſita ſit, habet ea ſuum in capite initium, ſuamque originem; omnia enim membra capiti coniuncta eſſe debent, per illudque inter ſe conſociari. *Eccleſiaſtica auctoritas*, inquit Boſſuetius ſerm. cit. *in unius perſona primum conſtituta ea ſolum conditione diffuſa eſt, ut ad ſuae unitatis exordium ſemper ſit revocanda, omneſque, quibus traditur exercenda, eidem ſemper cathedrae ſe indiſſolubili vinculo adſtrictos praeſtare debent*. M. 37

(38) *Romanae* Eccleſiae hoſtes mirum quantum his verbis abuſi fuerint. *Simon Goulardus Genevenſis* Miniſter (edidit is *Genevae* 38

image
not
available

ſeu initium *inſtituit*, *&* *oſtendit*, & ſub oculos poſuit. Quid ergo iſta ſignificant: *Hoc erant utique & ceteri Apoſtoli, quod fuit* Petrus? Omnes Apoſtolos eodem Epiſcopali charactere, eademque ordinis poteſtate inſignitos fuiſſe. Quod ad hoc ſpectat, nullus inter eos aut principatui, aut diſcrimini locus. Verum juriſdictione pares non erant, volens enim Chriſtus unitatem inſtituere, ejuſque originem in uno collocare primatum *Petro* contulit, ut caput eſſet, membraque neceſſaria, quam habent, cum capite coniunctione, nonniſi unum idemque corpus efficerent. Satis eſt *Cypriani* verba legere, ut eum ita ſenſiſſe apertum fiat. *Hoc erant utique & ceteri Apoſtoli, quod fuit* Petrus, *pari conſortio praediti & honoris & poteſtatis, ſed exordium ab unitate proficiſcitur, & Primatus* Petro *datur, ut una Eccleſia, & Cathedra una monſtretur*. M. Vide quae adnot. 41. dicturi ſumus.

(39) Qui Epiſcopali dignitati adnexus 39
eſt; non ejus, qui Primatus fuerit. Hunc *Cyprianus* ipſo hoc loco excipit. *Primatus* Petro *datur*. *Pelagius* II. in epiſtola ad *Iſtriae* Epiſcopos haec verba veluti a *Cypriano* profecta recitat; nec ipſe *Rigaltius* etſi infenſo in primam Sedem animo erat, ejuſque auctoritatem labefactare quoad poterat, ſtudebat, illa tamen quum a. 1649. *Cypriani* opera ederet, praetermittere eſt auſus. M.

(40) Quae ſcilicet ad ordinem perti- 40
neret; nam juriſdictionis poteſtas eadem quae in capite, in membris eſſe non poterat: qua-

image
not
available

firmandam Apoſtolicae Sedis praeſtantiam aptiſſimo. Primo explicari poteſt: *unitas origo eſt, & initium Epiſcopalis poteſtatis*; nempe iſthaec poteſtas in uno coepit, deinde cum aliis eſt Apoſtolis communicata. Ita habuit illa ſuam originem, exordiumque in S. *Petro*, qui unitatis nomine heic deſignatur; per illum enim unum coepit Chriſtus Epiſcopatum inſtituere. Hinc illi Primatum dedit: *Et primatus* Petro *datur*. Quid enim erat, uni illi, quod toti deinde Epiſcopali corpori impertiendum erat, initio largiri, niſi hunc ei Primatum donare? Ac primatus quidem iſte neceſſarius erat, *ut una Chriſti Eccleſia, & Cathedra una monſtraretur*. Alter ſenſus non minus textui conſentaneus, qui huic phraſi tribui poteſt, ejuſmodi eſt: *Exordium ab unitate proficiſcitur*; Chriſtus nempe quum Epiſcopalem poteſtatem inſtituere vellet, a deſignanda unitate initium fecit conſtituto capite, veluti vinculo, quo ea conflatur, & centro, in quod omnia coniungantur & confluant. Ita *Petro Primatum dedit*, eum ad capitis evehens dignitatem; quod quidem ea de cauſſa fecit, *ut una Chriſti Eccleſia, & Cathedra una monſtraretur*. Duabus iſtis interpretationibus eaedem veritates continentur, nec dubitandum, quin utramque S. *Cyprianus* ſpectarit. M. Ad primae interpretationis quod adtinet veritatem, eam plures *Romani* Pontifices tradiderunt. *Innocentius* I. ep. II. ad *Victricium* ait: *incipiamus igitur, adiuvante Sancto Apoſtolo* Petro, *per quem Apoſtolatus in Chriſto coepit exordium*. Conſentit S.

image
not
available

primum dignitate, quam omnino *parem* cum illis habuerit. Nam niſi quemadmodum *tempore primus* inter Apoſtolos Epiſcopus, ita & *poteſtate* inter illos *primus* ac praeſtantior *Petrus* fuiſſet, nec Chriſtus in eo *principaliter* hujus muneris Sacramentum collocaſſet, quod S. *Leo* ajebat; nec *Caeſarius* ex uno temporis principatu id eſſe Romani Pontificis, *ut diſciplinis competentibus ſingulis Eccleſiis, quid obſervare debeant, evidenter oſtendat*, niſi perperam falſoque collegiſſet; nec (ut ad *Cyprianum* noſtrum redeam) finem Chriſtus ſibi praeſtitutum unitatis in *Petro* formandae, conſervandaeque adſequutus fuiſſet. Quid enim ad hanc unitatem faciat Primatus temporis, niſi honoris, & poteſtatis Primatus adceſſerit; quo qui primus tempore eſt, ceteros in officio contineat, eoſque uni ſibi obnoxios faciat?

Altera illa *Maſſilienſis* Praeſulis interpretatio clarior eſt, quam ut confirmatione indigeat.

Ceterum ut quae hactenus a *Maſſilienſi* Epiſcopo dicta ſunt de inaequali Apoſtolorum cum *Petro* comparatorum jurisdictione (nam de pari omnium quod ad ordinem adtinet, poteſtate nulla poteſt eſſe diſſenſio) melius intelligantur, recolenda ſunt *Cypriani* verba: ,, Loquitur Dominus ad *Petrum*: *Ego dico tibi*, inquit, *quia tu es* Petrus, *& ſuper* ,, *hanc Petram aedificabo Eccleſiam meam, &* ,, *portae inferorum non vincent eam. Et tibi* ,, *dabo claves Regni coelorum; & quae ligaveris ſuper terram, erunt ligata & in coelis; & quaecumque ſolveris ſuper terram,*

 ,, *erunt*

image
not
available

unitate proficiſci, ut Eccleſia una monſtretur, aperte indicent, ampliorem altera poteſtatem uni *Petro* conceſſam ſignificant. An vero pugnat, parem *Joh. XX.* Apoſtolis poteſtatem datam fuiſſe, *Joh. XXI.* praeſtantiorem *Petro*? Nemo ſane id dixerit. Nullus quoque conflictus igitur eſt *Cypriani* parem Apoſtolis cum *Petro* poteſtatem ex *Joh. XX.* capite adſerentis, majorem *Petro* ex *Joh. XXI.* capite tribuentis, neque alterius dicti veritas alterius ſententiae veritatem infringit. Huc ſpectat illud S. *Leonis* M. ep. XII. al. LXXXIV. ad *Anaſtas*. *Inter beatiſſimos Apoſtolos in ſimilitudine honoris fuit quaedam diſcretio poteſtatis, & quum omnium par eſſet electio, uni tamen datum eſt, ut ceteris praemineret*. Propius ad *Cypriani* ſententiam *S. Hieronymus* l. 1. adv. Jovin. *At dicis: ſuper Petram fundatur Eccleſia, licet id ipſum alio in loco ſuper omnes Apoſtolos fiat, & cuncti claves regni Coelorum adcipiant, & ex* AEQVO *ſuper illos fortitudo Eccleſiae ſolidetur; tamen propterea inter duodecim unus eligitur, ut capite conſtituto ſchiſmatis tollatur occaſio*. Clariſſime autem *Cypriani* mentem adſequutus eſt *Gelaſius* Papa Tract. adv. Graec. his verbis: *Numquidnam reliqui Sancti, & beati Apoſtoli non erant ſimili virtute ſuccincti? Quis hoc audeat adfirmare? Sed ut Capite conſtituto, ſchiſmatis tolleretur occaſio, & una monſtraretur compago Corporis Chriſti....: Duodecim certe fuerunt Apoſtoli, paribus meritis, parique dignitate ſuffulti, quumque omnes aequaliter ſpirituali luce*

 ful-

image
not
available

eaque verba, ut dixi, delevit, Sanctae Sedi adeo pertinaciter inimicus erat, ut in ſuis ad LV. *Cypriani* epiſtolam adnotationibus haec ſcribere non pertimuerit: *pro deſperatis & perditis habendos eſſe, quibus minor videtur auctoritas Epiſcoporum in Africa, quam vel* Cornelii *ipſius, in Cathedra* Petri Romae *ſedentis*. Verum unus hujus ipſius epiſtolae locus ſatis oſtendit, quantopere Catholicus *Carthaginis* Primas ab *Anglicano* pſeudo-Epiſcopo hac in ſententia diſſideret. *Poſt iſta adhuc*, inquit ea in epiſtola *Cyprianus*, *inſuper pſeudo-Epiſcopo ſibi ab haereticis conſtituto navigare audent, & ad* Petri *cathedram, atque ad Eccleſiam principalem, unde Vnitas Sacerdotalis exorta eſt, a Schiſmaticis & profanis litteras ferre, nec cogitare eos eſſe* Romanos, *quorum fides Apoſtolo praedicante laudata eſt, ad quos perfidia non poſſit habere adceſſum*. Quid unitatis Sacerdotalis exordium, niſi datus *Petro* primatus? Quid *Eccleſia principalis*, niſi Eccleſiarum omnium dignitate, & juriſdictione princeps? Hanc obſervationem D. *Marandii* animadverſio Praef. in Cypr. §. III. claudat, ſi nempe *quae* Oxonienſis *Editor &* Baluzius *expunxerunt*. ... *recidantur, reliquas teſtimonii hujus partes ſatis per ſe habituras momenti ad primatum Eccleſiae* Romanae *oſtendendum*. M.

(43) Pluribus membris Eccleſia conſtat; non tamen niſi unum corpus efficit, quum nonniſi unum caput habeat. Plures in Eccleſia Doctores ſunt; ſed una ſolum cathedra, hi enim omnes Doctores ſub uno capite con- 43

image
not
available

ro Petri *deſerit*, *qui a* Petri *ſucceſſore unitatis origine*, *& capite ſejungitur*. „ Videant „ ergo, inquit *Ballerinius* in appendice ad „ librum *de vi ac ratione primatus pag.* 333. „ quam perperam ſeſe nonnulli purgare eo no„ mine exiſtiment, quod a communione Se„ dis Apoſtolicae non ſe ſepararint, ſed ab „ ipſa Sede ſeparati fuerint, dum haec ſepa„ ratio ex eorum culpa originem duxit & per„ tinacia ipſorum in cauſſa eſt, ne in com„ munionem recipiantur. Hac eadem ratione „ ſe a ſchiſmate defendere conati ſunt plures „ recentiores haeretici, ſicut olim eadem de „ cauſſa ſe ſe ſtuduerunt purgare inter cete„ ros antiquos haereticos *Montaniſtae*, quum „ ſe non exiſſe de Eccleſia, ſed ab ea invi„ tos fuiſſe excluſos, atque communione pri„ vatos, & exinde ſatis tutos praeferebant, „ ut probat Cardinalis *Urſius* in diſſertatione „ Apologetica pro SS. *Perpetua*, & *Felicitate Cap.* 2. §. 7. Quae excuſatio ſi non pro„ batur ab adverſariis Catholicis, dum pro „ vindicanda eorum ſeparatione ab Eccleſia ad„ fertur, quomodo eamdem probare pote„ runt, dum adducitur ob excuſandam ſepa„ rationem a Sede Apoſtolica per excommu„ nicationis ſententiam, quae dum ſejungit ab „ unitate & communione ejus Sedis, quae „ Catholicae Eccleſiae eſt fundamentum, ab „ unitate & communione ipſius Eccleſiae ei „ fundamento incumbenti uno eodemque ictu „ praecidit? Confer quae in hanc rem lucu„ lenter protulit Illuſtriſſimus *Fenelonus* Ar„ chie-

image
not
available

rus Moguntinus Antiſtes ſcripſit: *ſed ideo Beatus* Petrus, *qui Chriſtum bona fide confeſſus, vero eſt amore ſequutus, ſpecialiter claves Regni coelorum, & Principatum judiciariae poteſtatis adcepit, ut omnes per orbem credentes intelligant, quod* QVICVMQVE AB VNITATE FIDEI, VEL SOCIETATIS ILLIVS QVOLIBET MODO SEMETIPSOS SEGREGANT, TALES NEC PECCATORVM VINCVLIS ABSOLVI, NEC IANVAM POSSINT REGNI COELESTIS INGREDI. Quamquam ne his quidem immorandum. Graviora *Febronius* evomuit. Ait ille ſchiſma ex parte *Romani* Pontificis *tenere ſe poſſe* (T. I. Cap.VI. §. 16. p. 514. & alibi); probat integra epiſtola ad calcem tomi II. impreſſa, ſubtrahi *Romano* Pontifici obedientiam impune poſſe, atque adeo interdum debere; addit eodem Tomo II. Papae cenſuras adeo timendas ſaepe non eſſe, ut ille excommunicari ab inferioribus Epiſcopis poſſit. Quis furor hic eſt? Qui *cathedram* Petri, *ſuper quem fundata eſt Eccleſia*, nempe ut ex *Hieronymo* intelleximus, *Romanum* ipſum Pontificem non *deſerit* modo, ſed eum, qui exordium eſt unitatis, ab unitate ſejunctum habet, atque averſatur, qui illi obedientiam denegat, qui excommunicatione illum audet percellere, in *Eccleſia ſe eſſe Febronio* judice atque adſertore confidet? Haec virulenta ejus dicta vide in *Antifebronio vindicato* T. IV. refutata; ſed quod ad ejuſmodi excommunicationem adtinet, ſunt a me heic aliqua ex Cardinale *Perronio* (*Repliq. a la Reſ-*

image
not
available

tandem, ſi ſapit haec facta ejuſmodi eſſe, ut ſi vera ſint (quod non omnes eruditi viri conſentiunt) oblivionis velo obtegi debeant, non in hominum memoriam, lucemque publicam revocari.

(47) Hunc *Paulli* locum *Cyprianus* citat, ut quum quis Eccleſiae & Cathedrae *Petri* reſiſtit, eum in Eccleſia non eſſe oſtendat; non enim amplius ad corpus ſpectat, neque Eccleſiae ſpiritum habet. Iſthaec porro plurium membrorum unum idemque corpus conflantium, eodemque ſpiritu animatorum unitas a *Cypriano unitatis Sacramentum*, ſeu *myſterium* appellatur. Ceterum, uti ab *Hieronymo* animadverſum eſt Comm. in Ep. ad Eph. Cap. IV., *hic locus* (Paulli) *vel maxime adverſum haereticos facit, qui pacis vinculo diſſipato, atque diſrupto, putant ſe tenere ſpiritus unitatem, quum unitas ſpiritus in pacis vinculo conſervetur*. M. 47

(48) *Unus* ſcilicet, ut idem *Hieronymus* ait l. c. *Spiritus Sanctus; unus quippe largitor, & ſanctificator omnium*. Alios tamen aliter de hoc ſenſiſſe, S. Doctor nos monet. *Non ignoro*, inquit, *in eo, quod nunc expoſui ſolliciti ſervare unitatem ſpiritus in vinculo pacis, ſpiritum a plerisque non ſanctum adcipi, ſed adfectum mentis atque ſententiam; juxta quam omnium credentium erat una anima & cor unum*. Sed & his, qui hanc interpretationem ſequantur, ad Spiritum Sanctum ultimo deveniendum eſt; Spiritus enim Sanctus virtutum, quibus adfectus hominum ſententiaeque 48

in

image
not
available

rat, illorum continenter poteſtatem explicat, utramque divina lege conſtitutam adfirmat. *Inde*, inquit ep. XXVII., *per temporum & ſucceſſionum vices, Epiſcoporum ordinatio & Eccleſiae ratio decurrit, ut Eccleſia ſuper Epiſcopos conſtituatur, ut omnis actus Eccleſiae per eoſdem praepoſitos gubernetur. Quum hoc itaque divina lege fundatum ſit &c.* Senſit ergo *Cyprianus* legem divinam Epiſcopis rectionis poteſtatem tradidiſſe; eam Epiſcoporum ordinationem a Presbyterorum conſecratione diſtinctam praeſcripſiſſe, illam propterea graduum in Sacerdotio diſcrimen poſuiſſe. Conferatur D. *Prudentii Marandi* in *Cyprianum Balutianae* editionis praefatio. M. *Salmaſium* & *Blondellum Moshemius* quoque magni inter recentiores Proteſtantes nominis refellit in commentariis *de rebus Chriſtianorum ante* Conſtantinum *M. p.*589. *ſeqq.* refellendus & ipſe in aliis, quae in Sanctiſſimum Epiſcopum & Martyrem irreverenter aeque atque imperite effutit. Inter haec illud inſcitiſſime dictum *pag.* 578. ubi adlatum ſupra a *Maſſilienſi* Epiſcopo ex epiſtola XXVII. locum interpretatur. Ait ergo *Moshemius*, a Cypriano *diſertiſſime tradi, Eccleſiam ſuper Epiſcopos conſtitutam, ſeu quod idem eſt, Epiſcopis ſuperiorem eſſe*. O praeclarum *Cypriani* interpretem Orbilii ferula dignum! Tamen quid eſſet *Cypriano Eccleſia ſuper Epiſcopo conſtituta*, ex ipſo illo loco diſcere poterat; ſequitur enim: *& omnis actus Eccleſiae per eoſdem praepoſitos gubernetur*. Fierine poterat, ut *Cyprianus* Eccleſiam, cujus *omnis actus per praepo-*

ſitos;

image
not
available

Hinc quemadmodum ſupra *Cyprianum* dicentem audivimus, eum, qui Cathedram *Petri*, ſuper quem fundata eſt Eccleſia, deſerit, in Eccleſia non eſſe, ita heic illum, qui cum *Epiſcopo non ſit*, utique quia ſuper eum conſtituta, ſeu aedificata eſt Eccleſia, ait *in Eccleſia non eſſe*. Sed adlata ex *Cypriano* Eccleſiae definitio me cogit, ut contra *Böhmerum* pauca diſputem. Hic nempe *Diſſ. IX. inter XII. Jur. Eccleſ. ant. ad Plin. ſecund. & Tertull.* §. 17. mutatam S. Martyris aevo Eccleſiae formam fuiſſe, & Epiſcopos cum reliquo clero omnia jura Eccleſiae ſibi vindicaſſe audacter adfirmat; *Launojo* deinde adſentitur *p. v i i. ep. 13. n.* 360. eam Eccleſiae definitionem improbanti, quod ſchiſmatis tempore eam *Cyprianus* tradiderit, Eccleſiae vero univerſae ſublato ſchiſmate illa non ſatis congruere videatur. Sed *Launojo*, quem Doctores omnes Catholici, atque in his *Tournelius*, egregie confutarunt, dimiſſo, *Böhmerum* adgrediamur. *Confeſſum ordinis Eccleſiaſtici* primis duobus Chriſtianae fidei ſaeculis in Eccleſia exſtitiſſe *Böhmerus* non diffitetur; negat illi Epiſcopum, qui a Presbyteris diſtingueretur, auctoritate praefuiſſe; negat ejuſmodi *confeſſum* ad Eccleſiae *ϵσιαν* pertinuiſſe. Quare quum *Cyprianus* Epiſcoporum juriſdictionem toties inculcet, Eccleſiamque in Epiſcopo eſſe, ac ſuper eum conſtitutam ita velit, ut ſine illo Eccleſiae natura intelligi nequeat, tertio jam ſaeculo Eccleſiae ſtatum, ac naturam a primaeva illa ſimplicitate ac libertate excidiſſe conqueritur. Ego vero, ne graviſſimis, quae ſuboriri heic poſſent, de Clericorum, ac Laico-

image
not
available

cum Epiſcopatus ſucceſſione (en quid *Irenaeo* Presbyteri fuerint, Epiſcopi erant) *chariſma veritatis certum ſecundum placitum patris adceperunt. Reliquos autem, qui abſiſtunt a principali ſucceſſione, & quocumque loco colliguntur, ſuſpectos habere, & quaſi haereticos &c.* Libro autem tertio nominatim de *Romana* Eccleſia ſcripſerat *cap.3. Maximae, & antiquiſſimae & omnibus cognitae a glorioſiſſimis duobus Apoſtolis* Petro & Paullo Romae *fundatae & conſtitutae Eccleſiae eam, quam habet ab Apoſtolis, traditionem & adnunciatam hominibus fidem per ſucceſſionem Epiſcoporum venientem uſque ad nos, indicantes confundimus omnes eos, qui quoquomodo vel per ſui placentiam malam, vel vanam gloriam, vel per coecitatem & malam ſententiam, praeterquam oportet, colligunt. Ad hanc enim Eccleſiam propter potentiorem principalitatem neceſſe eſt omnem convenire Eccleſiam, hoc eſt eos, qui ſunt undique fideles*. Ad ſucceſſionem quoque Epiſcoporum provocavit *Tertullianus* de praeſcript. haeretic. c. 32. ubi ait: *edant ergo origines Eccleſiarum ſuarum, evolvant ordinem Epiſcoporum ſuorum, ita per ſucceſſiones ab initio decurrentem, ut primus ille Epiſcopus aliquem ex Apoſtolis, vel Apoſtolicis viris, qui tamen cum Apoſtolis perſeveraverit, habuerit auctorem & anteceſſorem. Hoc enim modo Eccleſiae Apoſtolicae cenſus ſuos deferunt: ſicut* Smyrnaeorum *Eccleſia* Polycarpum *ab* Johanne *conlocatum refert: ſicut* Romanorum Clementem *a* Petro *ordinatum itidem; perinde utique & ceterae exhibent, quos ab*

image not available

Hortor, inquit in Epiſtola ad Magneſianos, *ut hoc ſit veſtrum ſtudium, in Dei concordia omnia agere, Epiſcopo praeſidente Dei loco, & preſbyteris loco ſenatus Apoſtolici*. Et paullo poſt: *Quemadmodum Dominus ſine Patre nihil fecit .... itaque neque vos ſine Epiſcopo & presbyteris quidquam agite*. Ad *Smyrnaeos* autem ita ſcribit: *ubi Epiſcopus fuerit, ibi populus ſit, quemadmodum ubi Chriſtus Jeſus, ibi Catholica Eccleſia*. Ad *Ephesios* autem, *Epiſcopum vero*, inquit, *oportet tamquam Dominum revereri, utpote qui, eodem teſte, loco Dei praeſidet*. Ad *Trallianos* quoque ait: *ſine presbyteris Eccleſia electa non eſt, nulla congregatio Sanctorum, nulla collectio piorum*. Tantum vero aberat, ut Epiſcopos vellet a ſacra juriſdictione abhorrere, ut ipſi Epiſcopo *Polycarpo* ſuaſerit ſuam in omnibus tueri auctoritatem. *Nihil*, ad eum ſcribit, *ſine ſententia tua fiat, neque tu ſine Deo quid operere, quod autem operaris, ſit bene ſtabile*. Qui haec legerit, obſtupeſcet profecto, dum *Böhmerum* poſtea audierit docentem (ibid. §. V. p. 453.) *Eccleſiam perfectam* exſtare poſſe, *licet* ordinis Eccleſiaſtici *deficiat conſeſſus*; conſtituiſſe presbyteros, PARI poteſtate praeditos, unum quoddam inter ſe collegium, & ſynedrium, in quo primum locum ſenior occupare deberet (Diſſ. VIII. §. 12. p. 431.) praeſidem tamen in conſeſſu Eccleſiaſtico apud Chriſtianos nullum fuiſſe (Diſſ. VIII. §. 8. p. 422.) ſenior quippe ille *ab initio omni praerogativa vacabat* (ibid. §. 12. p. 431.) Haeccine Eccleſiae Apoſtolicae, atque adeo primaevae imago,

 quam

image
not
available

ſtatem legitimis Paſtoribus, ac Praeſidibus conceſſam a Deo fuiſſe, illiſque omnino parendum. Nonne convocatis majoribus natu Eccleſiae *Paullus* edixit (Act.XX.28.): *attendite vobis & univerſo gregi, in quo vos Spiritus Sanctus poſuit Epiſcopos regere* ποιμαίνειν *Eccleſiam Dei?* Ecce *Paullus* non Eccleſiae conventione aut pacto, ſed a Spiritu Sancto Epiſcopos hos ad regimen Eccleſiae poſitos aperte dicit. Quare is ipſe *Paullus* (1. *Tim.V.* 17.) regimen presbyteris adjudicat: *Qui bene*, inquit, *praeſunt presbyteri, duplici honore digni ſunt*. Et ad *Hebraeos* monet (*Hebr.XIII.* 17.) in ſua ad eos Epiſtola: *obedite praepoſitis veſtris, & ſubjacete eis*. Haec pauca ad vindicandum ab impacta injuria *Cyprianum*, atque adeo qui ejus ſaeculo obtinebat, Eccleſiae ſtatum ſufficiant.

(52) *Epiſcopatus*, inquit doctiſſimus *Bellarminus* L.II. de Rom. Pont. cap. 16., *unus eſt eo modo, quo Eccleſia una eſt. Eccleſia autem eſt una eo modo, quo multi arboris rami ſunt una arbor, multi rivi una aqua, & multi radii una lux, ut ibidem* Cyprianus *dicit. Sicut ergo in ramis, in rivis & radiis unitas eſt ratione unius capitis, ideſt, radicis, fontis, ſolis, licet rami ipſi, rivi & radii multiplicentur; ita etiam Eccleſia eſt una & Epiſcopatus unus in radice & capite, quamvis multae ſint particulares Eccleſiae, multique particulares Epiſcopatus*. M. 52

(53) *Individuum* legit *Paullus* II., qui ut vidimus, in Epiſtola ad Archiep. Colocenſem a. 1460. hanc *Cypriani* ſententiam deſcripſit: 53

R 4 quae

image
not
available

locum habet in Eccleſia, quem habet radix in arbore, caput in corpore, & fons in aquarum rivulis. M.

(56) Pars tenetur, ſed non aequalis. Sic ex. gr. *Cypriani Carthaginienſis* Primatis auctoritas auctoritate, qua Epiſcopi ejus primatui obnoxii pollebant, amplior erat. Recte *Bellarminus* L. II. de Rom. Pont. cap. 16. *Unius igitur magni Epiſcopatus ab Epiſcopis ſingulis in ſolidum pars tenetur, ſed non aequalis, neque eodem modo. Nam* Petrus *& ejus ſucceſſores tenent eam partem, quae eſt veluti caput & radix & fons: ceteri tenent alias partes, quae ſunt velut rami & rivi.* Quae ſimilitudines ex ipſo *Cypriano* depromptae ſunt, quemadmodum paullo poſt videbimus. M. 56

(57) Duobus haec phraſis modis explicari poteſt, utroque vero, nec invicem ſeparabili. Primus eſt, a ſingulis Epiſcopis Epiſcopatus portionem ita teneri, ut integrum, ſtabile, & indiviſum corpus efficiant, in ſuaque unitate, atque integritate conſtanter conſervent. *Solidum* enim integrum ſignificat: quare *Livius* dec. 1. Lib. I. *ſolidum annum* pro integro dixit. Alter ſenſus eſt, quum una Eccleſiae pars periclitatur, ceteros omnes Epiſcopos, eos quoque, quorum Eccleſiae laetiſſima pace fruuntur, illi ſubſidio venire debere. Quod idem *Cyprianus* Ep. LXVII. ad *Stephanum* Papam explicat his verbis: *Copioſum corpus eſt Sacerdotum concordiae mutuae glutino, atque unitatis vinculo copulatum, ut ſiquis in Collegio noſtro haereſim facere, & gregem Chriſti lacerare & vaſtare ten-* 57

image
not
available

Catholicae Eccleſiae dicimus; ſed de ſingularium Eccleſiarum agere unitate. *Non agi*, inquit, *de illius Eccleſiae unitate, quam Catholicam hodie dicimus, quae nimirum omnes ambitu ſuo per terrarum orbem Eccleſias particulares complectitur, ſed de ipſis dumtaxat Eccleſiis particularibus*. Itane vero? De particulari Eccleſia *Cyprianus* loquitur, aut dum illam adſerit, *in multitudinem latius incremento foecunditatis extendi*? aut dum ait: *ſic & Eccleſia Domini luce perfuſa per orbem totum radios ſuos porrigit*? Quaenam porro particularis Eccleſia eſt, ubi Epiſcopatus ſit, *cujus a ſingulis in ſolidum pars teneatur*? Nec mirer *Dodwellum* eruditum ſane virum, cui quum iſta ſcriberet, ante oculos *Cypriani* opera verſabantur, ut ſchiſmatis, quo miſer tenebatur, infamiam tegeret, interpretationem cum S. Martyris textu tam manifeſte pugnantem proponere potuiſſe? M. Quoniam vero *Fellus* quoque *Oxonienſis Cypriani* editor pag. 76. Not. I. & pag. 77. not. item 1. & alibi *Dodwellum* ſequitur, ac loqui *Cyprianum* de ſingulis Eccleſiis *Romana*, *Carthaginienſi* & aliis quibuſvis ſub uno praeſule conſtitutis, *Maſſilienſis* Epiſcopi dicta aliis ejuſdem *Cypriani* verbis confirmemus. Agit ille, quemadmodum & Chriſtus Dominus, de Eccleſia, *quam portae inferi non vincent*. Numquid ejuſmodi eſſe poteſt vel *Alexandrina*, vel *Antiochena*, vel *Carthaginienſis*, aliaeve ſingulares Eccleſiae? Univerſalem igitur ſolam intelligere *Cyprianus*, immo & Chriſtus potuit. Univerſalem quoque Eccleſiam illa ſignificant: *eidem* (Petro)

poſt

image not available

tem ſatis oſtendit. Negat id quidem *Moſhemius*, ſed non mirum de homine, qui *Hieroſolymitanam* Synodum ſuper legalium caeremoniarum obſervatione ab Apoſtolis habitam Concilium dici non poſſe contendit. Satis tamen ſit, in hanc rem Canonum Apoſtolicorum meminiſſe, quos in pluribus eorum temporum Conciliis a viris Apoſtolicis editos ſecundo ſaltem, tertioque ſaeculo paſſim in Eccleſia obtinuiſſe ex *Clemente Alexandrino*, *Origene*, *Tertulliano* aliiſque ejuſdem aetatis Scriptoribus *Beveregius* ipſe licet Acatholicus adſerit. Sed horum Canonum mentio novum eorum, quae dixi, argumentum ſuppeditat. Celeberrimus ſcilicet eſt hos inter Canon hujuſmodi XXXIV. *Epiſcopos uniuſcujuſque gentis noſſe eum oportet, qui eſt in eis Primus, & exiſtimare eum ut caput, & nihil facere, quod ſit magni momenti praeter illius ſententiam: illa autem ſola facere unumquemque, quae ad ſuam Parochiam* (Dioeceſim nunc dicimus) *pertinent, & pagos, qui ei ſubſunt: ſed nec ille abſque omnium ſententia aliquid agat. Sic enim erit concordia &c.* Ita Canon. In eum porro audi quid *Anglicanae* Eccleſiae Doctor *Laurentius Howel* in *Synopſi Canonum Londini* a. 1718. vulgata adnotarit p. 6. *Inſignis eſt hic Canon ad evincendam Archiepiſcoporum, & Patriarcharum antiquitatem, & primitivarum Eccleſiarum in Provincias diſtributionem.*

(59) Iſta, aliaque hujus Libri verba *Hildebertus Cenomanenſis* in ſermonem *de pace* veluti ſua, nulla injecta *Cypriani* mentio- 59

ne,

image
not
available

prianus unitatis originem in principe Eccleſia injuria collocaſſet: *Eccleſiam principalem, unde unitas Sacerdotalis exorta eſt*, nec facile dictu foret, quamobrem arboris, in qua truncus praecipua ejus pars, quodammodo vinculum eſt atque origo unitatis, comparatio ad Eccleſiam pertineret. M.

(62) Inſiſtens hiſce ſimilitudinibus *Cyprianus* tria de ſchiſmaticis docet. Primum eſt, eos, dum ſe ab Eccleſia ſegregant, ejus unitatem haudquaquam diſſolvere. Poſt eorum ſeparationem ſtat illa, membrorum cum capite unione, non minus firma, quemadmodum radius a luce avulſus ejus unitatem non infringeret, ceteris radiis, qui ſoli conjuncti perſtarent, idem ut antea lucis corpus efficientibus. Alterum eſt, nullum in ſchiſmate meritum comparari poſſe; qui enim ab Eccleſia ſegregatur, a Chriſto, quocum qui non colligit, ſpargit, etiam disjungitur. *In ſchiſmatis autem vulnere*, inquit S. *Auguſtinus* Lib. I. de Bapt. contr. Donat. cap. IX. n. 11. *quia cum Chriſto non colligunt, ſpargunt*. Tertium denique eſt, ſchiſmaticos quaecumque in unitate congeſſerant, merita, ſua ab Eccleſia diviſione, amittere uti rivus a fonte praeciſus areſcit. M. Huc ſpectat illud *Optati* Lib. II. p. 33. „ Intelligite vel „ ſero, vos eſſe filios impios, vos eſſe ramos „ fractos ab arbore, vos eſſe abſciſſos palmi„ tes a vite, vos eſſe rivum conciſum a fon„ te. Non enim poteſt eſſe origo rivus, quia „ parvulus eſt, & non de ſe naſcitur, aut „ arbor ramus conciſus, quum arbor fundata 62

„ ſuis

image
not
available

„ *perfuſa per totum orbem radios ſuos porri-*
„ *git : unum tamen lumen eſt , quod ubique*
„ *diffunditur , nec unitas corporis ſeparatur .*
„ *Ramos ſuos in univerſam terram copia uber-*
„ *tatis extendit , profluentes largiter rivos la-*
„ *tius expandit : unum tamen caput eſt , &*
„ *origo una & una mater foecunditatis ſucceſ-*
„ *ſibus copioſa*. Quid igitur & vos ipſos fal-
„ litis , & alios fallere mendaciis impudenti-
„ bus vultis ? Si hujus Martyris teſtimonio ve-
„ ſtra eſt Eccleſia Catholica , oſtendite illam
„ per univerſam terram ramos ſuos copia uber-
„ tatis extendere . Hinc enim & *Graeco* voca-
„ bulo *Catholica* nominatur ... Recede a te-
„ ſtimonio *Cypriani* . Ille namque contra te
„ loquitur : qui vides quod dicat . Per orbem
„ totum dicit , & per univerſam terram por-
„ rigi , extendique Catholicam , *graeco* ejus
„ nomine definitioni conſentiens . Tu aliud te-
„ nere , ſentire , dicere reperiris , & dum
„ *Cypriano* teſte inniteris , *Cypriano* teſte men-
„ tiris „ . *Caveus Anglus* ſuam Scriptorum
Eccleſiaſticorum *hiſtoriam litterariam Anglica-
nae* Eccleſiae nuncupans *in ea ſe renovatam in-
tueri aevi Cyprianici ſimplicitatem* adfirmat .
Deus bone ! eone praejudicatae opiniones ab-
ducere poſſunt ? Quaenam inter Eccleſiam , cu-
jus unitatem & ſimplicitatem *Cyprianus* propu-
gnabat , eamque , cujus ſchiſma *Anglus* adſen-
tator purgare ſtudet , eſſe poteſt ſimilitudo ?
Illa *unum caput* habet *Petri* ſucceſſorem , unam
ſuae unitatis originem in *Eccleſia principali* Ro-
mae conſtituta , unam *matrem foecunditatis Ro-*

image
not
available

trimonio eſſe junctam, uni vero, & alteri imaginario? Miratur, exſtitiſſe Pontifices, ut *Gregorium* X., & *Gregorium* IV. qui ſe *Eccleſiae ſponſos* nominare auſi ſint, ac Theologos, qui illis id nominis tribuerint, ut *Johannem Monachi* Cardinalem, *Johannem Andreae*, *Aegidium* Cardinalem *Viterbienſem*, & *Bellarminum* (Lib. II. cap. 31.) Tum ait: *Non bene profecto merentur de* Romano *Pontifice, qui vanas illas & futiles opiniones comminiſcuntur. Contentus eſt ille ſua ſuprema dignitate, qua nulla excelſior, excellentior, eminentior, atque ſublimior eſt in orbe terrarum, cui nulla poteſtas aequari poteſt; ut ait* Pius *Papa II. ad* Carolum *VII.* Francorum *Regem ſcribens*. Sed aliqua in hanc *Balutii* adnotationem, quam compendio exhibuibus, animadvertere liceat. I. *Balutius* Papae quidquid Auctores, quos confutandos ſumit, illi adjudicant, reapſe concedit, immo multo plus quam quod ei tribuere fortaſſe voluiſſet. Sint exemplo ea verba: *cui nulla poteſtas aequari poteſt*; quae ſane ſi in *Bellarmino*, aliove ex iis auctoribus, quos redarguit, inveniſſet, exaggerata viſa ipſi fuiſſent. 2. nullus revera eſt ſententiarum, quas ille pugnantes habet, conflictus, ac fateri cogitur, eas omnes in particularium Eccleſiarum Epiſcopis optime cohaerere. Quilibet enim Epiſcopus eſt amicus ſponſi, cujus eſt miniſter; filius idem ſuae Eccleſiae eſt, ſi apud eam baptiſmate renatus ſit; ſponſus tamen ejus eſt ſpectata Epiſcopi dignitate, licet Chriſtus quoque illius ſponſus ſit. Igitur quaelibet ſingularis Eccleſia geminum

image
not
available

te *Arrianae* haereſeos ortum annis floruit; mendacii arguit. *Tertullianus* quoque, quem *Cyprianus* veluti magiſtrum ſpectabat, in hunc ipſum locum intendebat *in Lib. adv. Prax. Cap. XXV.* quum de tribus, Patre nempe, Filio, & Spiritu Sancto diceret: *qui tres unum ſunt, non unus*. Ut *Cyprianici* teſtimonii vim haeretici declinarent, allegoricam neſcio quam interpretationem a *Cypriano* indicatam fuiſſe finxerunt. Sed S. *Fulgentius* in Libro, quo objectionibus *Arrianorum* ſatisfacit (ad object. VII.) *Cyprianum* vere *Johannis* verba reddidiſſe teſtatur. *In Patre ergo*, inquit ille, *& Filio, & Spiritu Sancto unitatem ſubſtantiae adcipimus, perſonas confundere non audemus. Beatus* Johannes *Apoſtolus teſtatur dicens: Tres ſunt qui teſtimonium perhibent in coelo, Pater, Verbum, & Spiritus, & tres unum ſunt. Quod etiam beatiſſimus Martyr* Cyprianus *in Epiſtola de unitate Eccleſiae teſtatur, dicens &c.* M.

(69) *Balutius* & D. *Marand* legunt: *quis Chriſtum indueret*. *Manutium* nos ſequuti ſumus. Utraque lectio Mſs. Codicum auctoritate nititur; utraque eumdem ſenſum habet, ſed illa figurata eſt, haec ſimplicior. M. 69

(70) Dominus enim, quum eam ſuae Eccleſiae, cujus unitas diffringi nequit, ſymbolum eſſe vellet, illam ſcindi paſſus non eſt. M. 70

(71) Ex *Paullo* ſumptum, cujus illud eſt *Gal. III.* 27. *Chriſtum induiſtis*. Id autem eſt, ſanctificantem gratiam habere; haberi autem iſta non poteſt, quum quis Eccleſiam dividit, ſeu ab ea ſe ſchiſmate ſeparat. M. 71

image
not
available

ac regit, quemadmodum Spiritus corpus. M.

(78) Non unus *Cyprianus* eſt, qui co- 78
lumbae adfectiones ſermone ſit perſequutus.
Eas Sanctus quoque *Auguſtinus* Serm. LXIV.
de verb. Evang. Matth. Cap. III. n. 4. ita de-
ſcribit. „ Jam vero, quid opus eſt commen-
„ dare multis verbis ſimplicitatem columbarum?
„ Cavenda enim erant venena ſerpentis; ibi
„ imitatio periclitabatur, ibi erat quod time-
„ retur. Columbam vero ſecurus imitare.
„ Adtende columbas in ſocietate gaudere:
„ ubique ſimul volant, ſimul paſcuntur, no-
„ lunt eſſe ſolae, communione gaudent, ca-
„ ritatem ſervant; gemitibus amoris murmu-
„ rant, oſculis filios generant. Nam quando
„ columbae, quod plerumque advertimus, in-
„ ter ſe rixantur de cellulis ſuis, quodam-
„ modo pacata contentio eſt. Numquid quia
„ rixantur, ſeparantur? Simul volant, ſimul
„ paſcuntur, ipſa inter ſe pacata eſt rixa. Vi-
„ dete rixam columbarum. Apoſtolus dicit:
„ *ſiquis verbo noſtro non obaudit, per epiſto-*
„ *lam hunc notate, & nolite commiſceri cum*
„ *eo*. Ecce rixa, ſed adtende quoniam colum-
„ barum rixa eſt, non luporum. Continuo ſu-
„ bijcit: *& non ut inimicum exiſtimetis, ſed*
„ *corripite ut fratrem*. Columba amat, &
„ quando rixatur; lupus odit & quando blan-
„ ditur „. *Rufinus* Comm. in Pſal. LXVII. hanc
columbae adfectionem memorat. *Sancta*, in-
quit, *Eccleſia merito dicitur columba, quia
fel amaritudinis non habet, & quia virtute
ſimplicitatis pollet*. M.

image
not
available

„ autem tunc volabunt, quod ſaepe dicendum „ eſt, quum area dominica coeperit ventilari „ in die judicii „. Addit deinde n. 9. „ Corrige quod tu feciſti, ut ſalvetur quod in te „ Deus fecit. Si autem non vis, ſi amas & „ amplecteris peccata tua; contrarius es Chri- „ ſto. Intus ſis, foris ſis, palea es. Sed „ quare foris non es? Quia occaſionem ven- „ ti non inveniſti „. M.

(83) Si juſti fuiſſent, ab Eccleſiae gremio non diſceſſiſſent; dum enim quis juſtus eſt, Eccleſiam non deſerit. M. 83

(84) Id fecerant in *Africa Feliciſſimus*, *Romae Novatianus*. *Feliciſſimus* cum *Donato* ſeditioſo Presbytero, qui ſuum illum Diaconum conſecrari curaverat, a ſuo ſe Epiſcopo diſiunxit, atque in quodam monte (fortaſſis eminentior erat urbis locus) ſuos conventus habebat. S. *Cyprianus*, qui perſequutionis cauſſa tunc deliteſcebat, Ep. XXXIX. *Caldonium* & *Herculanum* Epiſcopos, & Presbyteros *Rogatianum*, ac *Numidicum*, quibus Eccleſiae ſuae adminiſtrationem ſe abſente commendaverat, a *Feliciſſimi* ejuſque adſeclarum communione abſtinere juſſit. Paruerunt hi, ac *Cyprianum* certiorem his verbis fecerunt: „ *Caldonius* cum *Herculano* & *Victore* collegis; „ item *Rogatiano* cum *Numidico* Presbyteris. „ Abſtinuimus a communicatione *Feliciſſimum* „ & *Augendum*, item *Repoſtum* de extorribus, „ & *Irenem Rutilorum*, & *Paullam* ſarcinatricem, quod ex adnotatione mea ſcire de- „ buiſti: item abſtinuimus *Sophronium* & ipſum 84

de

image not available

(86) Cum qui baptizat, tum qui baptizantur, peccant ut qui ad polluendum Sacramentum mutuam ſibi operam praebeant. *Quamvis*, inquit S. Auguſtinus Lib. III. *de Bapt.* c. 13. n. 18. *apud haereticos, vel ſchiſmaticos idem ſit Baptiſmus Chriſti, non tamen ibi operatur remiſſionem peccatorum, propter eamdem diſcordiae foeditatem, & diſſenſionis iniquitatem. Tunc incipit valere idem Baptiſmus ad dimittenda peccata, quum ad Eccleſiae pacem venerint.... Sed ut idem ipſe, qui propter diſcordiam foris operabatur mortem, propter pacem intus operetur ſalutem.*

(87) De adultis id vere dictum, quum Sacramenta extra Eccleſiam adcipientes ſe ſcelere obſtringant. Secus de infantibus eſt, etſi enim baptiſmo ab haereticis initientur, gratiam adoptionis filiorum Dei percipiunt. Sed nimirum etſi haec omnia *Cypriani* dicta Catholico ſenſu explicari poſſunt, ſatis tamen conſtat, eum jam tunc errorem de nullo, quod ab haereticis ſchiſmaticiſve adminiſtraretur, baptiſmate inſinuare voluiſſe: quem poſtea errorem *Stephanus* Papa ſuo illo decreto repreſſit: *nihil innovetur, niſi quod traditum eſt*. M. 87

(88) Hac Chriſti ſententia *Novatiani* abutebantur, ut licet exiguo ſe eſſe numero non diffiterentur, ſecum tamen Chriſtum eſſe ſuaderent. Eamdem *Ubiquiſtae* ad alium de Corporea Chriſti ubique locorum praeſentia comprobandum errorem traduxerunt. Sed fruſtra. Non enim de corporea praeſentia heic agitur, ſed de gratia, ac ſpiritalibus auxiliis, quae Deus col- 88

image
not
available

,, ligenter, & agnoſce quemadmodum dicat
,, Scriptura, quod tradat quiſquis ſuum corpus,
,, ut ardeat. Non utique ut ipſe ſe in ignem
,, mittat, quando perſequentem patitur inimi-
,, cum, ſed quando ei proponitur, ut aut ma-
,, li aliquid faciat, aut mali aliquid patiatur,
,, eligat non facere mala, quam non pati ma-
,, la, atque ita corpus ſuum tradat in pote-
,, ſtatem interfectoris, ſicut tres illi viri fece-
,, runt, qui auream ſtatuam cogebantur ado-
,, rare, & niſi facerent, minabatur eis ille,
,, qui cogebat, caminum ignis ardentem. Ido-
,, lum adorare noluerunt, non ipſi ſe in ignem
,, miſerunt: & tamen etiam de illis ſic ſcri-
,, ptum eſt, quod tradiderunt corpora ſua, ut
,, neque ſervirent, neque adorarent ullum
,, Deum, ſed Deum ſuum. Ecce quomodo di-
,, cit Apoſtolus: *ſi tradidero corpus meum, ut*
,, *ardeam* ,,. Paullo poſt addit n. 6. ,, Foris
,, autem ab Eccleſia conſtitutus, & ſegrega-
,, tus a compage unitatis, & vinculo carita-
,, tis aeterno ſupplicio punieris, etiamſi pro
,, Chriſti nomine vivus incenderis. Hoc eſt
,, enim, quod ait Apoſtolus: *& ſi tradidero*
,, *corpus meum &c.* ,, M.

(92) Virtutes igitur, quas in haereticis 92
aliquando admiramur, & in ſectarum capiti-
bus videre nobis videmur, non prohibebunt,
quin a Regno Coelorum excludantur. ,, Con-
,, ſtituamus ergo, inquit S. *Auguſtinus Lib.*
,, *IV. de Bapt. contr. Donatiſt. c.* 18. *n.* 25. ali-
,, quem caſtum, continentem, non avarum,
,, non idolis ſervientem, hoſpitalem, indi-
,, gen-

image
not
available

„ diem tolerabilius ſubeundum „. Alteram deinde quaeſtionem his verbis adgreditur *cap.* 27. *n.* 24. „ Sed merito quaeri poteſt, utrum „ & iſta patientia donum Dei ſit, an viribus „ tribuenda ſit voluntatis humanae, qua quiſque ab Eccleſia ſeparatus, non pro errore, „ qui eum ſeparavit, ſed pro veritate Sacramenti, ſeu Verbi, quae apud eum remanſit, „ timore poenarum aeternarum, poenas patitur temporales. Cavendum eſt enim, ne forte, ſi Dei donum iſtam patientiam dixerimus, hi, quibus ineſt, etiam ad Regnum Dei „ pertinere credantur: ſi autem illam donum „ Dei eſſe negaverimus, cogamur fateri, ſine adjutorio & munere Dei in voluntate „ hominis eſſe poſſe aliquid boni. Neque enim „ hoc non eſt bonum, ut credat homo aeterno ſupplicio ſe eſſe puniendum, ſi negaverit Chriſtum, & pro iſta fide qualecumque „ ſupplicium perferat, & contemnat humanum. „ Proinde (*en propoſitae quaeſtionis enodatio*) „ ſicut negandum non eſt, hoc eſſe donum Dei, „ ita intelligendum eſt, alia eſſe dona filiorum „ illius Jeruſalem, quae ſurſum libera eſt mater „ noſtra (haec ſunt enim quodammodo hereditaria, in quibus ſumus heredes Dei, coheredes autem Chriſti): alia vero, quae poſſunt adcipere etiam filii concubinarum, quibus *Judaei* carnales & ſchiſmatici, vel haeretici comparantur „.

Non heic *Cypriano Auguſtinus* adverſatur, ſed utriuſque ſententia dogma eſt Eccleſiae. 1. Quod ſchiſmatici ſubeunt, ſupplicium nihil, illis

image
not
available

quit idem *Auguſtinus Serm.*286. in *Nat.Martyr.* Protaſ. & Gerv. *n.* 1. poſtquam Martyris nomen *teſtem* ſignificare docuerat, *ſunt ergo Martyres veri, ſunt falſi. Sed ait Scriptura, teſtis falſus non erit impunitus. Si teſtis falſus non erit ſine poena, nec teſtis verus ſine corona.* Item *Serm.*281. in *Nat. Mart.* Caſ. & Aemil. *quid ergo*, inquit, *jactas poenam tuam malam, qui non habes cauſſam bonam?* Horum igitur falſorum Martyrum poena reos illos facit: *poenam tuam malam*; publica enim eſt ſchiſmatis profeſſio, atque atrox ſcandalum. M.

(94) Hunc S. *Cypriani* locum appellat S. *Auguſtinus* Ep. CVIII. ad *Macrobium*, ubi *Donatiſtis*, qui *Cypriani* auctoritate ad ſuum ipſorum de iterando Baptiſmate vindicandum errorem paſſim abutebantur, reſpondet. Primo ergo Concilium *Carthaginienſe* aliaque *Cypriani* nomine vulgata ſcripta in νοθείας ſuſpicionem vocat: *ſi vere ipſius ſunt, & non ſicut aliqui putant, ſub ejus nomine conſcripta, atque conficta.* Ex his ipſis deinde ſcriptis oſtendit, quantum in ſervanda unitate *Cyprianus* adlaborarit. Tandem addit: *Huc adcedit, quoniam fructuoſum ſarmentum, ſi aliquid habebat adhuc purgandum, glorioſa Martyrii falce purgatum eſt. Non quia pro Chriſti nomine occiſus eſt, ſed quia pro Chriſti nomine in gremio unitatis occiſus eſt. Nam ipſe ſcripſit & fidentiſſime adſerit, eos, qui extra unitatem, etiamſi pro illo nomine moriantur, occidi poſſe, non poſſe coronari. Tantum valet ſive ad delenda, ſive ad confirmanda peccata vel cuſtodita, vel violata* 94

image
not
available

(98) Vulgata: *captivas ducunt mulierculas*. Utrumque haeretici faciunt. Suum in dominatum mulieres redigunt, dum veluti mancipiis imperare illis poſſint; tum illas praedantur, earum bonis in ſectae ſuae commoda translatis. Id a S. *Hieronymo* ſcite animadverſum video in Epiſt. ad *Cteſiph.* omnes haereticos ad ſuos diſſeminandos errores feminarum opera uſos fuiſſe. 98
„ *Simon Magus* haereſim condidit *Helenae* meretricis auxilio. *Nicolaus Antiochenus* omnium
„ immunditiarum repertor choros duxit femineos. *Marcion Romam* praemiſit mulierem,
„ quae decipiendos ſibi animos praepararet. *Apelles Philumenem* ſuarum comitem habuit doctrinarum. *Montanus* immundi ſpiritus praedicator multas Eccleſias per *Priſcam* & *Maximillam* nobiles & opulentas feminas primum
„ auro corrupit; deinde haereſi polluit. Dimittam vetera, ad viciniora tranſcendam. *Arrius*
„ ut orbem deciperet, ſororem Principis ante
„ decepit. *Donatus* per *Africam*, ut infelices
„ quoſque factentibus pollueret aquis, *Lucillae* opibus adjutus eſt: in *Hiſpania Agape Elpidium*, mulier virum, coecum coeca duxit in
„ foveam, ſucceſſoremque ſui *Priſcillianum* habuit *Zoroaſtri* Magi ſtudioſiſſimum, & ex Mago Epiſcopum, cui juncta *Galla* non gente ſed
„ nomine Germanam huc illuc currentem alterius
„ & vicinae haereſeos reliquit heredem „. M.

(99) Solent mulieres in haereſim lapſae prae ſe quamdam probitatem ferre; verum peccatis oneratae ſunt, in quae indolis alacritate, odio, tuendaeque ſectae ſuae ſtudio facile pertrahuntur. 99

image
not
available

videatur. *Prius*, inquit S. Auguſtinus *ſolil. Lib. II. Cap. VI. n.* 10. *quid ſit falſum, etiam atque etiam ventilemus. Miror ſi quidquam aliud erit, quam quod non ita eſt, ut videtur*. M.

(104) Eodem S. *Judas* exemplo adverſus ſui temporis haereticos utitur: *Vae illis, quia in via Cain abjerunt, & in errore* Balaam *mercede effuſi ſunt, & in contradictione* Core *perierunt*. M. 104

(105) Plures ejuſmodi in *Novatiani* factione cenſebantur. Ad eos *Cyprianus* Epiſtolam XLIV. ſcripſit, ut illos ad unitatem reduceret. *Quod quaeſo*, inquit, *ut in vobis ſaltem illicitum iſtud fraternitatis noſtrae diſſidium non perſeveret, ſed & confeſſionis veſtrae, & divinae Traditionis memores ad matrem revertamini, unde prodiiſtis, unde ad confeſſionis gloriam cum ejuſdem matris exultatione veniſtis*. Hi revera ſchiſma ejurarunt, ac litteras ad *Cyprianum* dedere, qui ſtatim illis gratulatus eſt. Confer S. *Cypriani* Epiſtolas XLVI. XLVII. XLVIII. & XLIX. *Pamelianae* editionis. M. 105

(106) Hinc *Donatiſtae* univerſitatem generis humani a fide penitus defeciſſe colligebant. Eorum argumentum a Proteſtantibus, ceteriſque, qui poſt ipſos primorum paſtorum corpus, damnati, quem primum in ſymbolo profitemur, articuli, ac praecipuarum Chriſtianae fidei veritatum proditarum auſi ſunt adcuſare, iteratum vidimus. Habeant ergo hi illud ipſum reſponſum, quod S. *Auguſtinus* ep. vulgo *de-*

image not available

proprio ipſo ſanguine confirmarint pró Chriſti nomine interempti. Quid aptius ad noſtrae interpretationis veritatem perſpicue demonſtrandam? M.

(108) Perfecta, quam explicuimus, fide. M. 108

(109) *Cyprianus Carthaginienſes* ſuos adloquebatur; eorum fidem noverat; ſciebat illorum plures nomen Chriſti in carceribus ac ſuppliciis conſtantiſſime confeſſos fuiſſe; eis tamen exprobrabat, *quia non crederent omnino*. Quid hoc? Modus quidam dicendi ἐνεργικὸς eſt; ut ſuae fidei, quae aeterna illis tormenta ob oculos poneret, quin tamen timore percellerentur, imbecillitatem intelligerent. M. 109

F I N I S.

image
not
available

pellationum R. Pont. diſerte tribuit 116. uti & jus diſpenſationum 117. Magnum inter S. *Bernardum* & *Febronium* diſcrimen 118.

BOHMERVS confutatus 257.

BOSSVETIVS num inconſultus fuerit *Sarpii* cenſor. 107.

C

CLAVES *Petro* datae 216. ſeqq. poteſtatis inſignia. 219.

CHRISTI Dei aeternitas ex *Paullo* comprobata 190. cur Chriſtus tentatus a diabolo fuerit? 191.

COLVMBAE adfectiones 279.

CONCILIA generalia, eorum convocandorum jus R.P. contra *Febronium* adferitur 86. item jus illis praeſidendi 90. de actis in Synodo cur Imperatores ad R.P. litteras darent? 148. Formulae quaedam conciliares undenam originem duxerint? 149. ſeqq.

CONSTITVTIONVM Pontificiarum quodnam examen *Gallicani* Praeſules etiam poſt celebrem declarationem a. 1682. ſibi vindicent 96. num *diſſentiendi* facultas ad hoc examen neceſſaria? 98. V. *Epiſcopi*.

S. CYPRIANI locus expenſus 126. Liber *de unitate* quando compoſitus 187. quo titulo praenotatus ibi. Locus ex eo libro emendatus 194. alii S. Martyri adſerti 232. 237. 246. 248. 258. alii explicati 240. 243. 265. *Cyprianus* cum *Auguſtino* de ſchiſmaticorum patientia collatus 287.

D

DECLARATIO Cleri *Gallicani* a. 1682., in illis quae ad eam pertinent, narrandis mala *Febronii* fides 29. ſeqq.

image not available

confutata fidenter iterat 5. In ſanctiſſimos R. E. Pontifices irreverens 11. & in S. *Franciſcum Saleſium* 51.
FEBRONII levitas 2. ſeqq. inconſtantia 7. ſeqq. mala fides 27. ſeqq. impudentia 48. ſingularis temeritas, qua S. *Bernardo* ſuum ſyſtema adfingit 110. ſeqq. abſurdum illius de excommunicatione decretum 156. Inducitur *Febronius* libellum ſupplicem ſuper veteris diſciplinae reſtitutione Regibus offerens, ut quo antiquae inſtaurandae diſciplinae ſtudium ab eo oſtentatum ducat, omnes intelligant 42. ſeqq. nonniſi contritas calumnias iterat, ut novum ejus opus refellere neceſſe non ſit 120. Tertius illius tomus cum *Antifebronio* collatus 122. ſeqq.

G

GALLICANI Cleri declaratio. V. *Declaratio*. *Gallicani* Praeſules quomodo *Richerii* ſyſtema explicuerint 68. ſeqq. quamnam celebri S. *Irenaei* loco interpretationem adhibuerint 77. ſeqq.
GERMANIAE concordata num ad Generalis Concilii in *Romanos* Pontifices auctoritatem tuendam *Germanos* obligent ? 39.
GOVLARDVS (*Simon*) confutatus 237. ſeq.

H

HILARII fragmenta, quid de illis docti viri ſentiant 138. anathemata in *Liberium* quem auctorem, & ſenſum habeant 138. ſeqq.
HISTRIAE, & *Aquilejae* Epiſcopi ob tria capitula vere ſchiſmatici 140. ſeqq.

IM-

image
not
available

bronio objectus 17. peſſime a *Schuberto* explicatus 199. ſeqq.
MORS, cui peccator obnoxius eſt, duplex 192.
MOSHEMII inepta *Cyprianicae* ſententiae explicatio 255. ſeq. de Eccleſiis Apoſtolici aevi nulla externa auctoritate colligatis ſententia refellitur 268.

N

NICAENI Canones fruſtra a *Febronio* adverſus Pontificium appellationum jus adlegati 82. ſeqq.

O

OCCIDENTALES qui ſint S. *Baſilio* M. 7.
S. OPTATI locus expenſus 128.
OSWI Regis egregia ſententia 57.

P

S. PACIANI locus expenſus 127.
PASTORIS officium num juriſdictionis munus? 226.
PATIENTIA Schiſmaticorum, quid de ea ſentiendum? 286.
PAVLLI locus a *Febronio* perperam objectus 124. alius 156. S. PAVLLVS *Petri* primatum agnovit 129. *Paulli* locus adverſus *Arrianos* 190.
PECCATOR duplici mortis generi obnoxius 192.
PETRA apud *Matthaeum* XVI. quid? 199.
PETRI Primatus ex Matth. XVI. a *Febronio* inconſtanter collectus 17. item ex Joh. XXI. 21. Petra *Petrus* eſt, & fundamentum Eccleſiae 205. ſeq. ejus confeſſio quo ſenſu a quibuſdam Patribus di-

image
not
available